T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

DOKTORA TEZİ

ÇAĞDAŞ ÜLKELERDE SPOR MÜZELERİNİN YAPISI, İŞLEVİ, SORUNLARI VE TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

NESLİHAN ARIKAN FİDAN

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

ARALIK 2017

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

ÇAĞDAŞ ÜLKELERDE SPOR MÜZELERİNİN YAPISI, İŞLEVİ, SORUNLARI VE TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

Neslihan ARIKAN FİDAN

DOKTORA TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2017

Neslihan ARIKAN FİDAN tarafından hazırlanan "ÇAĞDAŞ ÜLKELERDE SPOR MÜZELERİNİN YAPISI, İŞLEVİ, SORUNLARI VE TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / ~~OY ÇOKLUĞU~~ ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında DOKTORA TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman (Başkan): Prof.Dr. Özbay GÜVEN

Beden Eğitimi ve Spor, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Prof.Dr. Bahri ATA

Tarih Eğitimi, Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Doç.Dr. Latif AYDOS

Beden Eğitimi ve Spor, Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Doç. Dr. Özer YILDIZ

Beden Eğitimi ve Spor, Necmettin Erbakan Üni. Ahmet Keleşoğlu Eğt. Fak.

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Üye: Yrd.Doç.Dr. Çalık Veli KOÇAK

Beden Eğitimi ve Spor, Hitit Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Doktora Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~ .....

Tez Savunma Tarihi: 13/ 12/ 2017

Jüri üyeleri tarafından DOKTORA tezi olarak uygun görülmüş olan bu tez Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Prof. Dr. Mustafa ASLAN

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Neslihan ARIKAN FİDAN

13/12/2017

ÇAĞDAŞ ÜLKELERDE SPOR MÜZELERİNİN YAPISI, İŞLEVİ, SORUNLARI VE TÜRKİYE İÇİN MODEL ÖNERİSİ

(Doktora Tezi)

Neslihan ARIKAN FİDAN

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım 2017

ÖZET

"Çağdaş Ülkelerde Spor Müzelerinin Yapısı, İşlevi, Sorunları ve Türkiye İçin Model Önerisi" isimli bu çalışmada, çağdaş ülkelerdeki; -Fransa, İngiltere, İspanya, İsviçre, Polonya- spor müzeleri incelenmiş ve Türkiye için bir spor müzesi modeli oluşturulmaya çalışılmıştır. Geçmişi 1800'lü yılların ortalarına dayanan spor müzeleri, yıllar içerisinde gelişmiş ve birçok farklı işlevi bünyesinde barındıran, yenilenen kimliği ve çeşitliliğiyle spor evrenine ilham kaynağı olmuştur. Çalışmada, müzecilik ve spor müzeciliği kavramlarının tarihsel süreç içerisindeki gelişimini ortaya çıkarmak için nitel araştırma metodu kullanılmış, yerli ve yabancı literatürden yararlanılarak, dokümantasyon, gözlem ve mülakat teknikleri ile araştırmanın modeli oluşturulmuştur. Çalışmanın ilk bölümünde, konu ile ilgili kavramlar, müze tanımı, spor müzeleri, spor müzelerinin türleri, spor müzelerinin ortaya çıkışı ve gelişimi, spor müzelerinin işlevleri gibi konular işlenmiştir. İkinci bölümde ise, araştırmaya konu olan spor müzelerinin tarihçesi, genel bilgileri, organizasyon ve yönetim yapıları, sergileme teknikleri, kültürel ve sosyal etkinlikleri, ziyaretçi istatistikleri ile sorunları gibi konular dizgesel boyutuyla anlatılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, spor müzelerinin çağdaş ülkelerdeki örneklerine bakılarak, Türkiye Spor Müzesi'nin yapısı için öneriler, işlevi için öneriler ve olası sorunları için öneriler başlıklar halinde verilmiştir. Türkiye Spor Müzesi'nin gerekliliğine duyulan ihtiyaç vurgulanarak, Türkiye'de ulusal bir spor müzesinin kurulması amacıyla bir model önerisi geliştirilmiştir.

Bilim Kodu : 6.003
Anahtar Kelimeler : Model, Müze, Spor Müzesi, Spor tarihi, Türkiye
Sayfa Adedi : 155
Danışman : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

STRUCTURE, FUNCTION, PROBLEMS OF SPORTS MUSEUMS IN MODERN COUNTRIES AND A MODEL SUGGESTION FOR TURKEY

(Ph. D. Thesis)

Neslihan ARIKAN FİDAN

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF HEALTH SCIENCES

November 2017

ABSTRACT

In this study titled *"Structure, Function, Problems of Sports Museums in Modern Countries and a Model Suggestion for Turkey"*, the sports museums in modern countries; -France, England, Spain, Switzerland, and Poland- have been investigated to reach a sports museum model for Turkey. Sports museums which originated in mid 1800s have developed in years and become muse of the universe of sports with its regenerating nature and diversity as it incorporates several functions. In the study, qualitative research method has been used to reveal the development of concepts such as museology and sports museology within the history and local and foreign literature has been taken as a basis for determining documentation, observation and interview techniques and the research model. In the first section, the study addresses concepts about the subject, introduction to museum, sports museums, types of sports museums, occurrence and development of sports museums and functions of sports museums. The second section describes the history of sports museums which constitute the subject of the research, general information, organization and management structures, exhibition techniques, cultural and social activities, visitor statistics and problems in their systematic aspects. In the conclusion part of this study; the examples of sports museums in modern countries, suggestions about Turkish Sports Museum, suggestions about its function and possible problems are discussed under strands. The need for Turkish Sports Museum has been emphasized and a model suggestion has been developed for the purpose of establishing a national sports museum in Turkey.

Science Code : 6.003
Key Words : Model, Museum, Sports Museum, History of Sports, Turkey
Page Number : 155
Advisor : Prof. Dr. Özbay GÜVEN

TEŞEKKÜR

Öncelikle, tez konumun seçimindeki yönlendirmesi ile dimağıma ilim saçan, yüksek lisansta olduğu gibi, doktora tezimde de tez danışmanlığımı üstlenmek lütfunda bulunarak, engin bilgi ve tecrübelerinden beni mahrum bırakmayan değerli büyüğüm, saygıdeğer hocam, Prof.Dr. Özbay GÜVEN'e şükranlarımı sunmayı, kendilerine duyduğum saygının bir gereği olarak burada dile getirmekten naçizane onur duyarım.

Ardından değerli hocalarım Prof.Dr. Bahri ATA, Doç.Dr. Latif AYDOS, Doç.Dr. Özer YILDIZ, Ahmet Bekir PALAZOĞLU, Yrd.Doç.Dr. Çalık Veli KOÇAK, Yrd.Doç.Dr. Ünsal TAZEGÜL, Yrd. Doç.Dr. Yasemin KARADEMİR ve Arş.Gör. Mehmet YILDIZ ile Sosyal Antropolog Oğuzhan SAĞIM'a verdikleri bilimsel desteklerinden ötürü teşekkürlerimi arz ediyorum.

Atina'daki Uluslararası Olimpik Akademi uzmanlığında tanışma fırsatı yakaladığım saygıdeğer hocam Dr. Christian WACKER'a, dünyada gidilebilecek spor müzeleri ile ilgili değerli tavsiyelerinden dolayı ve okumam gereken yayınlar hususunda göstermiş olduğu özveri için kendilerine teşekkür ediyorum.

Doktora tezim, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığının desteğini alarak, 2388 kodlu "Çağdaş Ülkelerde Spor Müzeleri ve Türkiye İçin Model Önerisi" isimli proje ile tez aşamasına getirilmiş olup, projeyi kabul eden değerli yöneticilere ve tüm proje koordinasyon birimine teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Seyahat ettiğim ülkelerin müzelerinde isimlerini sayamayacağım ve benimle ilgilenen değerli müdürlere, müze personellerine, kütüphane sorumlularına ve araştırma görevlilerine teşekkürü bir borç bilirim.

Neslihan ARIKAN FİDAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET iv
ABSTRACT v
TEŞEKKÜR vi
İÇİNDEKİLER vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ ix
ŞEKİLLERİN LİSTESİ x
SİMGELER VE KISALTMALAR xi
1. GİRİŞ 1
2. GENEL BİLGİLER 7
2.1. Müze Tanımı 7
2.2. Müze Türleri 10
2.3. Spor Müzelerinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi 12
2.4. Spor Müzelerinin Türleri 15
2.5 Spor Müzelerinin Yapısı ve İşlevleri 18
2.6 Türkiye'deki Spor Müzelerinin Durumu 21
3. GEREÇ VE YÖNTEM 27
3.1. Araştırmanın Yöntemi 27
3.2. Evren ve Örneklem 28
3.3. Veri Toplama Araçları 28
3.4. Verilerin Analizi 29
4. BULGULAR 31
4.1. Çağdaş Ülkelerde Spor Müzelerinin Yapısı, İşlevi ve Sorunları 31

Sayfa

4.1.1. Barselona olimpiyat ve spor müzesi 31
4.1.2. Lozan olimpiyat müzesi 40
4.1.3. Manchester ulusal futbol müzesi 50
4.1.4. Nice ulusal spor müzesi 60
4.1.5. Varşova spor ve turizm müzesi 71
4.2. Türkiye İçin Spor Müzesi Model Önerisi 82
4.2.1. Türkiye spor müzesinin yapısı için öneriler 82
4.2.2. Türkiye spor müzesinin işlevi için öneriler 85
4.2.3 Türkiye spor müzesinin olası sorunları için öneriler 88
5. TARTIŞMA 91
6. SONUÇ VE ÖNERİLER 99
KAYNAKLAR 103
EKLER 107
EK-1. Etik kurulu izin yazısı 108
EK-2. 2388 kodlu “Çağdaş Ülkelerde Spor Müzeleri ve Türkiye İçin Model Önerisi” isimli proje görevlendirme izin yazısı 109
EK-3. Görüşme formu 110
EK-4. Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu 116
EK-5. Fotoğraflar 122
ÖZGEÇMİŞ 155

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge **Sayfa**

Çizelge 4.1. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin kuruluşundan bu yana halka açık olarak eserlerin sergilendiği yılların tablosu 62

Çizelge 4.2. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin maliyet tablosu 70

ŞEKİLLERİN LİSTESİ

Şekil **Sayfa**

Şekil 4.1. Lozan Olimpiyat Müzesi'nin bölümleri 48

Şekil 4.2. Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin Kuşbakışı Görünümü 56

Şekil 4.3. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin Bölümleri..... 67

Şekil 4.4. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin Altyapı Çalışmaları 78

SİMGELER VE KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış bazı simgeler ve kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Simgeler	**Açıklama**
%	Yüzdelik
km	Kilometre
m	Metre
m²	Metrekare

Kısaltmalar	**Açıklama**
FIFA	Uluslararası Futbol Federasyonu
ICOM	Uluslararası Müzeler Konseyi
IFI	Uluslararası Futbol Enstitüsü
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
MNS	Nice Ulusal Spor Müzesi
MÖ	Milattan Önce
OMN	Olimpiyat Müzeleri Ağı
TOM	Olimpik Müze
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
vb	Ve benzeri

1. GİRİŞ

Spor, kültürün bir ifade aracıdır. Sporun tarihsel hafızası, bilimsel ve sanatsal yanıyla toplumların daha geniş kitlelere ulaşmak adına çıktıkları yolculukta her zaman bir köprü görevi üstlenecektir. Spor, bir doğal olgu değildir. İnsan tarafından oluşturulmuş, yaratılmış, geliştirilmiş, düzenlenmiş, gerekli görüldüğünde yeniden düzenlenecek ve geliştirilecek olan yapay bir olgudur. Spor; bir kültür olayıdır. Spor, insanla vardır (Erdemli, 2008: 28). Spor, kültürden etkilendiği gibi kültürü de dönüştürücü bir yapıya sahiptir.

Bir milleti oluşturan kültür değerlerini korumak ve bilimsel normlara göre halka aktarmak, ilgili kurumların olduğu kadar müzelerin de görevidir. Bu değerleri koruyarak geçmiş ile gelecek arasında bağ kurmak ve dolaysız öğrenmenin gerçekleştirileceği eğitimi vermek müzelere de düşer. Müzede öğrenme bireyin dolaysız öğrenmesini sağladığı için kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesine yardımcı olmaktadır. Müzeden destek alarak elde edilen kalıcı öğrenme, birey açısından olduğu kadar toplumlar açısından da önem taşır. Kendi kültürünü ve bir başka kültürü kalıcı olarak öğrenen, aralarındaki ilişkiyi kavrayan bireyler, yaşadığı toplumun ve diğer toplumların değerlerini anlayabilirler (Mercin, 2017).

Müzeler, kültürel mirasın korunduğu ve gelecek kuşaklara aktarıldığı, onarıldığı, sergilendiği, eğitim amaçlı kullanıldığı ve halkı eğlendirici yönleri olan kurumlardır (Mercin, 2003). Bu nedenle müzeler toplumlar için vazgeçilmez alanlardır.

Spor müzeleri, sporla ilgili tarihsel ve güncel eserlerin, araç-gereçlerin, somut ve somut olmayan spor mirasının tarih boyunca geçirdiği dönüşümün sergilendiği müzelerdir. Sunumlarında sporun doğası gereği koleksiyonun yanı sıra interaktif uygulamalara sıklıkla yer verirler (Korkmaz, 2013: 35).

Spor müzeleri bir ifade biçimidir. Bir ulus hikâyesidir. Bir ülkeyi tanımadaki en güzel iletişim aracıdır. Ait olduğu toplumun açık kimliğidir. Geçmişten geleceğe nesiller arasında kurulan en anlamlı köprüdür. Spor tarihine altın harflerle isimlerini yazdırmış sporcuların, spor mirasını kuşaktan kuşağa aktaran bir aynadır. Yeni nesli spora teşvik etmenin en akılcı yoludur. Spor kültürü ile yetişmiş bireylere ve

millî bilinç uyandıracak akıllara adanmış bir eğitim kurumudur. Spor müzeleri aynı zamanda sporun sanatsal, kültürel ve sosyal tarafı ile ilgilenen bir toplumun el kitabıdır.

Tüm kültürel mirası ile sporun ve spor heyecanının anlatıldığı spor müzelerinin ortaya çıkışı 19. yüzyılın sonlarına doğru kendini göstermiştir. 1865 yılında İngiltere'deki Marylebone Kriket Kulübü, sporun tarihçesi, etkinlikleri, olayları ve şampiyonları kısacası spor mirasının geliştirilmesi için yapılan çalışmalar sonucunda elde edilen bazı eserlerini, üyeleri ve taraftarları ile buluşturarak ilk spor müzesi çalışmalarına öncülük etmiştir. Bu ilk oluşum, birçok ülkedeki spor kulüplerine ilham kaynağı olmuştur (Ogrozio, 2006: 23).

Türkiye'de spor müzelerinin eksikliği geçmiş yıllarda hissedilmiş olup, Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde geleneksel spor kültürüne sahip çıkılarak, bunu destekleyecek kanunlar çıkartılmıştır. 1938 yılında Ankara'da millî spor müzesinin kurulması çalışması başlatılmış, ancak Atatürk'ün vefat etmesiyle devam ettirilememiştir (Güven, 2010). Türkiye'de spor müzelerinin geçmişi çok eski tarihlere dayanmamakla birlikte, yalnızca kulüp düzeyinde kalan spor müzesi çalışmalarıyla da istenilen düzeyde ilerleme kaydedilememiştir

Türkiye'de spor müzeciliği alanında yapılan akademik çalışmalar incelendiğinde, bu çalışmaların içerisinde Şevket Soley'in Akşam Gazetesi'nde 1956 yılında yayımladığı *"Müzemizdeki kıymetli eşyaların korunması için bir teklifimiz var"* yazısı oldukça anlamlıdır. Soley'in bu yazısında, Fenerbahçe Spor Kulübü'nün geçirdiği yangından bahsetmiş, aynı sorunun tekrar etmemesi için getirdiği çözüm önerilerine yer vermiştir. Şevket Soley, spor müzeciliği alanına kulüp düzeyinde öneriler getirerek Fenerbahçe Kulübü'nün müze boyutunda kurumlaşması gerektiğini vurgulayarak, ileriyi görebilen aydınlatıcı bilgiler vermektedir.

Türkiye'de spor müzeciliğini tarihsel gelişimi içerisinde kronolojik olarak anlatan Prof.Dr. Özbay Güven'in Türk Yurdu Dergisi'nde 2010 yılında yayımladığı *"Türk Spor Tarihi Müzesi"* isimli makalesi ulusal düzeydeki spor müzesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu makalede, Türkiye'de Türk Spor Tarihi ve Müzesi çalışmaları ile Ok Meydanı Açık Hava Müzesi detaylarıyla anlatılmıştır (Güven, 2010).

Sevda Korkmaz'ın (2013) *"Spor Müzelerinin İşlevleri ve Bir Spor Müzesi Taslağının Yönetsel Açıdan Oluşturulması"* adlı yüksek lisans tezinde, spor müzeciliği yönetsel açıdan incelenerek, spor müzeciliğine belediye düzeyinde öneriler getirilmiştir (Korkmaz, 2013).

Türkiye'de spor müzeciliği alanında yapılan uygulamalara ve çalışmalara bakıldığında, ulusal düzeyde kurumlaşmış ve sürekliliği olan bir müzenin olmadığı görülmüştür. Türk spor tarihinin oldukça zengin bir spor tarihi olmasına rağmen ulusal düzeyde bir müzenin olmaması oldukça düşündürücüdür. Bu bağlamda Türkiye'de ulusal düzeyde kurulacak olan bir spor müzesine model teşkil etmek amacıyla bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür.

Araştırma iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, müze tanımı, müze türleri, spor müzelerinin ortaya çıkışı ve gelişimi spor müzeleri türleri, yapısı ve işlevleri ile Türkiye'de spor müzelerinin durumu hakkında kuramsal bilgiler verilmektedir. İkinci bölümde ise araştırmaya konu olan spor müzelerinin tarihçesi, genel bilgileri, organizasyon ve yönetim yapıları, sergileme teknikleri, kültürel ve sosyal etkinlikleri, ziyaretçi istatistikleri ile sorunları gibi konular değerlendirilerek, Türkiye için bir spor müzesi modeli sunulmuştur.

Problem durumu

Günümüzde değişen müzecilik anlayışı çerçevesinde oluşan dönüşüm süreçlerinin bir uzantısı olarak dünyada 19. yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan spor müzelerinin önemi gün geçtikçe daha da belirginleşmiştir. Spor müzelerinin çıkış noktası, bütün spor disiplinlerinin yer aldığı en anlamlı objelerle unutulmaz anları ziyaretçileriyle buluşturarak, çocuklara ve gençlere sunduğu okul dışı eğitim imkânlarıyla yaratıcı etkinliklerde bulunmalarını sağlamaktır.

Spor müzelerinin Türkiye'de müzecilik kültürüne yeni bir boyut katacağı, eğitim kurumları ve aileler için yeni bir soluk getireceği düşünülmektedir. Bu nedenle Türkiye'de alanında yeterli oluşumları gerçekleştirememiş bu müze türünün araştırılarak, Türkiye Spor Müzesi'nin yapısı, işlevi ve olası sorunları ile ilgili öneriler ortaya konulmalıdır. Bu araştırmada şu soruların cevapları aranmaktadır:

Problem cümlesi

Çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin yapısı, işlevi ve sorunları nelerdir?

Problem durumuna dayalı olarak aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, Lozan Olimpiyat Müzesi, Manchester Ulusal Futbol Müzesi, Nice Ulusal Spor Müzesi ve Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin;

- Organizasyon ve yönetim yapısı nasıldır?
- Koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği nasıldır?
- Mimari yapısı nasıldır?
- Hangi bölümlerden oluşmaktadır?
- Eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikleri nelerdir?
- Bütçesi nedir?
- Ziyaretçi istatistikleri nedir?
- Sorunları nelerdir?

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın temel amacı, spor müzesini tanımlayarak, çalışma kapsamındaki çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin yapısını, işlevini ve sorunlarını incelemektir. İncelenen spor müzelerine ait genel bilgilerle, bu müzelerin benzer ve farklı yönleri belirlenerek, çalışma kapsamında elde edilen veriler doğrultusunda Türkiye için bir spor müzesi model önerisi sunmak amaçlanmıştır.

Araştırmanın önemi

Zengin bir spor birikimine ve gücüne sahip olan Türkiye'nin dünyada "*Bir Türk Gibi Kuvvetli*" sözünü söyleterek, bu sözün Fransız diline «Fort *Comme Un Turc*» deyimi ile yerleşmesini sağlayan şanlı sporcuları barındırması, Türk spor tarihi açısından gurur vesilesidir. Bu açıdan Türk spor tarihi ve kültürü yaşatılmalı ve korunmalıdır. Ancak günümüzde modern kültürün de etkisiyle bu değerli oluşumlar Türkiye'de de yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu kültürlerin

kaybolmadan önce belgelenmesi, korunması ve sergilenmesi son derece önemlidir. Dolayısıyla Türk sporunun millî kimliğini ve benliğini oluşturan spor geçmişine sahip çıkılarak, Türk spor tarihinin geçmişinden getirdiği birikimi yansıtan her türlü objenin özenle korunarak sergilenmesi sağlanmalıdır. Bu da ancak yapısal ve işlevsel yönden donanımlı bir ulusal spor müzesi sayesinde mümkündür. Ulusal spor müzesi ile Türkiye'nin sportif geçmişi kayıt altına alınarak;

- Millî spor mirasının korunması,
- Sporun kültürel yanına teşvik edilmesi,
- Sporun tarihi seyrinin sunulması,
- Spor tarihi alanında yapılacak araştırmalara kaynak teşkil edilmesi,
- Topluma örnek olmuş başarılı sporcularla ve spor adamları ile toplumu ortak bir platformda buluşturulması,
- Spor mirasıyla ilgili gerekli bütün bilgiler sunularak, bu konuda teşvik edilmesi,
- Spordaki başarılar hakkında elde edilmek istenilen bilgiye en kolay yoldan ulaşılmasının sağlaması

gibi görevler gerçekleştirilerek, spor camiasına, spora yeni başlayanlara ve topluma, sporun kültürel ve tarihi değerleri hakkında var olan materyallerin doğru bir şekilde aktarılması mümkün olacaktır.

Bu bağlamda çalışma, Türkiye için bir spor müzesi model önerisi içermesinden dolayı spor müzesi kurulması girişimlerine katkıda bulunabilmesi nedeniyle önem teşkil etmektedir. Spor müzesi alanında en son gelişmeleri saptayarak, bu yenilikleri aktarabilmek amacına ulaşıldığı takdirde, Türkiye Spor Müzesi oluşumu için gerekli adımların atılması konusunda zemin hazırlayacağı ve katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Çalışma, çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinden beş spor müzesi ile sınırlıdır. Bu ülkeler, İspanya'da Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, İsviçre'de Lozan Olimpiyat Müzesi, İngiltere'de Manchester Ulusal Futbol Müzesi, Fransa'da Nice Ulusal Spor Müzesi ve Polonya'da Varşova Spor ve Turizm Müzesi'dir. Çalışma yapılacak spor müzeleri belirlenirken, proje kapsamında T.C. Gençlik ve Spor

Bakanlığı tarafından verilen bütçe nispetinde, gidilebilirlik, ulaşım ve finansal kısıtlamalar müze sayısı konusunda sınırlılığı belirleyen faktörler arasında yer almıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Müze Tanımı

Günümüzde, müzeye ilişkin yapılan tanımlarda bir çeşitlilik ile karşılaşılmaktadır. Bu müze tanımları, uluslararası tanımlar, her ülkenin ilgili kurumlarının tanımı ve kişisel tanımlar olarak ayırabilir. Müzelerin uluslararası tanımı söz konusu olunca Uluslararası Müze Konseyi'nin (ICOM-International Council of Museums) 1946'dan günümüze yaptığı tanımlara bakmak gerekir. 1946'da yaptığı tanım şöyledir; "Müze, halka açık sanatsal, teknik, bilimsel, tarihî, arkeolojik materyallerin bütün koleksiyonlarını içeren, hayvanat ve botanik bahçeleri de sergi odaları olduğu durumda kütüphaneleri de içine alan bir terimdir." 1951 yılında yaptığı tanımda ise, "Müze kelimesi burada genel çıkar için yönetilen, koruma, çalışma, amaçlarıyla ve özellikle, sanatsal, tarihî, bilimsel ve teknolojik koleksiyonları, botanik ve hayvanat bahçelerini ve akvaryum gibi kültürel değer unsurlarının ve nesne gruplarının öğretimleri ve haz almaları için halka sergilendiği sürekli bir kuruluş" olduğu belirtmektedir. 1969 yılında ICOM 'un yaptığı tanımda ise; "ICOM, müzeyi kültürel ve bilimsel öneme sahip koleksiyonları, çalışma, eğitim ve eğlence amaçlarıyla koruyan ve sergileyen herhangi bir sürekli kuruluş olarak tanımaktadır." denmektedir. Bu tanım içine, sergi galerileri, tarihî anıtlar ve tarihî, arkeolojik sitler, botanik ve hayvanat bahçeleri dâhil edilmektedir. 1971 yılında ICOM'un yaptığı müze tanımı şöyledir; "Topluluğa hizmet için mevcut olan kurumlara müze denir. Temel işlevi olarak insan ve doğaya ait maddi kanıtları elde eder, korur ve anlaşılır kılar ve halka sunar. Bu şekilde, çalışma, eğitim ve eğlenme fırsatı sağlar". Günümüzde ICOM tarafından 1974'de kabul edilmiş en yaygın tanım şöyledir; " Müzeler, toplumun ve gelişiminin hizmetinde çalışma, eğitim ve eğlenme amaçlarıyla insanlığın ve çevrelerinin maddi kanıtlarını elde eden, sergileyen, araştıran, sergileyen, aktaran halka açık kâr amacı gütmeyen sürekli kuruluşlardır." (Ata, 2002: 55).

ICOM’a göre müzelerin topluma hizmet verirken gerçekleştirmeleri gereken koleksiyon oluşturma, koruma, belgeleme, sergileme ve eğitim gibi temel görevlerinin yanında bazı sorumlulukları daha bulunmaktadır:

1. Müzeler, insanlığın kültürel ve doğal mirasını muhafaza eden, bilimsel açıdan inceleyen ve tanıtan kurumlardır.
2. Müzeler mevcut koleksiyonlarını toplumun ve toplumsal gelişimin hizmetine sunan kurumlardır.
3. Müzeler bilgiyi yerleştiren, geçerli kılan ve geliştiren kanıtları olan nesneleri bünyelerinde barındıran ortamlardır.
4. Müzeler doğal ve kültürel mirası anlamak, yönetmek ve bu miraslara değer kazandırmak durumundadır.
5. Müzeler toplumun diğer kurum ve kuruluşları ile yakın iş birliği içinde bulunmalı ve koleksiyonlarını bu kurum ve kuruluşların kullanımına sunmalıdır.
6. Müzeler diğer kurum ve kuruluşların çalışmalarında kullanabilecekleri nesneleri ve kaynakları barındırmaktadır.
7. Müzelerin kendi yönetmelikleri vardır ve yasal prosedürleri uygulamak durumundadır.
8. Müzeler uzman profesyonel ekipler tarafından yönetilmelidir.

Müze (museum) sözcüğü ilham perilerinin (Muses) düşünme yeri ya da tapınağı anlamındaki Yunanca “mouseion” sözcüğünden türemiştir. Romalılar sözcüğü felsefi tartışma yerlerini belirtmek için kullandılar. Müze sözcüğü 15. Yüzyılda Floransa’da Medici ailesinin bir üyesi olan Lorenzo’nun koleksiyonunu betimlemek için yeniden canlandırıldı. Sözcük 17. Yüzyılda antik nesneleri betimlemek için kullanıldı. 18. Yüzyılda terim, bir koleksiyonu koruyan, sergileyen ve halka açan kuruluş anlamında kullanılmaya başlandı. 18. Yüzyılın sonlarında ise müze, koleksiyonun kendisinden çok, kültür mirasıyla ilgili nesneleri depolamak ve sergilemek için kullanılan bina anlamını taşımaya yöneldi. Günümüzde ise müze terimi sanat galerilerini, bilim ve keşif merkezlerini içine alacak biçimde oldukça genişlemiştir. Genellikle günümüzün müzesinin öncüsü olarak M.Ö. 280'de İskenderiye’de kurulan müzenin adı geçer. Aslında burası bilim adamlarının araştırma yaptığı bir enstitüdür. İçinde nesne koleksiyonu, bitki ve hayvan parkı da olan bu kuruluşun birincil işlevi bir felsefi öğrenme merkezi olmasıdır. Bu merkez dışında klasik antik çağ, İslam ve Doğu nesnelerini toplayan başka yerler de olmuştur. Rönesans sırasında klasik nesneleri toplama ve sergileme merakı yeniden canlanmıştır. Zengin Avrupalılar sanat koleksiyonları yaptılar, hatta bazılarını küçük bir ücret karşılığında halka açtılar. Bavyera Dükü V. Albrecht'in

1563-1567 yıllarında kurduğu tablo galerisi belki de doğrudan müze amacıyla kurulmuş en eski yapıdır. 16. yüzyılda koleksiyonların bilinçli olarak halka açılmasıyla birlikte bugünkü müzeciliğe doğru ilk adım da atılmış oldu. Avrupa'da genellikle kraliyet koleksiyonları (Avusturya, Fransa, İspanya, Almanya ve Rusya'da) ilk kamu müzelerinin temelini oluşturmuştur. Örneğin Paris'te Louvre Muizesi (1793) Fransız Devrimi'nin ardından kraliyet koleksiyonlarının halka açılmasıyla ortaya çıkmıştır. Ancak müzelerin ulusal bilinçlenmeye katkısını görmek için 19. Yüzyılın başlarını beklemek gerekecektir. 19. yüzyılın sonlarında Avrupa ve Amerika dışında çok az müze vardı. Müzelerin kurulmasının ardından ortaya çıkan bir gelişme de müze bilimi (museology) denilen bilim dalının doğmasıdır. Müze çalışmaları (museum studies) teriminin kullanılması ise daha yenidir. 1960'larda üniversitelerde bu adı taşıyan bölümlerin kurulmasıyla hız kazanmıştır. Müze çalışmaları hem "müzeolojiyi hem müzeografi'yi içeren genel bir terimdir. Müzeoloji, müzelerin tarihini, toplumdaki rolünü, araştırma, eğitim örgütlenme sistemlerini, fiziksel çevreyle ilişkilerini müze türlerinin sınıflanmasını inceleyen bilim dalıdır. Müzeografi ise müzeoloji ile ilgili teknikler toplamıdır; müzelerin çalışmasına ilişkin yöntemleri ve uygulamaları içerir (Bekir, 2012: 20,21).

İstanbul'un fethinden sonra hem Osmanlı'nın kullandığı hem de savaşlarda ganimet olarak elde edilen yabancı silahlarla, savaş araç gereçlerinin korunduğu bir silah deposu (cebehane) olarak kullanılan Aya İrini Kilisesi, 19. yüzyılın ortalarından itibaren eski eserlerin de burada toplanmaya başlamasıyla modern anlamda ilk Türk müzesi olan Arkeoloji Müzeleri'nin çekirdeğini oluşturmuştur. Tophane Mareşali Fethi Ahmet Paşa'nın düzenlediği, o dönemde ziyarete kapalı, ancak özel izinle gezilebilen, depo niteliğindeki bu mekân, ilk kez 1869'da "Müze" olarak nitelendirilmiş ve resmen bir müdürlük haline getirilmiştir (Tüzün, 2010).

Aradaki uzun bir zaman dilimi için bilgi olmayışından sonra Aya İrini Kilisesi, kitabelerine göre 1726 ve 1740 yıllarında "Darü'l-esliha" adıyla onarılmıştır. 1746 yılında ise Fethi Ahmet Paşa Aya İrini Kilisesi'nde "Darü'l-esliha" ve "Darü'l-âsâr-ı Atîka" adıyla iki bölümlü bir müze kurar. Araştırmacıların çoğu 1846, bazıları ise 1726 yılını Türk müzeciliğinin başlangıcı olarak kabul eder. Müzeye kayıtlı ilk eserin 1850 tarihli olmasına dayanarak müzenin kuruluşu için bu tarihi önerenler

de vardır. Daha önce bir müze olmadığı vurgulanarak 1868 yılında kurulan müzeye “Müzehane” adı verilmiştir (Çal, 2009).

2.2. Müze Türleri

İnsanların eylemlerini, çevre ile olan ilişkilerini ve çevreyi inceleyen, araştıran, insan-çevre ilişkisinin sonuçlarını, diğer bir ifade ile çıktılarını gözler önüne sererek tanıtan ve bu çıktıları itina ile koruyan çok çeşitli kurum ve kuruluş bulunmaktadır. Toplumun bir parçası olan bu kurum ve kuruluşlar insan ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla çeşitli etkinlikler düzenlemekte ve çalışmalar yapmaktadır. Fakat değişik kökenleri, değişen felsefeleri ve toplumdaki farklı rolleri ile müzelerin diğer kurum ve kuruluşlardan farklı olduklarını ve bu nedenle hedef kitlelerinin yani ziyaretçi profillerinin de çeşitlilik gösterdiğini söylemek mümkündür. Gartenhaus’a (2000) göre, müzelerin pek çok çeşitleri, boyutları ve biçimleri vardır; ama her biri ele alınacak tam bir konular ve fikirler yelpazesi sunar. 18. ve 19. yüzyıl boyunca ve 20. yüzyılın ilk çeyreğinde açılan müzelerin çoğu disiplinler arası koleksiyonlar hazırlayan müzelerdir. 20. yüzyılın ortasından itibaren müzelerde hem koleksiyon bakımından hem de yönetsel bakımdan bazı değişiklikler meydana gelmiştir. İlk zamanlarda çoğunlukla arkeoloji, etnografya ve doğa tarihi ağırlıklı olan müzeler günümüzde yüzlerce türe ulaşmıştır (Karadeniz, 2009: 37).

Müzeler; koleksiyonlarına göre, bağlı oldukları yönetim birimine göre, hizmet ettikleri bölgeye göre, hitap ettikleri kitleye göre ve koleksiyonlarını sergileme mekânlarına göre ayrılmışlardır. Koleksiyonlarına göre müzeler; genel müzeler, arkeoloji müzeleri, sanat müzeleri, tarih müzeleri, etnografya müzeleri, doğa tarihi müzeleri, jeoloji müzeleri, bilim müzeleri, askeri müzeler, endüstri müzeleri şeklindedir. Bağlı olduğu idari birime göre müzeler; devlet müzeleri, yerel yönetim müzeleri, üniversite müzeleri, askeri müzeler, özel müzeler, ticari kuruluş müzeleri’dir. Hizmet ettikleri bölgeye göre müzeler; ulusal müzeler, bölgesel müzeler ve yerel müzeler (Madran, 1999: 4,10).

1990'lı yıllarda en geçerli tipoloji olarak alınabilecek ICOM tanımlarından yola çıkarak yapılmış olan gruplamanın içinde yer alan başlıklar altında sıralanan müze çeşitlerinin açılımları ise şu şekildedir:

Bilim ve teknik müzeleri: İçerikleri, koleksiyonları, çoğu zamanda mekânlarıyla özelleşmiş, temel farklılıklarıyla alt başlıklarının tartışılması gereken bir gruplamadır. Bu tür müzelerin genel tanımı "toplumun endüstriyel, teknik, bilimsel etkinliklerine tanıklık eden malzemeyi araştıran, koruyan, sunan ve işlevsel etkileşimini sağlayan müzeler" olarak verilebilir (Madran, 1999: 4,10).

Bu tür müzelerin konularından örnekler verilmek istenirse, demiryolları, havayolları, kara taşıtları gibi ulaşıma değin teknolojilerin sunulduğu müzeler, tarım, endüstri ürünleri, mineralbilim ve paleontoloji, uzay ve astronomi, tıp, maden ve metalürji, hatta teknik yönlerinin ağırlıkla sunumundan dolayı fotoğraf ve sinema müzeleri sayılabilir. 19.yüzyıl müzeolojisinde gösterime değer bulunmayan teknikler ve endüstriyel malzeme, sonraki yüzyılın hızlı teknolojik gelişmeleri karşısında tarihin bir parçası olarak değerlendirilmeye alınmış ve korunmaları müzeler aracılığıyla sağlanmıştır (Madran, 1999: 4,10).

Ekomüzeler: 1971 yılında tanımlanan Ekomüze terimi "tanımlı bir bölge içinde, halkının katılımıyla, bir yörenin ve bağlı yaşam biçimlerinin araştırması, koruması, kültürel ve doğal varlıkların değerlendirilmesi işlevlerini kalıcı olarak sağlayan bir kültür kurumudur" açıklamasıyla sabitlenmiştir. Ayrıca folklorik özelliklerin ağırlıklı olduğu ve kavram olarak açık hava müzelerine yaklaşan içerikteki ekomüzeler için "Toplum müzeleri" teriminin de önerildiği görülmektedir (Madran, 1999: 4,10).

Doğa müzeleri: Doğa tarihi müzeleri koleksiyonlarına göre; Zooloji, Bitkiler ve botanik, Mineraller ve fosiller şeklinde gruplanabilir. Durağan sergilemeye dayalı bu koleksiyonların canlı gösterimleri ICOM'un müze statüsündeki diğer tanımlarına eşdeştir. Canlı koleksiyon sunumları olarak nitelenebilecek hayvanat bahçeleri, vivaryumlar, akvaryumlar, botanik bahçeleri aynı zamanda doğal rezervler başlığında ele alınabilir (Madran, 1999: 4,10).

Kütüphaneler ve arşivler: Kütüphaneler, Yunanca ‘da *"bibliotheke"* den Avrupa dillerine geçmiştir. "Biblon" yani yazı malzemesi olarak kullanılan papirüsün özüne verilen ve sonrasında bir kitap şekli olan papirüs rulosunu ifade eden kökten ve herhangi bir şeyi içine alıp saklayan veya koruyan nesne anlamındaki "theke" sözcüklerinden oluşmuştur. Kütüphaneler ve arşivler kil tabletlere yazıldığı

dönemden bu yana bilgi saklama işlevini yerine getirmelerinin ötesinde tarihi değer taşıyan yazılı belgeleri de bünyelerinde bulundurduklarından, bu belgeler konusunda araştırmalara olanak verip, sergilediklerinden müze kapsamında ele alınılabilirler (Madran, 1999: 4,10).

Türkiye'de Müze Türleri; Türkiye'de müzelerin koleksiyonlarına göre değerlendirilmesi şöyle ifade edilebilir: Genel müzeler, Türkiye'de genel müze kapsamında bir yapılanma bulunmayıp, müzeler belirli temalar ve koleksiyonlar etrafında uzmanlaşmış olduğundan, genel çeşitlilik yansıtmazlar. Arkeoloji müzeleri, Türkiye müzelerinin en geniş grubunu oluşturmaktadır. Bu gruba arkeolojik sit alanlarını, antik anıtları da sokmak mümkündür. Tarih müzeleri, genel anlamda bir şehrin, bir bölgenin, bir ülkenin ya da toplumun tarih kronolojisini ekonomik, siyasi, toplumsal öğelerin bir araya toplanmasıyla gerçekleştirirler. Etnografya müzeleri, 1930 yılında Ankara'da açılan Etnografya Müzesi'nin dışında Türkiye'de bu adı taşıyabilen bir kurumlaşmadan bahsetmek zordur. Doğa Tarihi Müzeleri ve Jeoloji Müzeleri, Türkiye'de tek doğa tarihi müzesi aynı zamanda jeolojik araştırma sonuçlarını da kapsamaktadır. 1968 yılında açılan Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü Tabiat Tarihi Müzesi'nde 1935 tarihinde araştırma kurumunun kuruluşundan bu yana toplanan fosil, mineral ve taş örnekler yer almaktadır. Bilim müzeleri, Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Bilim ve Teknoloji Müzesi örnek olarak verilebilir. Askeri müzeler, Aya İrini'de başlayan en eski kurumsallaşmış müzeleri olup, millî mücadele tarihini yansıtırlar. Endüstri müzeleri, endüstriyel mirasın giderek kaybolmakta olduğu Türkiye'de eski sanayii üretim mekânlarının müze dışı işlevlerde kullanılması eğilimi mevcuttur. Yeni işlevlerini de toplumsal içeriğe sahip olmakla birlikte eski üretim modellerinin gösteriminden eksik kalmaktadırlar. Endüstri tarihinin kısmen izlenebildiği tek müze Rahmi Koç Sanayi Müzesi'dir (Madran, 1999: 4,10).

2.3. Spor Müzelerinin Ortaya Çıkışı ve Gelişimi

Bilim adamları "Tarih, yazı ile başlar" derler. Bu açıdan, "Dünya tarihi, Sümerlerle başlamıştır" denebilir. Yunan tarihi ise bu tarife göre M.Ö. 776'da başlamıştır. Eldeki en eski yazılı belgeler, kayıtları tutulmuş ve o yıl yapıldığı saptanmış olan Olimpiyatlara aittir. Nitekim Yunanlar olimpiyat takvimini bu yıldan sonra

benimsemişler bu nedenle oyunlar tarihine ancak bundan sonra girilmiştir (Koryürek, 1976: 4).

Milattan önce 776 yılından Milattan sonra 393 yılına kadar Yunanlıların güç Tanrısı Zeus adına yapılmış olan eski olimpiyatların düzenlendiği yer Mora'dadır. Burası küçük bir ova olup güney tarafından Alfa nehri, batısında Fledos deresi, kuzeybatısında üzeri kutsal ormanlarla örtülü Olempus ve Kırrenis dağları, doğusunda da Elis kasabası bulunuyordu. Olimpiyat Oyunları'nın yapıldığı zaman burada birçok binalar vardı ama kasaba değildi. İnsanlar daimî surette oturmuyorlardı. Binalar çeşitli ilahlar için yapılmış putlar ve heykeller ile doluydu. Olimpiyat Oyunları yapılmaya başlandığı zaman yalnızca birkaç tür yarışma yapılıyordu. Yarışmalarda kazananların ismi bir taş levhaya yazılıyordu (Kahraman, 1995: 690).

Olimpia'da yapılan oyunlar, Yunanistan'da yapılan diğer oyunlara göre çok daha fazla insanın ilgisini çekmiştir (Drees, 1968: 41). Seyirciler, ilk yapılan ve Olimpia I olarak bilinen stadyumda yarışmaları yapay yamaçlarda oturarak izlemişlerdir. Bu nedenle seyirci sayısı hakkında bir tahminde bulunulamamaktadır. Ancak, M.Ö 6. yüzyılın sonlarında yapılan Olimpiya II yaklaşık 24000, M.Ö 4. yüzyılın ortalarında inşa edilen Olimpiya III ise yaklaşık 40,000 seyirci kapasitesine sahiptir (Romano, 1993: 35,36). İşte bu tarihlerden itibaren spor aktiviteleri büyük kalabalıklar önünde gerçekleştirilen oyunlar haline getirilmiştir.

Olimpiyat ruhu sporun vazgeçilmez temelidir. Bugünkü olimpiyat oyunlarının kökeninin Antik Yunan'a dayandığını biliyoruz. Medeniyetin ilk adımları da bu dönemde atılmıştır. Antik Olimpiyat Oyunları ile birlikte gelen, resim, müzik, edebiyat, sanat ve mimari akımlar gibi bu küresel, kültürel ve sportif hareketler, dünya çapında spor müzelerinin kurulmasına yol açmıştır. İnsan faaliyetleri giderek daha da çeşitlenmeye başlayınca, onları doğru bir şekilde belgelemek ve tasnif etmek giderek önem kazanmıştır. Bu anlayış ile ilk spor müzeleri 19. yüzyılın sonlarında kendini göstermeye başlamıştır (Grulich, 2006: 88).

Spor müzelerinin temelini genellikle özel koleksiyonlar oluşturmuştur. Daha sonra bu rol, belirli spor dallarına ait kendi arşivlerini oluşturmuş kuruluşlar, dernekler

veya kulüpler tarafından yerine getirilmiştir. Aynı zamanda sporun hızla yaygınlaşması ve spor malzemelerinin gelişimi, insanları bu doğrultuda ilgili tüm dokümantasyonu titizlikle ve sistematik olarak toplamaya teşvik etmiştir. Sporun tarihsel sınıflandırmasına duyulan gereksinime rağmen spor müzesi oluşumu, başlangıçta büyük sıkıntılarla karşılaşmıştır. Spor müzelerinin var olması gerekliliğini ve faydalarını kanıtlamak için anlamlı mücadeleler verilmiştir (Morawinska-Brzezicka, 2012).

Spor müzelerinin geri planına bakıldığında, 1865 yılında açılan Londra'daki ‘Kriket Müzesi’ ve 1897’de Prag'da hayata geçirilen ‘Sokol Müzesi''dir. 1995 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından onaylanan bir araştırmada, dünyada 260’tan fazla spor müzesinin bulunduğu ve bu sayının yarısından fazlasının da Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'da yer alan spor müzeleri olduğu görülmüştür. Bu bağlamda Amerika Birleşik Devletleri’nde spor tarihine olan ilginin oldukça fazla olduğu görülmüştür. 1930’larda beş spor enstitüsü, 1940’larda dokuz spor enstitüsü, 1950’erde otuz iki adet spor enstitüsü kurulmuştur. 1960'larda ise büyük bir patlama yaşayarak tam altmışaltı enstitü açılmıştır. Amerika’daki bu durum, spor müzeleri ve şeref holü oluşumuna da büyük bir katkı sağlamıştır (Hoffman, 2006: 98).

Şeref Holleri, sportif başarıyı onurlandırmak amacıyla yirminci yüzyılın başlarında, sporculara ait hatıraları, elde edilen tarihi skorları, fotoğrafları, görsel-işitsel dokümanları sergilemek için kurulmuştur. Burada bulunan müzelerde amaçlanan, belirli bir disiplinde efsaneleşmiş figürleri onurlandırmak için tasarlanmış olmalarıdır. Bu müzelere modern anıtlar da denilebilir. Zira spor müzesi ziyaretçileri tarafından, önemle kıymet verildiği için neredeyse hac yerleri olarak kabul edilir. Aralarında en önemli kabul edilen, Springfield’de yer alan Basketbol Şeref Holü ve Cooperstown’da bulunan Beyzbol Şeref Holü ’dür. Amerika'daki Şeref Holleri 1939 yılında Cooperstown New York'ta ilk açılışından bu yana önemli ölçüde büyümüştür (Ogrozio, 2006: 22).

Tarihsel olarak, Avrupa'daki en eski spor müzesine bakıldığında, 1902 yılında kurulan İsviçre Bern'deki İsviçre Alpleri Müzesi'dir. İsviçre'nin coğrafi konumu, dağcıların karşılaştığı zorluklar ve kazandıkları zaferler gibi faktörler müze

kuratörlerine ilham kaynağı olmuştur. Böylelikle oluşturdukları koleksiyonlara, dağcılığa gösterilen ilgiyi ve Alp dağlarının tarihini yansıtmışlardır. Özellikle İskandinav ülkelerinde kış sporu ekipmanlarının koleksiyonlarının yapılması tesadüf değildir. Kayak sporunun bir spor olarak büyümesi, bu koleksiyonlar sayesinde olmuştur. İlk kayak müzesi 1862'de Norveç'te Kristiansand'da açılmıştır. Ardından İsveç ve Finlandiya'da açılan kayak sergileri de halkı bu sporu yapmaya daha da teşvik etmiştir (Morawinska-Brzezicka, 2012).

Avrupa'da 1922 yılında spor müzeleri için çağrılar yapılarak aynı yıl Uluslararası Olimpiyat Komitesi bir Olimpik Müze kurmak için gerekli adımların atılmasını sağlamıştır. Böylelikle, 1923 yılında Norveç'te Kayak Müzesi; 1924'te Berlin'de Berlin Spor Müzesi ve yine aynı yıl Çek Cumhuriyeti'nde Beden Eğitimi ve Spor Müzesi açılmıştır. Almanya'da 1927 senesinde At Müzesi hayata geçirilmiş ardından 1929'da İspanya'da Boğa Güreşi Müzesi kurulmuştur. 1950'li yıllara gelindiğinde ise spor müzeleri ve müzelerde spor fikri tamamıyla benimsenmiştir. Ardı ardına açılan spor müzeleri ile de bu fikir adeta ispatlanmıştır (Renson, 2006: 89).

2.4. Spor Müzelerinin Türleri

Spor müzeleri, bir ulusun spor kültürünü, hangi toplumsal yapıdan geldiğini, fiziki ve ekonomik şartları hakkında birçok şey söyleyebilir. Spor müzeleri bu anlamda dünyada uluslararası bir hareketlilik şeklini almış olup gereken ilgiyi de görmektedir. Özellikle 1985 yılında Lozan'da Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin himayesinde düzenli olarak gerçekleştirilen toplantılardan sonra dünyadaki spor müzeciliği anlayışı büyük ivmeler kazanmıştır (Triet, 1991: 82).

Spor müzeleri çeşitli kriterlere göre sınıflandırılmaktadır. Coğrafi, tematik, yerel ve kurum türü kriterlerine göre tasniflendirmeye gidilmiş olup şöyle sınıflandırılmıştır:

1. Uluslararası Spor Müzeleri
2. Ulusal Spor Müzeleri
3. Bölgesel Spor Müzeleri
4. Kulüp Müzeleri

Spor müzelerinin doğası göz önüne alındığında, birçok spor müzesi gerçek anlamda uluslararası olduğunu iddia edebilmektedir. Misyonu “Olimpiyat hareketinin kapsamını ve önemini ziyaretçilere öğretmek” olan İsviçre Lozan’daki Olimpiyat Müzesi uluslararası spor müzelerine verilebilecek en ideal örnektir (Triet, 1991: 82). Bir diğer örnek ise, Olimpiyat Müzesi kadar geniş bir alana sahip olmasa da Amerika Birleşik Devletleri New York’taki Olimpiyat Merkezi ve Lake Placid Olimpik Müzesi’dir.

İkinci kategori, Ulusal Spor Müzeleridir. Dünyada spora adanmış yaklaşık 200 ila 300 civarında ulusal spor müzesi vardır (Lamour, 2006: 1). Ulusal spor müzelerinin millî özelliği vardır. Almanya’daki ulusal spor müzesi ile Barselona’daki Katalan spor müzesi bu gruba örnek teşkil etmektedir. Ayrıca kâr amacı gütmeyen işletmeler, üniversiteler veya vakıflar (Almanya’da Köln Spor Müzesi, ABD Atlanta’da Ulusal Spor Vakfı gibi) da bu kategoriye örnektir. Ulusal Olimpiyat Komiteleri (Estonya ve Varşova spor müzeleri) ulusal alana dahil edilmektedir.

Ulusal spor müzeleri aynı zamanda kültürel anlamda daha geniş kitlelere ulaşan ve ulusal spor mirasını diğer bilim dallarıyla sentezleyerek topluma yansıtmaktadır. Fransa Nice'teki Ulusal Spor Müzesi ve Finlandiya Helsinki’deki Spor Müzesi, arkeoloji, güzel sanatlar, doğa bilimleri ile diğer kültürel temaları vurgulayarak bu gruba örnek teşkil etmektedirler (Porte, 2006: 17). Ayrıca bu müzeler, beden eğitimi ve spor alanında tarihsel dokümantasyonun merkezleridir ve bilimsel araştırmaların eğitici ve öğretici amaçlarını takip etmede önemli katkılar sağlamaktadırlar. Bu konuda Varşova’daki Spor ve Turizm Müzesi örnek olarak verilebilir (Morawinska-Brzezicka, 2012).

Bir ulusun sportif gelişimini temsil eden en eski müzelerden ikisi Prag ve Helsinki’dedir. Belirli bir spora adanmış ulusal müzelerin sayısı ise oldukça fazladır. Örneğin, Birleşik Krallık ‘ta tek başına rugby, kürek, at yarışı, golf, tenis ve en az üç futbol takımı için ulusal spor müzesi bulunmaktadır. İtalya'da, spor müzesi kurma çalışmalarına geç başlamasına rağmen, büyük bir bisiklet müzesi kurmak için rekabet halinde olan en az üç kişi vardır. Ancak, bu alanın gerçek lideri, akla gelebilecek her spor dalında Şeref Holleri müzelerine sahip müzeleri olan Amerika Birleşik Devletleri'dir (Vamplew, 1998).

Ulusal spor müzeleri büyük sporların çoğu için kurulmuştur; kriket için Kriket Müzesi, futbol için Ulusal Futbol Müzesi, golf için Golf Müzesi, atlı yürüyüş için Ulusal At Müzesi, kürek için Nehir ve Kürek Müzesi, ragbi için Ragbi Müzesi ve tenis için Wimbledon Tenis Müzesi gibi müzeler hayata geçirilmiştir. Bazıları bağımsız olmakla birlikte, diğerleri doğrudan sporun yönetim organları tarafından yönetilir ve hepsi mevcut spor organlarıyla yakın bağlantılarını sürdürür. Genel olarak ulusal spor müzeleri, sadece kupa odaları ve belirli eserleri sergilemekle kalmamış hem spor karşılaşmaları hem de sportif kutlamaların ve topluma mal olmuş örnek sporcularla daha geniş kitlelere ulaşım ağını kullanarak, spora karşı bir kamuoyu farkındalığı oluşturmuştur.

Bölgesel spor müzeleri ve kulüp müzeleri ise bir diğer kategorilerdir. İngiltere'deki birçok bölgesel spor müzesi, kendi müzesinde yerel halkın katılımını geliştirmek için bölgesel spor sergilerini denemiştir. Böylece sporun bölgedeki hayatın önemli bir parçası olduğuna karar verilmiştir. Liverpool Müzesi ve Epsom bölgesi ile ilgilenen Bourne Hall bölgesel müzesi gibi yerel müzeler, spora olan ilgiyi arttıran örneklerdir.

Geçmiş yıllarda tarihlerindeki başarı ve övünç kaynakları sayesinde kısmen de olsa kulüp müzelerinin varlığından söz etmek mümkündür. Fakat son zamanlarda, kulüp müzeleri, özellikle büyük profesyonel kuruluşlar için, kahramanlarına saygılarını sunmak isteyen ve bunun için bir çaba içine girmeye hazır olan kitlelerin potansiyelini gören ticari girişimin farkındalığından dolayı yavaş yavaş bir ivme kazanmıştır. İngiltere'de Manchester United'ın Old Trafford'daki müzesi, yılda 150.000 civarında insanı kendine çekmeyi başarmıştır. Önde gelen Avrupa futbol kulüplerinin birçoğu kendi müzelerine sahiptir ancak önemli bir kısmı da bir spor müzesi işlevselliğinden ziyade kulüplerinin halkla ilişkiler ihtiyacını karşılayan bir çeşit ziyaretçi merkezi görevini yerine getirmektedirler (Vamplew, 1998).

Ayrıca bu gruplara ek olarak “Şeref Holleri” adı verilen spor müzeleri özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde önemli derecede ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde yaygındır. Sadece ABD’de altmışaltıya yakın şeref holü müzesi yer almaktadır. Amerika’nın ardından Kanada’nın da hatırı sayılır bir sayıya sahip olduğu görülmektedir. Şeref Holü müzelerinin özelliği, sporla bağlantılı nesnelerin

sergilendiği ancak kelimenin tam anlamıyla müze olarak adlandırılamayan koleksiyonlara sahip olan mekânlar olmalarıdır. Bunlar, spor dernekleri ve özel destekli vakıflar tarafından yapılan koleksiyonlardır. Dar bir ihtisas alanını veyahut bir grup ya da birey tarafından kazanılan ödülleri kapsayan koleksiyonlardır. En popülerleri; Cooperstown, New York Ulusal Basketbol Şeref Holü ve Toronto, Canada Spor Şeref Holü 'dür.

2.5 Spor Müzelerinin Yapısı ve İşlevleri

Yapısı ile spor mirasını yansıtmak gibi büyük bir sorumluluğu üstlenen spor müzeleri, birçok işlevi bünyesinde barındırmaktadır. Sporun, turizmin jeneratörü olduğunun önemi göz önüne alındığında, spor müzelerinin de bu devinimde önemli bir payı bulunmaktadır.

Spor mirası çoğunlukla kültür ve millî kimliğin bir ifadesi olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda sosyoloji, tarih ve coğrafya gibi bilimler de bu mirası destekleyerek, kentsel yenilenmeye ve o topluma yeni bir görünüş kazandırma çalışmalarına önemli katkılar sağlamaktadır (Ramshaw, Gammon, 2014: 248).

Sporun kültürel önemi göz önüne alındığında, spor etkinliklerinin ve spora bağlı yapıların turizm gelirlerine büyük ölçüde etki ettiği görülmektedir. Örneğin, Cooperstown'daki Beysbol ve Şeref Holü Müzesi, 1939'daki açılışından bu yana 12 milyondan fazla ziyaretçi kabul etmiştir ve yıllık ortalama 350.000 ziyaretçi cezbetmeye devam etmektedir. Avrupa'da ise Barselona'daki futbol müzesi kentte en çok ziyaret edilen Picasso müzesini ikinci sıraya itmiştir (Newman, 2001).

Spor müzelerinin spor mirasının korunmasını sağlaması, sportif bir bellek oluşumuna zemin hazırlaması ve fiziksel aktivitelere teşvik etmesi gibi işlevleriyle de ne denli önemli misyonlar yüklendiğinin altının çizilmesi gerekmektedir. Spor müzelerinin oluşumsal yapısını destekleyen dört farklı önemli işlevi daha vardır.

Birincisi; spor müzeleri, toplayıcıdır; Spor müzeleri, spora ilişkin değerli belgeleri bulur, inceler ve koleksiyon haline getirir. Bu aşama bir spor müzesi için her şeyden önemlidir çünkü koleksiyona gidecek nesneler tarihsel ve kültürel

bağlamda analiz edilmeden toplandığında, onun adı müze bilimi olmaktan çıkarak, antikacılık olarak adlandırılacaktır. Müze koleksiyoncuları, tıpkı tarih öncesinin avcı-toplayıcıları gibi çalışmakla hükümlüdürler. Bir plan ve programları ile araştırma stratejileri dâhilinde çalışmaktadırlar. İkincisi; spor müzeleri, muhafaza edicidir; Bir spor müzesinin temel sorusu "nasıl korunur" dan ziyade geçmişten kalan ve şu anda var olan spor mirasını gelecek nesiller için "neden" korumalıyız olmalıdır. Spor müzeleri sadece bilgi merkezi yeri değildir. Unutulan geleneksel oyunların tekrar hayata geçirildiği veya spor adına unutulmaya yüz tutmuş her ayrıntının öğretildiği aktif laboratuvarlardır. Üçüncüsü; spor müzeleri, öğreticidir; Bir spor müzesi, araştırma sonucunda elde edilen belge veya objenin önemini mutlaka vurgulamak zorundadır. Sade bir açıklamayla bırakmamalıdır. Şayet müze objelerinden herhangi bir tanesinin kime ait olduğu veya hangi çaba sonucunda elde edildiği bilinmiyorsa, olimpiyat sloganını (daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü) hayata geçirerek, öğretici işlevini daha da ön plana çıkarmalıdır. Spor müzesinde toplanan nesneler üzerinde arka plan araştırmalarının tam anlamıyla desteklenmesi için, nitelikli araştırmacılarının ve ilgili arşivleri ile zengin dokümantasyon merkezinin olması şarttır. Eğer hepsinin aynı çatı altında bir enstitüde toplanması mümkün değilse, diğer araştırma merkezleri, özel arşivler ve kütüphaneler ile ortaklık kurulması gerekmektedir. Dördüncüsü; spor müzeleri, sergileyicidir; doğru sergilenen nesne kendi hikâyesini anlatmaktadır. Bu özelliği ile kişiye ilham kaynağı olarak, teşhir edilen nesneler ile toplum nefes almaktadır, aydınlanmaktadır. Spor müzeleri geçmiş, bugün ve gelecekteki performansların evrenselleştiği yerlerdir (Voolaid, 2006: 43,44).

Bir toplumun ihtiyaçları dikkate alındığında, kültürel mirası yaşatacak çeşitli aktiviteler sunan spor müzeleri, serbest zamanları değerlendirme kavramına hizmet eden eğitsel oyunlara uygulama alanları açarak aynı zamanda sosyo-kültürel eğitim fonksiyonları ile bir kentsel eğlence merkezi ve dinlenme özelliği taşımaktadır.

Spor müzeleri sergi alanları ile spor hafızasını arttırmak ve fiziksel aktiviteye teşvik amacıyla bütün spor kültürlerini birleştirici ve yapıcı olma özelliği sayesinde, topluma evrensellik mesajı vermektedir. Ayrıca, bir etkinlik, bilim ve dokümantasyon merkezi olması da ne denli işlevsel olduğunu bizlere

göstermektedir (Pociello, 1998). Spor müzelerinin bilimsel yönünün yanı sıra, çocuk ve gençleri spora teşvik etmesi ve millî sporcu yetiştirilmesine olan katkısı yadsınamaz ölçüdedir. Sporun öneminin farkındalığında olan, spor mirasını bir adım öteye taşıyan, spor kültürüne sahip çıkan nesiller oluşmasına da katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte spor mirası, spor turizminin bir bölümü olan seyahat etmek ya da önemli spor etkinliklerini takip etmekle sınırlı olmadığını, geçmişin büyük oyuncularına ve antrenörlerine saygı göstererek ve onları yaşatmak için harekete geçme gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Spor, bir ulusun kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır ve o ülkeye veya bölgeye bağlı önemli bir mirası temsil etmektedir. ABD'de bir beyzbol maçı, İngiltere'de bir kriket maçı, Kanada'da bir buz hokeyi maçı veya Yeni Zelanda'da bir ragbi maçı sadece insanların kültürel değerlerini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda hem katılımcıların hem de seyircilerin bu ritüel davranışlarını açığa çıkarmaktadır. Spor, yalnızca bu yanıyla bile yeteri derecede önemini ortaya koymaktadır (Ramshaw, Gammon, 2005).

Spor müzelerinin felsefesi; “eğlence yoluyla eğitmek”tir. Dolayısıyla gelen ziyaretçilerine gerek interaktif yönden gerekse birebir uygulanan metotlarla spora ve mirasına olan ilgiyi bu yönüyle dinamik tutmaktadır (Vamplew, 1998). İnteraktif uygulamalarda, New York Saratoga'daki Ulusal Yarış ve Şeref Holü Müzesi, düzenlenen yarışların heyecanını mümkün olan en geniş kitleye ulaştırmak adına heyecan verici bir yöntem hayata geçirmiştir. Müzede yer alan jokey salonlarına interaktif bir yarış pisti yaparak, bu heyecanı ziyaretçilerin de deneyimlemesine olanak sağlamıştır (Paton, 1997).

İnteraktif uygulama, spor müzecilerinin yaptığı bir anket araştırması sonucu şunu göstermiştir ki, spor müzelerine hareketin girmesi, sporun hareket doğasını desteklemesi bakımından hayati önem taşımaktadır (McCormack, 1993: 61).

Bir diğer örnek ise, Montreal’deki Hokey Şeref Holü Müzesi’dir. Hokey takımlarının sahip olduğu soyunma odalarının aynısı müzede yer almaktadır. Böylelikle soyunma odasında yaşanan her anı videolar ve çeşitli simülasyonlarla ziyaretçilerine sunarak, onlara eşsiz bir deneyim yaşatmaktadır. Aynı şekilde

Uluslararası Tenis ve Şeref Holü Müzesi, ziyaretçilerine tenis yıldızları ile interaktif bir şekilde karşılıklı tenis oynama fırsatı vermektedir. Finlandiya'daki Kayak Müzesi de ziyaretçilerine sanal gerçekliğe sahip cihazlarla, rüzgâr ve soğuk olmadan kış sporlarını deneyimleyebilmelerini sağlamaktadır.

Eğlence eğitici de olabilir. Saratoga'daki, elektronik bir ekran, kan lekelerinin izinden spor tarihi için enteresan bilgiler öğrenmek adına pratik bir araç geliştirmiştir. Bu tür cihazlar, spor tarihine olan ilgiyi teşvik etmekle birlikte sporun öğretici ve yönlendirici yönünü de bizlere göstermektedir (Neville, 1991).

Spor müzelerinin temel işlevi, her yönüyle geçmişi aydınlatmaya ve anlatmaya çalışarak, gelecek için bilinçli, üretken ve spor felsefesini benimseyen insanlara öncülük etmektir.

2.6 Türkiye'deki Spor Müzelerinin Durumu

Türkiye'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında geleneksel spor kültürümüze sahip çıkılmış ve bunu destekleyecek kanunlar çıkartılmıştır. Türk Spor Kurumu, modern batı sporlarının yanında eski ve millî sporlarımızın canlanması için de çalışmalar gerçekleştirmiştir. Millî müze ve kütüphanelerimizde araştırmalar yaptırarak Türk spor tarihi için önemli belgelerin derlenmesine öncülük etmiştir. Bu amaçla 1938 yılında Ankara'da millî spor müzesinin kurulması çalışması başlatılmış, ancak Atatürk'ün vefat etmesiyle devam ettirilememiştir (Güven, 2010).

Yalnızca tarihi değil, aynı zamanda doğal değerleri, çağdaş bilim ve sanat anlamında da yeterli kültürel altyapısını oluşturacak koşulları bulunan Türkiye'nin, spor müzeciliği alanındaki güncel gelişimleri takip etmesi son derece önemlidir. Bu bağlamda bazı futbol kulüplerinin kuruluşlarını takip eden ilk dönemlerinde, spor müzeciliği adına heyecan verici adımlar attığı da görülmektedir. Şevket Soley, bu konuda Fenerbahçe Spor Kulübünün Kuşdili'ndeki binasının, geçirdiği yangın sonrasında kaybettiği kupalardan, şiltlerden ve manevi hatıralardan bahsederek, bu tür sorunların tekrar yaşanmaması için neler yapılması gerektiğinden şöyle bahsetmiştir:

> 23 sene evvel Fenerbahçe'nin Kuşdilindeki pek şirin lokali maalesef yanmıştı. Fenerbahçelilerin alın teriyle kazandığı şampiyonlukların şerefli hâtıraları olan ve çok büyük manevî kıymeti bulunan yüzlerce kupamız ve şiltlerimiz de bu yangında göz yaşlarımız arasında kül olmuştu. Hıçkırıklar içinde stattaki salaş binaya taşındığımız gün oturacak iskemlemiz bile yoktu. O gün bütün Fenerbahçeliler varıyla yoğuyla yardıma koştular. Zengin Fenerbahçeliler paralarıyla, fakirler vücutlarıyla ve bilgileriyle kulübü onarmak için canla, başla çalışarak birbirleriyle yarış ediyorlardı. Küçücük dördüncü takım futbolcuları bile hiç olmazsa evlerinden birer saksı getirerek kulübümüzü süslemeğe çalışıyorlardı. Ressam Edip (şimdi Akademide profesördür), aylarca işini, gücünü terk ederek bilâücret salonun tavanını resimlerle tezyin etmişti. Kısa bir zamanda salonumuz tekrar kazandığımız şampiyonlukların kupalarıyla doluverdi. Kulübümüze yeni bir kupa daha getirmek İçin her maça çok büyük bir azim, imanla çıkıyor ve mutlaka müzemize yeni bir kupa daha getiriyorduk. Bu coşkunluğumuz böylece senelerce devam etti. Karşımızda hiçbir kuvvet tutunamadı. Nihayet müzemiz, kupaları gene istiap edemeyecek hale geldi. Fakat ne yazık ki 23 seneden beri bu salaştan Fenerbahçe'yi kurtaracak bir idareci çıkmadı. Bin bir emekle kazanılan paha biçilmez, maddî ve manevi değerleri olan müzemiz bugün de gene yangın tehlikesiyle karşı karşıyadır. Maazallah binanın bir gün küçük bir kaza ve ihmal neticesi ateş alması bu sefer bütün Türk milletini 23 sene evvelkinden fazla olarak gözyaşlarına gark edecektir. Şimdi bu tehlikeyi bertaraf etmek imkânı mevcuttur. Müzelerimizdeki kıymetli eşyalarını teşekkül eden ve Fenerbahçe'yi elli sene evvel kuran Fenerbahçeliler Cemiyetinin binası beton olduğundan yangına karşı hiçbir tehlikesi yoktur. Bu fırsattan istifade ederek derhal canımız ve gözümüz gibi üzerinde titrediğimiz müzemizi, Fenerbahçeliler Cemiyetinin binasına nakletmeliyiz. Bu mâkul ve çok yerinde fikrimizi bütün Fenerbahçe camiasının destekleyeceğine şüphe yoktur. Buna İlerisini göremeyen bazı kimselerin maksatlı hareket ederek rıza göstermemeleri de mümkündür. Fakat Allah saklasın yarın öbür gün başımıza bir felâket gelecek olursa gayet tabiî olarak bu nakil işine mâni olanlar mesul olacaklardır. Bu mesuliyetin altından, evvelce ikaz ettiğimiz halde, mümanaat ettikleri için hayatları boyunca kalkamayacaklardır (Soley, 1956).

Yine aynı dönemlerde Mekteb-i Sultani spor kulüplerinin faaliyetleri için hazırlanmış bir yazıda Türk spor müzeciliği için gösterilen çabalara Galatasaray Müzesi'nin kuruluşunun Ali Sami Yen'e dayandığı yıllara değinilerek, bu durumdan şu şekilde bahsedilmektedir:

> 1913 yılında ittihatçılar iktidara geldiklerinde, Galatasaray Kulübü'ne Kalamış'ta bir bina vermişler. Eskiden İtalyan Bankası müdürünün oturduğu bu bina Galatasaray'ın ilk müze binası olmuş. Ali Sami Yen, topladığı malzemeleri bu binada muhafaza altına almış ve yenilerini eklemiş. 1918 yılında İstanbul'un işgali sırasında ise, malzemeleri korumak için torbalarla evine taşımış Ali Sami Yen ve arşivi iki gün evinde sakladıktan sonra en güvenli yol olarak getirip Galatasaray Lisesi'ne teslim etmiş. O gün bugün yüzlerce fotoğraf, birçok kupa eklenmiş arşive. 1934 yılında Başbakan Recep Peker'in Galatasaray kulübünü ziyareti sırasında yapımına karar verilen, 1940'ların ortasında Lütfi Kırdar'ın

> girişimiyle ilk adımları atılan bugünkü Müze binasının yapımı ise 1968 yılında, Vefa Semenderoğlu'nun da içinde bulunduğu bir grup yöneticinin girişimiyle gerçekleşme aşamasına gelmiş. Bu ufacık binanın inşaatı bile dört yıl sürmüş ve 1972 yılında Galatasaray Müzesi olarak hizmete girmiş (İnternet: Toros).

Makalede anlatıldığı gibi Ali Sami Yen'in spor müzeciliği anlayışının son derece fedakâr, özverili ve vefa duygularıyla dolu olduğu görülmektedir. Günümüzde bu anlayış aynı kararlılıkla devam ettirilememiş, Türkiye'ye, Türk spor tarihine yakışır bir ulusal spor müzesi kazandırılamamıştır.

Türkiye'de ilerleyen yıllarda yeniden spor müzeciliği konusu gündeme gelmiş, bu doğrultuda Gençlik ve Spor Bakanlığı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından 1981 yılında Ankara'da "100. Yıl Spor Tarihi Müzesi" kurulmuştur. "100. Yıl Spor Tarihi Müzesi", büyük önder Mustafa Kemal Atatürk'ün doğumunun 100. yıl dönümü nedeniyle Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından 1981 yılında Ankara'da Atatürk Spor Salonu'nun üst fuayesinde açılmıştı. "100. Yıl Spor Tarihi Müzesi"nde spor tarihimizdeki federasyonlarımızın çeşitli tarihlerde yapmış olduğu müsabakalar sonucu alınmış kupa, şilt, plaket, madalya ve diğer hediyeler toplanarak bir araya getirilmişti. Ayrıca dünya çapında ün kazanmış ve ödüllendirilmiş sporcularımızın büstleriyle çeşitli karşılaşmalarda kazandığı ödüller de müzenin zengin koleksiyonunu oluşturmaktadır. "100. Yıl Spor Tarihi Müzesi" gerekli alt yapısı, donanımı ve planlaması ilgili alan uzmanlarıyla yapılmadan aceleye getirildiğinden amacına varamamıştır. Müzede teşhir edilmek üzere geçici olarak sahiplerinden muhteviyatı belirtilecek şekilde malzeme müdürü tarafından senetle teslim alınan muhtelif madalya, plaket ve şiltler de müzeye uygun hizmetin verilememesi nedeniyle zaman içerisinde bazıları tarafından geri alınmıştır. Böylece modern müze anlayışına göre düzenlenmeden açılan bu müze de amaçlarına varamadan kapanmıştır (Güven, 2010).

Türk spor tarihi, büyük zaferler, başarılar ve spor kahramanları ile dolu olup, Türk sporcularının kırdığı rekorlar için dikilen menzil taşları günümüze kadar gelmiştir. Okmeydanı, dünyanın en eski, en büyük ve en zengin ok abidelerine (menzil taşı, ayak taşı) sahiptir. Bu meydanda dikilen menzil taşları; yazıları, tezhipleri, nakışları, süsleri ve kırılan rekorun kimin tarafından kırıldığını anlatan kişilikleri

bakımından birer tarih ve sanat hazinesidir. Ok Meydanı'nın sahibi Vakıflar İdaresi, Cumhuriyet devrinde bu işle esaslı surette ilgilenmiş ve Ok Meydanı'nın tarihi kıymetini tetkik ettirerek çok mühim vesikalar toplamış ve hazırladığı raporla Başbakanlığa durumu arz etmiştir. Başbakanlık da Ok Meydanı'nın tarihi ehemmiyetini takdir ederek Ok Meydanı'nı eski ve şerefli mazisine uygun bir hale getirtmeyi esas itibari ile kabul ederek bunu bir komisyon tarafından tetkik ettirmeye başlamıştır. Bu komisyon Ankara'da çalışmalara başlamış ve Halim Baki Kunter'in verdiği açıklamayı dinleyip sunduğu vesikaları inceledikten sonra Ok Meydanı'na yerleşmiş bulunan 48 ailenin başka bir tarafa nakilleri ile meydandaki menzil taşlarının tespitine çalışılmakla işe başlanılmasını karar altına almıştır (Güven, 2010). Fakat bu çalışma da burada sınırlı kalarak, bir müze oluşumuna gidilememiştir.

Bütün bu çalışmaların yanında, Türkiye'de spor kulüplerinin müzeleri spor müzeciliği kavramına bütünüyle olmasa da anlamlı birer örnek teşkil etmektedir. İstanbul'da faaliyet gösteren, Fenerbahçe, Beşiktaş ve Galatasaray Spor Kulüp müzeleri ile Trabzon'daki Trabzonspor Spor Kulübünün Şamil Ekinci Müzesi, Türkiye adına spor müzeciliği alanındaki çalışmaları arasında örnek teşkil etmektedirler. Bu müzelerde kulüplerin tüm branşlarına ait forma, top, ayakkabı, belge, plaket, şilt, bayrak, flama gibi nesnelerden oluşan koleksiyonun ile kulüp geçmişlerini anlatan film, fotoğraf ve resimler sergilenmektedir. Ayrıca ilk kulüp tüzükleri, eski üye kartları, eski lisanslar, eski maç biletleri, kulüp piyango biletleri vb. belgelerin sunulduğu bölümler de yer almaktadır.

Bu müzelerin yanısıra Türkiye'nin çeşitli illerinde de spor müzeciliği faaliyetleri yürütülmektedir. Akhisar Belediye Spor'un geçmişten gelen tarihî ve günümüzdeki birçok fotoğraf ile futbolculara ait takım formaları, kazanılmış kupalar ve birçok spor figürünün yer aldığı Akhisar Belediyesi Spor Müzesi 21 Mayıs 2017 tarihinde hizmete girmiştir (Hızlı, 2017).

Göztepe Spor Kulübü, uzun süredir kapalı kalan, kupaların ve tarihi fotoğrafların sergilendiği kulüp binasının altındaki müzeyi yeniden hizmete açmıştır. Kahramanmaraş'ta spor takımlarının aldığı kupalar, giyilen formalar, plaketler ve

fotoğrafların sergilendiği spor müzesi 28 Şubat 2015 tarihinde, K. Maraş Baro Hizmet Binası’nda halka açılmıştır (Kahramanmaraş Barosu, 2017).

Karşıyaka'da eski adı Tenis sokaktaki ender tarihi yapılardan biri eski bir İtalyan köşkü Bülent Zeren tarafından 2001 yılında aslına uygun olarak restore edilerek spor hekimliği merkezi haline getirilmiştir. 14 yıldır faaliyette olan bu bina, Zeren tarafından yıllar içinde yavaş yavaş müze haline getirilmiştir. Binada spor müzesi dışında deniz ve çeşitli antika objelerinin oluşturduğu başka bölümler de vardır (Atik, 2017).

Olimpiyatlarda ve Uluslararası yarışmalarda derece elde eden Türk sporcuların başarı hikayelerinin anlatıldığı ve Fair Play Centilmenlik Ödülü kazanan sporcuların isim ve özgeçmişlerinin bulunduğu tabloların yer aldığı Fair Play Müzesi, Konya'nın merkez Karatay Belediyesi tarafından faaliyete geçirilerek, dünyanın ilk ve tek Fair Play Müzesi olma özelliğini taşıyan müze, Konya Olimpiyat Parkı’nda ziyaretçilerine hizmet vermektedir.

Ayrıca butik kulüp müzelerini hayata geçirmek için çalışma başlatan diğer spor kulüpleri de önemli aşamalar kaydetmektedir. Örneğin Bostanlıspor Gençlik Spor Kulübü, Karşıyaka'da spor müzesi ve spor kütüphanesi kurmak için çalışmalara hız vermiştir. Eskişehir’de ise spora ve sporcuya verilen değer, belediye başkanına ait çabalarla ön plana çıkarılmaya çalışılmaktadır. Kentin parklarında spor tarihine isimlerini altın harflerle yazdırmış şampiyonların heykelleri olup, Eskişehir Balmumu müzesinde de Eskişehirsporlu efsane futbolcuların ve dönemin başarılı şampiyon sporcularından bazılarının balmumu heykeli sergilenmektedir. Bu yönde bir çaba bile Türk spor müzeciliği adına takdir edilesi bir çalışmadır.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, çalışma kapsamında kullanılan formlara, araştırma grubunu oluşturan örnekleme ve elde edilen verilerin nasıl değerlendirildiği hakkında bilgiler verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi ve gözlem teknikleri ile görüşme yöntemi kullanılmıştır. Karakteristik özellikleri gereğince nitel araştırmalar, sosyal problemlere farklı bakış açıları ile farklı çözümler getirmekte, araştırmacılarına problemin sadece niceliksel yönlerinin görüldüğü pencereden değil de alternatif olarak niteliklerinde görüldüğü pencereden görme fırsatını vermektedirler. Nitel araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama yöntemi görüşmedir. Çünkü bu yöntemin en belirleyici özelliği, görüşülen kişilerin bakış açılarını ortaya çıkarmaya yaraması ve daha derin bilgi edinme esasına dayanmasıdır. Ayrıca görüşme yöntemi insanların, gerçekliğe ilişkin algılarına, anlamlarına tanımlarına ve gerçeği inşa edişine vakıf olmanın iyi bir yolu ve aynı zamanda başkalarını anlamak için kullanılan en güçlü yöntemlerden biridir (Güven, Yıldız, Savaş, 2012: 440).

Görüşmenin nitel araştırmalarda kullanılan en yaygın veri toplama yöntemlerinden biri olmasının nedeni bireylerin düşüncelerini, görüşlerini, deneyimlerini ve duygularını ortaya çıkarma yönünden oldukça güçlü olması ve iletişimin en yaygın en yaygın biçimi olan konuşmayı temel almasıdır. Bu yönüyle yazmaya veya doldurmaya dayalı testler ya da anketlerde var olan sınırlılığı ve yapaylığı ortadan kaldırır. Bu nedenle araştırmanın amaçlarının en iyi görüşme formu yöntemiyle aydınlatılabileceği düşünülmüştür (Güven, Yıldız, Savaş, 2012: 440).

Bu doğrultuda, araştırma kapsamında yapılan incelemelerde yazılı kaynaklara ve alandaki yetkili kişilere başvurulmuş, elde edilen veriler araştırmacının gözlemleri deneyimleri ile bir sistem içerisinde bütünleştirilmiştir. Müzenin genel bilgileri, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, müze binasının mimari yapısı, bölümleri, müzede yer alan eserlerin sunumu, sergileme teknikleri, müzenin faaliyetleri,

sosyal etkinlikleri, müze bütçesi ile ziyaretçi istatistikleri gibi başlıklar, yüz yüze görüşme yönteminden faydalanılarak hazırlanan “Görüşme Formu” (Ek-3) ile gerçekleştirilmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, çağdaş ülkelerdeki spor müzeleri oluştururken, araştırmanın örneklemini ise, çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinden; Barselona (İspanya) Olimpiyat ve Spor Müzesi, Lozan (İsviçre) Olimpiyat Müzesi, Manchester (İngiltere) Ulusal Futbol Müzesi, Nice (Fransa) Ulusal Spor Müzesi ve Varşova (Polonya) Spor ve Turizm Müzesi oluşturmuştur. Örneklem seçiminde çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin 2016 yılına ait ziyaretçi istatistikleri, sergilenen objelerin sayısı, sosyal etkinlik ve faaliyetler ile müzenin bölümleri gibi kriterler göz önüne alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma için öncelikle etik kurul izin yazısı alınmış olup (Ek-1), T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın desteğiyle, 2388 kodlu *“Çağdaş Ülkelerde Spor Müzeleri ve Türkiye İçin Model Önerisi”* isimli proje kapsamında (Ek-2), 29.02.2016 - 28.05.2016 tarihleri arasında Barselona, Lozan, Manchester, Nice, Varşova şehirlerindeki spor müzelerine gidilerek gözlemlerde bulunulmuş ve müzelerde çalışan, alanında yetkili kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşme yapılan kişiler ve görev tanımları şu şekildedir:

- Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi: Adolfo COREA (Arşiv Sorumlusu).
- Lozan Olimpiyat Müzesi: Sophie HERMİER (Müze müdür yardımcısı).
- Manchester Ulusal Futbol Müzesi: Nicolas URIJES (Eğitim-Araştırma Birim Müdürü).
- Nice Ulusal Spor Müzesi: Celine BRILLANT (Arşiv Sorumlusu).
- Varşova Spor ve Turizm Müzesi: Pascal KOSEDIA (Araştırma Bölümü Memuru).

Araştırma verileri konunun üç uzmanından yardım alınarak oluşturulan “Görüşme Formu” (Ek-3), güvenilir bilimsel kaynaklardaki konu ile ilgili bilgilerin taranması ve yapılan alan araştırmalarından elde edilen bilgilerin derlenmesi ile görüşme formunda yer alan, örnek bir spor müzesini belirlemeye yönelik, “müzelerin mimari yapısı ve bölümleri”, “müzelerin eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikleri”, “müzelerin organizasyon ve yönetim yapıları”, “eserlerin sunumu ve sergilenmesi” gibi boyutlar ele alınarak, müze yöneticilerinin aktardığı bilgilerden elde edilen verilerden oluşturulmuştur.

“Görüşme Formu” araştırmanın alt problemleri ve uzman görüşleri dikkate alınarak geliştirilmiştir. Görüşme formunun hazırlanmasında, kolay anlaşılabilecek sorular hazırlama, farklı türden sorular yazma, soruları mantıklı bir biçimde düzenleme ve soruları geliştirme gibi ilkeler dikkate alınmıştır (Güven, Yıldız, Savaş, 2012: 440).

Araştırmanın nitel alt problemleri analiz edilmiş ve bu alt problemlerin cevaplanabilmesi için ne tür verilere ihtiyaç olabileceği değerlendirilmiştir. Görüşmede yöneltilecek sorular, görüşülecek bireylerin kolayca anlayabilmesi için açık ve belirgin bir biçimde ifade edilmiş, genel ve soyut sorular olmamasına dikkat dikkat edilmiş ve kısa cevaplara neden olabilecek soru türlerinden oluşmamasına özen gösterilmiştir. Araştırmacının araştırma alanına olan yakınlığı, görüşmeler yoluyla ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplaması, toplanan verileri ayrıntılı olarak rapor etmesi ve görüşülen bireylerin doğrudan ayrıntılara yer vermesi nitel araştırmalarda geçerliliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Güven, Yıldız, Savaş, 2012: 440).

Yapılan kaynak taramaları, gözlem ve görüşmeler sonucu Türkiye için bir spor müzesi önerisi geliştirilmiş ve Türkiye için oluşturulacak spor müzesinin kuruluş sürecine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

3.4. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında, ses kayıt cihazlarıyla kaydı yapılacak kişilerin etkileşimlerinin kayıt altına alınacağı, kayıtların yazılı dokümanlara aktarılacağı ve bu dokümanların bilimsel olarak paylaşılacağı konusunda bilgilendirilmeleri ve

verinin kullanımı üzerine yazılı izinlerin alınması sağlanmıştır. Yabancı dildeki (Fransızca, İngilizce) veriler Türkçeye çevirilirek yazılı dokümanlara aktarılmış, konuşmanın devamlılığının ve özneler arası uyumunun sağlanabilmesi için onarım mekanizması kullanılmıştır.

Onarım kavramı, konuşma, duyma ya da anlamada meydana gelen ve etkileşimin başarılı bir şekilde ilerleyebilmesine engel teşkil eden sorunlarla başa çıkabilmek için kullanılan yöntemlerin düzenlenişi olarak tanımlanabilir (Sert, Balaman, Can Daşkın, Büyükgüzel, Ergül, 2015).

Çalışmanın örneklemini oluşturan Barselona, Lozan, Manchester, Nice, Varşova şehirlerindeki spor müzelerinden görüşme formu ve literatürden elde edilen bilgiler araştırmacı gözlemlerine dayalı olarak ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırmanın bulgular bölümü iki ana başlık altında incelenecektir. İlk bölümde çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin yapısı, işlevi ve sorunları, ikinci bölümde ise Türkiye Spor Müzesi için bir model önerisi anlatılmıştır.

4.1. Çağdaş Ülkelerde Spor Müzelerinin Yapısı, İşlevi ve Sorunları

Çağdaş spor müzelerinden, Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi (İspanya), Lozan Olimpiyat Müzesi (İsviçre), Manchester Ulusal Futbol Müzesi (İngiltere), Nice Ulusal Spor Müzesi (Fransa) ve Varşova Spor ve Turizm Müzesi (Polonya)'nden elde edilen veriler doğrultusunda çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır. Bu bağlamda incelenen spor müzelerinin yapısı, işlevi ve sorunları bir sistem içerisinde sunulmuştur.

4.1.1. Barselona olimpiyat ve spor müzesi

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin tarihçesi ve genel bilgileri

1993 yılının şubat ayında yapılan, Barselona Olimpiyat Komitesi genel kurul toplantısında alınan bir kararla komite, 13 Temmuz 1993'te olimpiyat ruhu ve etik spor kavramlarını yansıtan bir anlayışla 'Barselona Olimpiyat Vakfını' kurmuştur. Vakfın en önemli hedefi, genel amaçların yanı sıra, halka açık sergi ve kalıcı bir araştırma merkezi oluşturmak ve bununla da sürdürülebilir küresel bakış açısını tüm dünyaya göstermektir. Bu hedeflerden yola çıkılarak vakfın hayata geçirmek istediği olimpik müze, 2005 yılında çalışmalarına başlamıştır. Sporun etik değerlerine bütünlük kazandırmak ve olimpiyat ruhuyla, sporun önemini yansıtmak amacıyla, Barselona Olimpiyat Stadı'nın yanındaki Avda del Estadio'da 21 Mart 2007 tarihinde Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi halka kapılarını açmıştır. Avrupa'da öncü sayılabilecek teknoloji ve donanımla inşa edilen müzede, sporun yüksek performansını, rekabetini, dostluğunu ve birleştiriciliğini yansıtan evrensel bir dil kullanılmıştır. Ayrıca müze, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin himayesinde olmakla birlikte, olimpiyat müzeleri ağının da bir parçasıdır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin kurulmasında büyük katkıları olan ve müzenin eşsiz koleksiyonuna sahip olmasını sağlayan Juan Antonio Samaranch, İspanya için önemli bir değerdir. Samaranch, 1954 yılında Barselona için spordan sorumlu şehir meclisi üyesi olarak, 1956'da İspanya Olimpiyat Komitesi ve 1966 senesinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) üyeliğine seçilmiştir. Ardından 1980 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi başkanlığına getirilen Samaranch, komiteye yeni bir ivme kazandırmak için büyük gayretler göstermiştir. Başarıları arasında, olimpik hareket yoluyla barışa teşvik etmek için gerçekleştirdiği birçok etkinlik bulunmaktadır. 16 Temmuz 2001'de IOC başkanlık koltuğunu Jacques Rogge'ye bırakarak komitenin onursal başkanı olmuştur. Başarılarla dolu bir spor kariyeri ve yöneticiliği olan Juan Antonio Samaranch, 21 Nisan 2010 yılında 89 yaşında Barselona'da hayatını kaybetmiştir. Yaşamı boyunca topladığı bütün arşivini, açılacak Olimpiyat ve Spor Müzesi'ne bağışlamayı vasiyet etmiştir. Dolayısıyla müze, ona adanmış bir anıt olma özelliği de taşımaktadır. Samaranch'ın ölümünün ardından müzenin adı, Juan Antonio Samaranch Olimpiyat ve Spor Müzesi olarak değiştirilmiştir (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Katalonya bölgesinin başkenti ve Madrid'den sonra İspanya'nın en büyük şehri olan Barselona, 1 609 000 nüfusu ile modern sanat akımının öncü kentlerinden biridir. Dış işlerinde İspanya'ya bağlı olan Barselona, tamamen özerk bir bölgedir. Ulaşım, teleferik, otobüs, metro ve taksilerle sağlanmaktadır. Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi şehrin merkezinden yaklaşık 10 km uzaklıktadır (Management of the Olympic and Sports Museum, 2016: 4).

Olimpiyat ve Spor Müzesine girişler, gişeden alınan biletlerle turnike veya herhangi bir engel olmaksızın direkt yapılan geçişlerle sağlanmaktadır. Müze, 10.00-18.00 saatleri içerisinde ziyaretçilerine hizmet vermektedir. Ayrıca, pazar ve resmî tatil günlerinde, 10.00-14.30 saatleri arasında açıktır. Müze, pazartesi günleri ile 1 Ocak, 1 Mayıs, 25, 26 Aralık gibi özel günlerde ziyarete kapalıdır. 18 Mayıs Uluslararası Müzeler Günü ve 24 Eylül Barselona'nın koruyucu azizesi la Mercè adına düzenlenen festival gününde, ziyaretçiler müzeye ücretsiz olarak giriş yapabilmektedirler. Müze giriş ücretleri yetişkinler için tam tarife 5.80 Avro, indirimli öğrenci tarifesi 3.60 Avro, minimum 10 kişiden oluşan gruplar için kişi başı yetişkin

4.50 Avro, okul veya öğrenci grupları içinse 3.00 Avro ’dur. 7 yaş altı ve 65 yaş üstü ziyaretçiler, engellilere bakmakla yükümlü pembe kart sahipleri, akredite edilmiş gazeteciler, uluslararası olimpiyat komitesi adına çalışanlar, bir grup öğrenciye eşlik eden okul öğretmenleri, profesyonel tur rehberleri ve Katalan Müzecilik Derneği'nin akredite üyeleri, müzeye ücretsiz giriş yapabilmektedirler. Ayrıca, kütüphane kartına sahip olanlar, tek ebeveyn aile kartı sahipleriyle 10 kişiden büyük aile kartı sahipleri indirimli girişten faydalanabilmektedir (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi’nin yapısı ve işlevleri

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi altı başlık altında incelenmiş olup bunlar, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği, mimari yapısı ve bölümleri, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, müzenin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri şeklindedir.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi’nin organizasyon ve yönetim yapısı

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, organizasyon ve yönetim yapısını 1993 yılında kurulan Barselona Olimpiyat Vakfı’nın himayesinde şekillendirmiştir. Barselona Olimpiyat Vakfı Mütevelli Heyeti şu kurumlardan oluşmaktadır: Barselona Kültür Kurulu, İspanya Olimpiyat Komitesi, Ulusal Yüksek Spor Konseyi, Katalan Spor Genel Sekreterliği. Ayrıca İspanya Olimpiyat Komitesi ve vakıf tarafından belirlenen beş özel üye ile yönetim yapısı tamamlanmıştır. Spor Müzesi de ait olduğu şehir gibi otonom yönetilmektedir. Müzenin idaresi Barselona Olimpiyat Vakfı tarafından sağlanmaktadır. Dolayısıyla idari bölüm vakıf adresinde olmak kaydıyla koleksiyon, eğitim, tanıtım, araştırma, arşiv ve kütüphane bölümleri Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi binasında yer almaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat Vakfı, spor müzesinin yönetiminden ve müze tesislerinin denetlenmesinden sorumludur. Denetim kurulu üyelerini seçmek, müzenin faaliyetlerini gerçekleştirme noktasında yeterli olup olmadığını denetlemek, müze çalışmaları adına tavsiyelerde bulunmak, vakfın ve spor müzesinin mal varlığını

artırıcı tedbirler almak, ilgili faaliyet raporlarını, gelir-gider hesaplarını incelemek ve yönetim kurulunu bilgilendirmek gibi görevleri bulunmaktadır. Müzenin koleksiyon bölümü, müzedeki dokümanları bilgisayar ortamına aktararak, veri tabanına güncel erişimi sağlamaktan sorumludur. Eğitim, tanıtım, araştırma, arşiv, kütüphane bölümleri, müzeye katkı sağlayacak gerekli bilimsel araştırmaları yapmak, kütüphane, dokümantasyon ve arşiv merkeziyle birlikte bilgilendirme hizmeti sunmak, diğer kuruluşlarla iş birliği içinde çalışarak müze için sergi tasarımı yapmak, film gösterimleri, toplantıları, yarışmaları, fuarları, seminerleri, konferansları ve sanatsal etkinlikleri organize etmek gibi önemli görevleri vardır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'ndeki nesnelerin ve kütüphane arşivinin büyük bir kısmı, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Juan Antonio Samaranch'ın kişisel kütüphanesinden yapılan bağış sonucu elde edilmiştir. Müzede birçok obje ve eser içeren diğer önemli koleksiyonlar da Samaranch'ın bağışlarıyla oluşturulmuştur. Müzedeki koleksiyonların kalan kısmında ise, sporcuların ve spor kurumlarının hibe ettiği nesneler, fotoğraflar ve arşiv belgeleri yer almaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Samaranch'ın koleksiyonu, hayatı boyunca farklı kaynaklardan topladığı yaklaşık 7 000 kitap, dergi ve diğer nesnelerden oluşmaktadır. Koleksiyonunda, bütün spor disiplinlerine ait eserler yer alsa da önemli bir kısmı özellikle olimpizm, olimpiyatlar ve spor tarihi ile ilgilidir. Olimpik hareketle ilgili kitaplar, olimpiyat oyunlarının geçmişini anlatan yayınlardan ve 1896'da gerçekleştirilen ilk olimpiyat oyunlarında tutulan ilk resmi raporlardan oluşmaktadır. Ayrıca Uluslararası Olimpiyat Komitesinin oturumlarıyla, IOC Başkanlarının biyografilerini içeren yayınlar da bu koleksiyonda yer almaktadır. Bölümde, farklı dönemlere ait eserlerin olduğu sanat, tasarım, sinema, iletişim gibi konuları kapsayan kitaplarla birlikte, Katalan, İspanya ve uluslararası spor kulüplerine ayrılmış yayınlar da bulunmaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde spor konulu 10 000'i aşkın özel imzalı çizimler yer almaktadır. Müzede 6.000'den fazla madalya, rozet, kupa ve ödül, 1896'lı yıllardan bugüne ulaşan olimpik madalyalar müzenin koleksiyonları arasındadır. Farklı spor disiplinlerinin şampiyon sporcuları tarafından bağışlanan imzalı yaklaşık 2500 obje (formalar, ayakkabılar, kıyafetler vs.) müzede sergilenmektedir. Mevcut koleksiyonda, 11 000 kitap, 18 000 dergi, 6 300 video ve film arşivi, 240 000 fotoğraf, 30 100 harita ve çizim, 40 000 broşür, afiş, 12 000 madalya ve rozet yer almaktadır (Management of the OSM, 2016: 4).

Spor Müzesi'nde benimsenen sergileme anlayışında, spor disiplinlerinin hemen hemen bütününe ait objelerin sergilenerek, ziyaretçilerin bu spor dallarıyla ilgili hem görsel hem işitsel anlamda fikir sahibi olmaları amaçlanmıştır. Sunum tekniği bakımından durağan sergileme tekniklerinden vitrin içi sergileme, maketler, modeller ve slaytlı sunumlardan faydalanılmıştır. Gösteri odaları, dokunmatik ve interaktif sistemler, insan taşıyıcı araçlar, simülatörler ve dijital sunumlarla dinamik sergileme teknikleri müzede etkin bir şekilde kullanılmıştır.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi binasının mimari yapısı ve bölümleri

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi binasının mimari yapısı

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, diğer spor müzelerine kıyasla daha farklı bir mimariye sahiptir. Müzenin büyük bir bölümünün toprağın altına inşa edilmiş olmasından dolayı, dışarıdan müzenin yalnızca giriş kısmı görülebilmektedir. Müzenin üst yüzeyi bütünüyle toprak zeminle kaplanmıştır. Topraklı alan ise çimenlerle yeşillendirilmiş ve müzeye adeta topraktan filizlenerek spor evrenine doğru açılan bir pencere görüntüsü verilmiştir.

Spor Müzesi, iki kattan oluşan yaklaşık 3 000 metrekarelik, oldukça geniş ve anlaşılır bir sergi alanına sahiptir. Giriş bölümünden başlayarak, müzeye erişimi sağlayan rampalı alana kulvar ayırımı ile numaralar verilerek, ilk andan itibaren ziyaretçiye olimpiyat ve müsabaka ruhu hissettirilmiştir. Müze binası cam, ahşap, galvanizli çelik gibi malzemelerden yapılmıştır. Müzenin ısı-nem standartlarını sağlamak için sıcaklık 18 ila 20 derece arasında tutulmaktadır. Nem oranı yüzde

50 civarındadır. Aydınlatma işlemi sergilenen objeye göre değişkenlik göstermektedir. İç mimarisi, kısmen Lozan Olimpiyat Müzesine benzetilmiştir. Lozan Olimpiyat Müzesi'nin spiral rampası, yukarıya doğru bir sergi seyri sağlamış fakat Barselona Spor Müzesi'nde bu durum aşağı doğru gerçekleştirilmiştir. Spor Müzesi'nin bahçesi ve çevresi özenle dizayn edilerek, kapı girişindeki ok atan ok atan okçu heykeli ise, alana tarihi bir zenginlik katmıştır.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi binasının bölümleri

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, geçici sergiye ait bir bölüm ile kalıcı sergilere ait üç bölümden oluşmaktadır. Juan Antonio Samaranch'ın adını yaşatmak için yapılmış özel bir bölüm de yer almaktadır. Müzede, konferanslar, toplantılar, seminerler, basın toplantıları vb. faaliyetler için bir adet 120 kişi kapasiteli oditoryum bulunmaktadır. 50 kişi kapasiteli projeksiyon ve film salonu, 300 metrekarelik aktivite odasıyla, 60 kişi kapasiteli kafe- restoran, müzenin diğer kısımlarını oluşturmaktadır.

Müzenin ilk bölümünde Antik Yunan'daki ilk olimpiyatlara ait resimler, gravürler ve heykeller sergilenmektedir. İlerleyen bölümlerde modern olimpiyatlara geçiş yapılarak, modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin'in büstüyle birlikte hayatı ve başarılarını anlatan bir bölüme yer verilmiştir. Bu kısımdan sonra modern olimpiyatların ilk dönemlerinden, günümüze kadar geçen süreç, olimpik sporculara ait boks eldivenleri, oklar ve yaylar, tenis raketleri, formalar, toplar, ayakkabılar, armalar, epeler, bisikletler ve kupalar eşliğinde gösterilmektedir. 1903 yılında yapılan ilk Fransa bisiklet turuna katılan bisiklet bu bölümde sergilenmektedir. Spor Müzesi'nin ikinci bölümü kış sporlarına ayrılmıştır. Bu bölümde patenler, buz hokeyi objeleri, kasklar, kızaklar, buz pateninde kullanılan mayolarla birlikte, paralimpik olimpiyatlarına giren spor dallarına ait objeler bulunmaktadır. 1944 yılında, tanınmış nörolog Ludwig Guttmann tarafından tasarlanan ilk engelli sporcu tekerlekli sandalyesi burada sergilenmektedir. Müzenin üçüncü kısmındaki salonda altın, gümüş ve bronz madalya koleksiyonları, sertifikalar, fotoğraflar, dergiler, diplomalar, afişler, broşürler ve tutanaklar yer almaktadır. Ayrıca, 1992 Barselona Olimpiyat Oyunları'na ev

sahipliği yapan şehrin, kupa, maskot, madalya, arma, forma gibi birçok olimpiyat objesini bu sergi alanına taşıdığı görülmektedir.

Spiral rampadan aşağı inildikten sonra, diğer sergilerin yer aldığı ve aktivitelerin yapıldığı en geniş alan olan zemin katta birçok etkinlik gerçekleştirilmektedir. Zemin katın ilk bölümünde, modern olimpiyatların başlangıcından bugüne dek, olimpiyat ateşini taşıyan meşalelerden her birinin replikası özel bir camekân arkasında sergilenmektedir. Bu bölümün görsel açıdan en çarpıcı özelliği, 1992 Barselona Olimpiyat Olimpiyat Oyunları'nda izleyici karşısına çıkan devasa boyuttaki renkli maskotların sergilenme şeklidir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi başkanı Juan Antonio Samaranch'a ayrılan bölümde, yaptığı etkili konuşmaları gösteren videolarla, başkana ait sertifikalar, diplomalar, aldığı ödüller, kupalar, adına yaptırılmış heykelciklerle, özel eşyaları sergilenmektedir. Samaranch'ın, yaşamı boyunca biriktirdiği ve sayısı hiçbir zaman bilinmeyen pul koleksiyonunun bir bölümü de bu alanda yer almaktadır. Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin son bölümünde yaklaşık 40 kişi kapasiteli kısa filmlerin gösterildiği bir salon bulunmaktadır. Filmlerde, olimpik sporcuların müsabaka anındaki sevinçlerini, hüzünlerini, gözyaşlarını, mutluluklarını yansıtan özel anlar izletilmektedir. Salonun çıkışında ise, modern olimpiyatların başlangıcından bugüne kadar yapılan bütün olimpiyatların birer afişi ve o anları gösteren özel fotoğraflar sergilenmektedir.

Spor Müzesi'nde hediyelik eşyaların satışı için herhangi bir salon bulunmamaktadır. Müze girişinde, danışman bölümünün yanındaki üç metrekarelik bir alandan temin edilebilinecek, az sayıdaki tişört, maskot, kartpostal, kalem, kupa ve çanta yer almaktadır.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde yapılan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin giriş katında, konferans, toplantı, sunum ve eğitim etkinlikleri için her türlü gösterim tekniğine sahip 120 kişi kapasiteli bir oditoryum bulunmaktadır. Bu salonda haftanın belirli günlerinde özel konuların

işlendiği, temalı programlar yapılmaktadır. Müzede yer alan 150 kişilik diğer salon, geçici sergiler için kullanılmakla birlikte, kurum yemekleri, kutlamalar, kokteyller gibi organizasyonlara ev sahipliği yapmaktadır. Müzenin eğitim ve etkinlik birimi, yıl boyunca okul gruplarına çeşitli faaliyetler sunmaktadır. Eğitim faaliyetleri müfredatında, çocukların ve gençlerin spor tarihini, olimpik hareketi ve 1992 Barselona Olimpiyat Oyunları'nı öğrenmelerini sağlayan eğlenceli etkinlikler yer almaktadır. Eğitim programı, okul öncesi ve zorunlu eğitime tabi 3-18 yaş grubu öğrencileri kapsamaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Eğitici bir etkinlik olan, 'olimpiyat hareketini tanıtım oturumu', yaklaşık 50 kişi kapasiteli projeksiyon salonunda gerçekleştirilmektedir. Resimler ve videolar aracılığıyla olimpiyat oyunlarının kökeni, geçirdiği evrelerle birlikte anlatılmaktadır. Bu oturum, okul öncesi ve zorunlu eğitim dönemi yaş gruplarına göre interaktif sunumlarla faklı düzeylerde hazırlanmaktadır. Müzede yapılan bütün etkinliklerde, eğlendirirken öğretmek amaçlanmıştır. Örneğin 'kendinin rehberi ol' etkinliği, gençlere müzenin her alanını en ücra köşesine kadar keşfetmesini sağlayacak bir soru oyunudur. Oyunun sonunda kişi, müze ile ilgili birçok alanı keşfederek, çoğu nesneyi de tanımış olmaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin alt katındaki çıkışa yakın olan bölümde, çocuk ve gençlerin el kol koordinasyon becerilerini ölçebilecekleri, eğlenceli zaman geçirebilecekleri büyük bir oyun alanı bulunmaktadır. Oyunlar içerisinde, hassas adım ölçer zemin üzerinde koşularak, komut verildiği anda sıçrama hareketi yaptıktan sonra, ne kadar yükseğe ve ileriye gidilebildiğini gösteren dijital platform, ziyaretçiler tarafından en fazla ilgi gören aktivitedir. Bu bölümdeki diğer aktiviteler arasında, kaya tırmanış duvarı, refleks hızını ölçen ışıklı pano ve bacak kas kuvvetini gösteren zıplama tahtası yer almaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri

Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin inşası yaklaşık 3 700 000 Avro'ya mal olmuştur. Müzenin maliyeti, Barselona Olimpiyat Vakfı, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve

devlet tarafından karşılanmıştır. Sponsor kuruluşlar da bütçenin tamamlanması hususunda gerekli yardımları yapmışlardır. Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin başlıca gelir kaynaklarını, kişisel hibeler, kurum bağışları, Barselona Olimpiyat Vakfı'nın müze adına ayırdığı bütçe payı ve sponsor firmalarla yapılan anlaşmalar oluşturmaktadır. Ayrıca, sempozyum, konser, konferans ile diğer kültürel etkinliklerden elde edilen gelirler de müzeye mali kaynak sağlamaktadır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin yıllık yaklaşık ziyaretçi sayısı 2016 yılı için 430 000'dir. Bu rakamın %32'sini 18-25 yaş grubu, %46'sını 18 altı yaş grubu, %22'sini ise 25 üzeri yaş grubu oluşturmaktadır. Spor müzesinin 1992 Barselona Olimpiyat Stadyumu'nun yanında inşa edilmesi, ziyaretçi sayısını belirleyen etkenler arasında gösterilmektedir. Müzedeki eğitim ve kültür organizasyonlarının sponsor firmalar sayesinde daha etkin bir şekilde kullanılması da bu etkide önemli bir role sahip olmuştur (Management of the OSM, 2016: 10).

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin sorunları

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin mimari yapısından kaynaklanan iki önemli sorunu bulunmaktadır. İlki, toprağın altına inşa edilen müzenin, üst katında oluşan tahribatlardır. Bunun önüne geçmek için müzenin birinci katı, yılda iki kez bakım ve onarım işlemlerinden geçirilmektedir. İkinci sorun, müzenin hediyelik eşya ve objelerinin satışını gerçekleştirebileceği ayrı bir alana sahip olmamasıdır. Her iki sorun da müzenin işleyişini etkileyerek, müzede zaman zaman birtakım aksaklıkların yaşanmasına neden olmaktadır. Dış işlerinde İspanya'ya bağlı özerk bir bölge olan Barselona'nın bu konumu, müzeye yeterince finansal kaynak aktarılamamasına neden olmaktadır. Bu sorunu gidermek için yaklaşık on beş sponsor firmayla çeşitli sözleşmeler imzalanmıştır (Arıkan Fidan, Corea, kişisel görüşme: 29 Mart 2016).

4.1.2. Lozan olimpiyat müzesi

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin tarihçesi ve genel bilgileri

Lozan şehri 1915 yılından bu yana belirli aralıklarla Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne ev sahipliği yapmaktadır. Komitenin o dönemlerdeki başkanı ve modern olimpiyatların kurucusu olan Baron Pierre de Coubertin, komite ile Lozan şehrinin adlarına yakışır bir müzenin oluşturulması gerekliliğine dikkat çeken açıklamalarda bulunmuştur. Coubertin için olimpiyat oyunları, spor adına yapılmış en önemli olaydır. Böylelikle olimpiyat ruhunu ve başarılarını halka ulaştırmak amacıyla 1920 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin desteğiyle müze çalışmalarına başlanmıştır. O dönemde birkaç sergi salonuyla küçük bir müze kurulmuştur ancak Coubertin'in ölümüyle olimpiyat müzesi projesini tamamlama görevi Başkan Juan Antonio Samaranch'a verilmiştir. Yeni başkan ile komitenin görev alanları büyütülmüş ve müze koleksiyonu genişletilerek kalıcı bir sergi haline getirmek için çalışmalara hız verilmiştir (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

1988 yılında Başkan Samaranch düzenlediği bir toplantının ardından, kurulacak müzenin dünyanın en prestijli olimpiyat müzesi olacağını ifade etmiştir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kuruluşunun 90. yıldönümüne tekabül eden tarihte '23 Haziran 1993', Lozan Olimpiyat Müzesi kapılarını halka açmıştır. Koleksiyon yapısı ve mimarisi müzeye, 1995 yılında Avrupa Konseyi tarafından verilen 'Yılın Spor Müzesi Ödülü'nü getirmiştir. Aradan geçen zaman içerisinde müzenin yenilenmesine ve genişletilmesine karar verilerek, 31 Ocak 2012 tarihinde müze iki yıllığına kapatılmıştır. Yenilenmenin ardından, 1000 metrekarelik ön bahçesi ve büyütülen sergileme alanlarıyla tekrar ziyaretçilerin hizmetine sunulmuştur (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Nüfus bakımından ülkenin en büyük beşinci şehri olan Lozan, İsviçre'nin, Fransızca konuşulan "Suisse Romand" bölgesi Vaud Kantonu'nun başkentidir. Cenevre Gölü'nün kuzey kıyısındaki şehir, uluslararası toplantıların yapıldığı ve ülkelerarası görüşmelerin sağlandığı adeta bir toplantı merkezidir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi yerleşkesinin de yer aldığı Lozan şehri, bu özelliklerinden

dolayı yılın her ayı yoğun ziyaretçi potansiyelini korumaktadır. Müzenin, şehir merkezine olan yakınlığı müzeye ulaşımı kolaylaştırarak, ulaşım otobüs, metro, gemi ve taksilerle sağlanmaktadır. Müze, pazartesi günleri, 1 Ocak ve 25 Aralık Noel günlerinde ziyarete kapalı olmakla birlikte, 1 mayıs-14 ekim tarihlerinde 9.00-18.00, 15 ekim-30 nisan tarihlerinde ise 10.00-18.00 saatleri arasında her gün açıktır (La Gestion du Musée Olympique, 2016: 7).

Müze giriş ücretleri 17 yaşından büyüklere tam tarife 18 Frank, 6-16 yaş arası 10 Frank, indirimli-emekli tarifesi 16 Frank, indirimli-öğrenci tarifesi ise 12 Frank şeklindedir. Olimpiyat Müzesi, olimpiyat komitesi adına çalışanlara, engellilere ve altı yaşından küçük çocuklara ücretsizdir. Lozan Olimpiyat Müzesi, bireylere ya da gruplara rehberlik hizmeti de sunmaktadır. Kulaklıkla rehberlik hizmeti, İngilizce, Almanca Fransızca, İspanyolca, Arapça ve Çince dillerindedir. Profesyonel rehber eşliğindeki geziler için en az bir hafta öncesinden randevu almak gerekmektedir. Bir buçuk saat süren İngilizce, Fransızca, Almanca, Portekizce, İtalyanca, İspanyolca, Hollandaca, Rusça, Japonca, Çince dillerinde hizmet veren profesyonel rehberli bu gezinin ücreti ise, 25 kişiden oluşan yetişkin gruplar için 180 Frank'tır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin yapısı ve işlevleri

Lozan Olimpiyat Müzesi altı başlık altında incelenmiş olup bunlar, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği, mimari yapısı ve bölümleri, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, müzenin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri şeklindedir.

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin organizasyon ve yönetim yapısı

Lozan Olimpiyat Müzesi, devlet tarafından desteklenen bir vakıf müzesidir. Müzenin mütevelli heyeti başkanlığını ve onursal başkanlığını Uluslararası Olimpiyat Komitesi başkanı yapmaktadır. Olimpiyat Müzesi'nin mütevelli heyeti, IOC başkan yardımcılarından, belediye temsilcilerinden, Vaud Kanton'u kültür elçilerinden ve komite tarafından belirlenen özel üyelerden oluşmaktadır. Müze, idari bölüm, insan kaynakları bölümü, koleksiyon bölümü, eğitim ve tanıtım

bölümü, araştırma bölümü, finans bölümü ile fotoğraf, arşiv ve kütüphane bölümlerinden oluşmaktadır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Lozan Olimpiyat Müzesi yönetiminin en önemli faaliyeti, IOC Başkanları Rogge ve Samaranch liderliğinde, 7 Eylül 2006 tarihinde 11 üyeyle Lozan'da kurulan Olimpiyat Müzeleri Ağı (OMN) oluşumudur. Bu oluşum, dünyada faaliyet gösteren olimpiyat müzelerinin birbiriyle etkileşimini kolaylaştırarak ortak projeler üretmek, verimli çalışma yöntemleri geliştirmek, kaliteyi arttırmak ve maliyetleri paylaşmak gibi hedefleri gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Olimpiyat Müzeleri Ağına üye olan olimpiyat müzelerinin ortak projeler çerçevesinde yapılan eğitim ve gelişim programları, yayınları ve koleksiyonları sayesinde son 10 yılda ziyaretçi sayılarını arttırdıkları açıklanmıştır. Dünyada Olimpiyat Müzeleri Ağına üye olan 28 olimpiyat müzesi bulunmaktadır. Üye olan ülkeler ve müzeleri şu şekildedir (Olympic Museum, 2017).

- Olimpiyat Müzesi, Lozan, İsviçre
- Sportimonium, Hofstade-Zemst, Belçika
- Brezilya Olimpiyatları Müzesi, Rio, Brezilya
- Olimpiyat Deneyimi, Richmond, Kanada
- Çin Spor Müzesi, Pekin, Çin Halk Cumhuriyeti
- Nanjing Olimpiyat Müzesi, Nanjing, Çin Halk Cumhuriyeti
- Samaranch Anıtı, Tianjin, Çin Halk Cumhuriyeti
- Tianjin Dagon Olimpiyat Müzesi, Tianjin, Çin Halk Cumhuriyeti
- Xiamen Olimpiyat Müzesi, Xiamen, Çin Halk Cumhuriyeti
- Olimpiyat Merkezi Olimpiyatları Joan Antoni Samaranch, Barselona, İspanya
- Estonya Spor Müzesi, Tartu, Estonya
- Finlandiya Spor Müzesi Vakfı, Helsinki, Finlandiya
- Deutsches Sport Olympia Museum, Köln, Almanya
- Atina Olimpiyat Müzesi, Atina, Yunanistan
- Thessaloniki Olympic Museum, Thessaloniki, Yunanistan
- I.R. İran Müzesi, Tehran, İran İslam Cumhuriyeti

- Olimpik Tecrübe, Tel Aviv, İsrail
- Nagano Olimpik Müze, Nagano, Japonya
- Sapporo Olimpiyat Müzesi, Sapporo, Japonya
- Seoul Olimpiyat Müzesi, Seul, Kore Cumhuriyeti
- Norveç Olimpiyat Müzesi, Lillehammer, Norveç
- Peru Olimpiyat Müzesi, Lima, Peru
- Varşova, Polonya Spor ve Turizm Müzesi
- Katar Olimpik ve Spor Müzesi, Doha, Katar
- Singapur Gençlik Olimpiyat Müzesi, Singapur, Singapur
- Slovakya Olimpik ve Spor Müzesi, Bratislava, Slovakya
- Göteborg Spor Müzesi, Göteborg, İsveç
- ABD Olimpiyat Müzesi, Colorado Springs, ABD

Bu ağın bir üyesi olmak için (ICOM) yönetmelikleri ile etik kurallara uyulması, müze ağına destek verilmesi, müzenin halka açık olması ve müzenin %25'lik bir bölümünün Olimpik Harekete ayrılmış olması gerekmektedir. Olimpiyat Müzeleri Ağıyla Uluslararası Müzeler Konseyi'ni, her iki oluşumun da farklı hedeflerinin olmasından dolayı birbirinden ayırt etmek gerekmektedir. Olimpik Müzeler Ağı'nın temel amacı, olimpik değerlerin ve sporun arzulanan seviyeye gelmesini sağlamaktır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016). Bunun için; Bilgi paylaşımını kolaylaştırarak, en hızlı şekilde uygulamaya çevirmek, üyelerin karşılaştıkları sorunlar hakkında iş birliği içerisinde çözüm önerileri sunmak, verimliliği artırmak ve ekonomiyi güçlendirmek için her bir ağ üyesinin çıkarı gözetilerek, ortak çalışma yöntemleri geliştirmek, ortak projelerde, özellikle sergiler, eğitim programları, etkinlikler, koleksiyon yönetimi, iletişim ve ticari gelişmeyle ilgili çalışmalar yapmak gerekmektedir (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Lozan Olimpiyat Müzesi'nde 132 kişi çalışmaktadır. Bu yönüyle diğer olimpiyat müzeleri temel alındığında, müze personeli bakımından en kalabalık kadroya sahip müzenin, Lozan Olimpiyat Müzesi olduğu görülmektedir.

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği

Lozan Olimpiyat Müzesi, antik zamanlardan günümüze tarihsel dönemleri içeren zengin bir koleksiyona sahiptir. Olimpik hareketi desteklemek ve geliştirmek amacıyla oluşturulan koleksiyon 1915 yılında şekillenmeye başlayarak, yıllar içinde büyümeye devam etmiştir. Lozan Olimpiyat müzesi, diğer müzelerde olduğu gibi çok sayıda bağış alarak koleksiyonunu geliştirmiştir. Bağışlanan veya müze koleksiyonuna dahil edilen herhangi bir obje inceleme, fotoğraflama, arşivleme ve nihayetinde koşullara uygun bir şekilde muhafaza edilmek suretiyle sergileme aşamasına getirilmektedir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin özel koleksiyonlarını görebilmek, kontrollü bir erişimle mümkün olmaktadır. Bu özel koleksiyondaki objeler ise, diplomatik nezaket hediyeleri ve şahsi bağışlardan oluşmaktadır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Olimpiyat Müzesi'nin koleksiyon prensibi olarak aldığı kararlarla, bağışlanan objelerin belirli bir koleksiyonu zenginleştiriyor olması, satın alınacak objelerin tarihi ve kültürel değerlerinin kanıtlanmış olması, bir objenin korunması diğer objeler üzerinde herhangi bir risk oluşturmaması ve restorasyon işlemlerinin objeler arası bütçe oranlarını olumsuz etkilememesi gerekmektedir. Ancak bu şartlara uyan nesnelerin müze varlıklarına dâhil edilmesi söz konusu olabilmektedir. Şartlara uymayan veya mevcut koleksiyonların ihtiyacı dışında kalan bir objenin bağışı, gerekli birim tarafından reddedilebilmektedir (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Lozan Olimpiyat Müzesi, koleksiyonlarındaki eksiklikleri doldurabilecek eserlere öncelik vermektedir. Özellikle mevcut koleksiyonlarda nadir bulunan, 1984 yılından önceki dönemlere ait spor malzemeleri, 1964 yılı öncesi sporcu formaları, 1988 öncesi tören kıyafetleri ile Modern Olimpiyat Oyunları'nın başlangıcından itibaren olimpiyatları temsil eden nesneleri çoğaltmaya yönelik çabalar son derece hızlandırılmıştır. Lozan Olimpiyat Müzesi, yaz ve kış olimpiyat oyunlarının, madalyalarını, resmi afişlerini, maskotlarını ve ev sahibi ülkenin kültürünü yansıtan çeşitli objeleri, iki yıl arayla koleksiyonuna dahil etmektedir (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Dünyanın en büyük olimpik koleksiyonuna sahip olan Lozan Olimpiyat Müzesi, sekiz ana kategoride koleksiyonlarını sergilemektedir. Müzede yaklaşık 20 000 madalya, resmi poster, maskot, 70 000'den fazla poster, bayrak, afiş, 450 000 fotoğraf, 24 000 video arşivi, 1 800 madeni para, 1 200 olimpiyat resmi paraları, 10 000 rozet, 50 000 kitap, 350 000 tarihi broşür, 6 000 süreli yayın yer almaktadır. Ayrıca, modern olimpiyat hareketini başlatan Baron Pierre de Coubertin'e ve diğer başkanlara ait 220 000'den fazla özel obje müzede sergilenmektedir (La Gestion du MO, 2016: 9).

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin sergileme tekniğinde uygulanan yöntemle, müzenin bölümleri ziyaretçilerin olimpiyat ruhunu, olimpizm anlayışını, spor ahlâkını, görsel ve işitsel duyularıyla içselleştirebilecekleri şekilde bir düzenleme yapılmıştır. Vitrin içi sergileme, pano, stand üzeri sergileme, maketler, diyaromalar ile slaytlı sunumlardan faydalanılmıştır. Gösteri odaları, dokunmatik ve interaktif sistemler, panorama, simülatörler, robotlar gibi dinamik sergileme teknikleri kullanılmıştır. Müzede hemen hemen bütün sergileme ve sunum tekniklerine yer verilmiştir.

Lozan Olimpiyat Müzesi Binasının mimari yapısı ve bölümleri

Lozan Olimpiyat Müzesi Binasının mimari yapısı

Lozan Olimpiyat Müzesi binası, Yunanistan'dan özel olarak getirilen beyaz mermerlerle inşa edilmiştir. İlk olimpiyatların yapıldığı yerin tarihi dokusunu yansıtması ve olimpiyat ruhunun saflığını temsil eden malzemelerin bu seçimi, müzeye sembolik bir değer kazandırmıştır. Müze bahçesinin girişinde yer alan, beyaz mermerden yapılmış, sekiz kolonlu iki katlı havuz ise müzenin tarihi dokusunu tamamlamaktadır. Bu özelliklerinden dolayı müzeye, spor mimarisinin 'beyaz mücevheri' adı verilmiştir. Cenevre gölü kıyısında 23 000 metrekarelik bir alanda asırlık ağaçların içerisindeki Lozan Olimpiyat Müzesi, olimpiyatların doğuşundan, barıştan, kardeşlikten ve toplumsal birliktelikten ilham alınarak yapılmıştır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Olimpiyat Müzesi'nin mimari yapısına gösterilen özen müzenin bahçesinde de devam ettirilerek bahçe, adeta bir açık hava müzesine dönüştürülmüştür. Bu

başarıda müze yönetiminin uyguladığı politikaların etkisi büyük olmuştur. Bahçe mimarisi için, ülke çapında peyzaj mimarlarına açık bir yarışma düzenlenmiş, yarışma sonucunda kazanan mimarların projesiyle, Lozan Olimpiyat Müzesi bahçesinin, açık hava müzesi alanına dönüştürülmesi sağlanmıştır. Öngörülen dönüşüm esnasında arazinin eğimi peyzaj mimarlarını endişelendirse de tasarlanan asma bahçelerle müzenin dokusuna uygun farklı bir görüntü elde edilmiştir. Ziyaretçilerin Antik Olimpiyat Oyunları'ndan, günümüzdeki Modern Olimpiyat Oyunları'na doğru gerçekleştirdikleri tarihi bir yolculuk sonrasında, müze binasına erişimleri sağlanmıştır. Müze binası 11 000 metrekarelik bir alanla beş kattan oluşmaktadır. Bu alanın 2.900 metrekaresi sadece zemin kata ayrılmıştır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Müzede sergilenen objeler için yeterli ısı-nem standartları sağlanmış olup, aydınlatma ve ısı konusunda ideal bir ortam oluşturulmuştur. Sıcaklık 21 derece civarlarında, nem oranı ise yüzde 45 ila 50 arasında tutulmaktadır.

Lozan Olimpiyat Müzesi binasının bölümleri

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin kalıcı sergilere ait kısmı yeniden düzenlendikten sonra müze üç bölüme ayrılmıştır. 3 400 metrekarelik sergi alanıyla ziyaretçilerine hizmet veren müzenin ilk bölümü 842 metrekareden oluşmaktadır. 'Olimpik Hareket' adı verilen bölümde, olimpiyat tarihi ve organizasyonlarına ait objeler, Antik Olimpiyat Oyunlarından Modern Olimpiyat Oyunları'na kadar süregelen semboller, madalyalar, bayraklar, para birimleri ile meşaleler sergilenmektedir. Bu bölümde, olimpik hareketin gelişim evreleri, hangi aşamalardan geçtiği kronolojik olarak, işitsel ve görsel teknikler eşliğinde ziyaretçilere anlatılmaktadır. Ayrıca, modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin'e ait köşede, fonda halka sesleniş konuşmalarıyla birlikte özel eşyaları sergilenmektedir.

Birinci katın büyük bir kısmını oluşturan Lozan Olimpiyat Müzesi'nin ikinci bölümü 1.309 metrekareden oluşmaktadır. Yaz ve kış olimpiyat oyunlarına ait birçok obje ile olimpiyatlarda başarı göstermiş sporcuların kişisel eşyaları bu bölümde sergilenmektedir. Ziyaretçiler, sergilenen objelerdeki önemli tarihleri, kırılan rekorları, şampiyonların monografileri gibi olayları, interaktif bilgi edinme yoluyla

öğrenebilmektedirler. Bu alan aynı zamanda spor müzeciliğinde uygulanan üst düzey teknolojinin, tasarım modellerinin en görkemli örneğini yansıtmaktadır. Olimpiyat Müzesi'nin en büyük pul ve madalya koleksiyonu üçüncü bölümde yer almaktadır. 720 metrekarelik bir alanda yer alan geçici sergi salonunda ise, her iki yılda bir olmak üzere üç büyük sergi düzenlenmektedir. Geçici sergilerin ana teması, olimpiyatın temel ilkelerini yansıtan öğelerden oluşmaktadır. Olimpiyat müzesinde küçük boyutta bir geçici sergi salonu daha bulunmaktadır. Bu salonda, doğum günü organizasyonları, çeşitli aktivitelere hazırlık, federasyon kuruluş yıldönümleri, spor temalı konuşmalarla resim, fotoğraf, arşiv sergileri gibi çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir (Şekil: 4.1).

Ayrıca 60 kişi kapasiteli olimpiyat odası ve 200 kişi kapasiteli oditoryumda kokteyl, seminer, sunum, toplantı, spor organizasyonları yapılabilmektedir. Bu bölümler çeviri kabinleri, çift ekran ve ileri tekniğe sahip ekipmanlarla donatılmıştır. Kulüp Coubertin'in bölünebilir balo salonuyla Tom Kafe'de 450 kişilik yemek, 800-900 kişilik de kokteyl alanı ziyaretçilerin hizmetine sunulmaktadır. Lozan Olimpiyat Müzesi'nin 200 metrekarelik satış salonunda, olimpik sporcuların hayatını anlatan kitaplar, imzalı formalar, oyuncaklar, tablolar, maskotlar, takılar, aksesuarlar ve özel markalı saatler yer almaktadır.

Bölümler

A. Coubertin Kulübü
B. Galeri
C. TOM Kafe
D. Teras
E. Oditoryum Samaranch
F. Olimpiyat Salonu
G. Ön Giriş
H. Sanat Salonu

Tesisler

I. Kuzey Girişi
J. WC + Vestiyer
K. Güney Girişi
L. WC + Vestiyer
M. TOM Mağaza + Resepsiyon

Sergiler

N. Olimpik Dünya
O. Olimpiyat Oyunları
P. Olimpiyat Ruhu
Q. Geçici Sergi

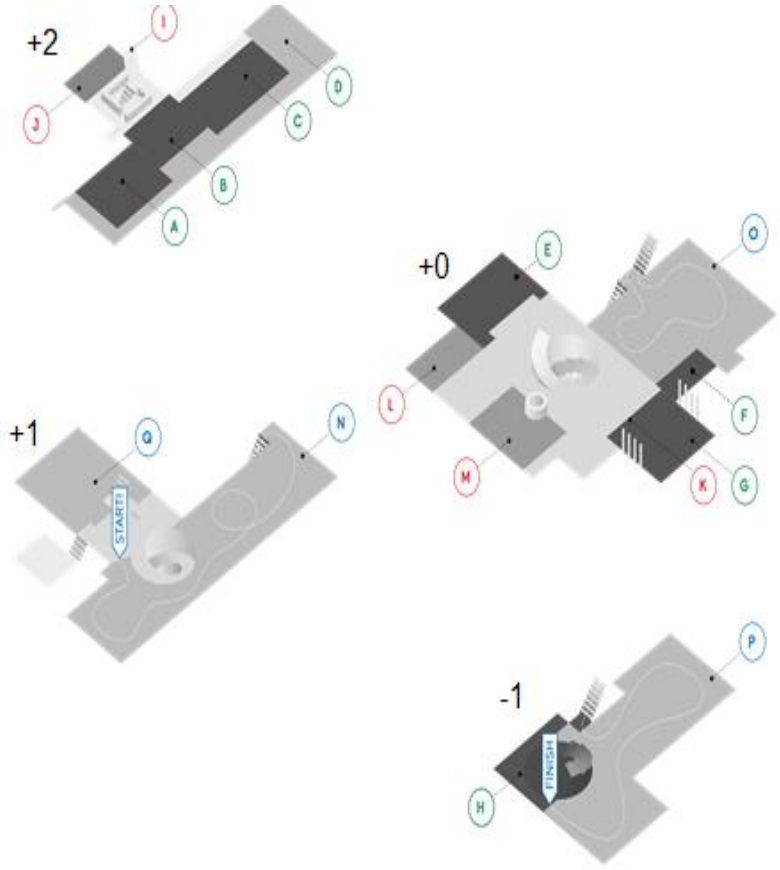

Şekil 4.1. Lozan Olimpiyat Müzesi'nin bölümleri (Lozan Olimpiyat Müzesi 2016 Arşivi)

Lozan Olimpiyat Müzesi'nde yapılan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler

Lozan Olimpiyat Müzesi'nde profesyonel eğiticiler tarafından farklı yaş gruplarına özel birçok aktivite yaptırılmaktadır. Bu aktivitelerle birlikte, interaktif katılımla gerçekleştirilen olimpiyat oyunlarının dinamiğini yaşamaları, bireysel ve ekip çalışmalarıyla kişisel becerilerinin farkına varmaları, sporcu ya da seyirci olma ayırımına karar vermeleri gibi konularda kendilerini geliştirmeleri sağlanmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda yapılan eğitici-öğretici aktiviteler sayesinde çocuklarla olumlu yönde bir etkileşim kurulmaktadır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Dokuz yaşından itibaren büyüklerin de katılabildiği, “Sporun fotoğrafını çekiyorum” adlı eğitim etkinliğinde, bir fotoğrafı anlamak, onun ne ifade ettiğine yoğunlaşmak, verdiği duyguyu hissetmek gibi kavramlar anlatılarak, katılımcılara spor fotoğrafçılığının teknik yönleri öğretilmektedir. Yılda bir kez yapılan ve yedi aylık bir eğitim sürecini kapsayan bu etkinlikte, spor konulu en güzel fotoğrafı çeken kişiye de ödül verilmektedir. ‘Olimpiyat Oyunlarını biliyor musunuz!’ adlı bir diğer etkinliğe altı yaşından itibaren katılım sağlanabilmektedir. Büyük bir oyun alanına kurulan düzenekler yardımıyla yapılan bu etkinlikte, olimpiyatların tarihi, spor karşılaşmaları, şampiyonların hikayeleri, sporcu beslenme alışkanlıkları gibi konularda bilgiler verilmektedir. ‘Olimpiyat Durağı’ etkinliği ile, Antik Olimpiyat Oyunları'nın günümüze bıraktığı miraslar keşfedilmektedir. Olimpia’da yapılan ilk olimpiyatların nasıl yapıldığı, Antik Olimpiyat Oyunları’nda uygulanan yarışma ve müsabaka şartları, spor dalları, zaferleri, profesyonel eğiticiler tarafından Olimpia şehri minyatürü üzerinden bütün ayrıntılarıyla katılımcılara anlatılmaktadır. Olimpiyatlar yalnızca spor müsabakalarından ibaret değildir. Aynı zamanda saygıyı, dostluğu, kardeşliği de temsil etmektedir. Olimpizm düşüncesinden yola çıkarak, ‘hepsi farklı, hepsi kazanan” sloganıyla, özgürlük, önyargı, genelleme, dil, din ve ırklara saygı kavramlarının bilincine ulaşmak için katılımcılara, ekip çalışmasıyla birlikte imece usulünü gerektiren aktiviteler yaptırılmaktadır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

Lozan Olimpiyat Müzesi’nin en alt katı, bütünüyle eğlenceli ve eğitici aktiviteler için düzenlenmiştir. Her yaş grubundan ziyaretçiye hitap eden bu bölümde, sporcu beslenmesi nasıl olmalı! sorusuna yanıt arayan bilmeceli oyunlar, hafıza refleks butonları, birçok spor dalının simülatörlü eğitim oyunu, olimpiyatlar ve olimpiyat tarihi ile ilgili animasyonlar, dopingin zararlarını gösteren dijital panolar yer almaktadır. Lozan Olimpiyat Müzesi’nin bütün faaliyetleri, “The Olympic Museum: Olimpik Müze” (TOM) oluşumu tarafından düzenlenmektedir. TOM - okul, aktivite, formasyon, eğitim, kafe - organizasyonlarıyla faaliyet göstermektedir.

Lozan Olimpiyat Müzesi’nin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri

Lozan Olimpiyat Müzesi’nin inşası yaklaşık 11 000 000 Frank’a mal olarak, kuruluşunda harcanan bütçeyle müze, yüksek maliyetli spor müzeleri arasında

yerini almıştır. Müze, devlet desteği, resmi sponsorlar ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin mali yardımları neticesinde kurulmuştur. Müzenin gelir kaynaklarını oluşturan kurum, kuruluş ve organizasyonlar şunlardır: Olimpik Hareketi destekleyen kuruluşlar, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin yayın ortakları, sponsorlar, İsviçre'nin müze için ayırdığı bütçe payı, küresel pazarlama programı dâhilinde gerçekleştirilen etkinlikler, IOC tarafından yönetilen büyük organizasyonlardır. Müze gelirlerinin yüzdelik oranları ise; %47 yayın, %45 sponsor, %5 bilet, %3 lisans programları şeklindedir (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

İsviçre'nin en yüksek katılımına sahip ilk dört müzesi arasında yer alan Lozan Olimpiyat Müzesi'ni, yılda yaklaşık 850 000 kişi (2016) ziyaret etmektedir. Ziyaretlerin üçte ikisi yurt dışından gelen yabancı turistler tarafından yapılmaktadır. Bu oranın, %25'ini Avrupa Ülkelerinden, %35'ini Amerika Birleşik Devletleri'nden, %40'nı ise diğer ülkelerden gelen ziyaretçiler oluşturmaktadır (La Gestion du MO, 2016: 12).

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin sorunları

Lozan Olimpiyat Müzesi, İsviçre kanunlarının belirlediği esaslara göre koruma altına alınmış özel bir vakıf müzesidir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından da desteklenen müzenin, finansal ve işlevsel faaliyetlerinin yürütülmesinde olası hiçbir problemle karşılaşmadığı görülmektedir. Müzelerin genel problemi olan finans kaynağı ve koleksiyon yenileme konusunda karşılaşılan zorluklar, Lozan Olimpiyat Müzesi'nde, Lozan Olimpiyat Komitesi'nin kuruluşunun ilk yılları dışında herhangi bir sorun oluşturmamıştır (Arıkan Fidan, Hermier, kişisel görüşme: 25 Haziran 2016).

4.1.3. Manchester ulusal futbol müzesi

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin tarihçesi ve genel bilgileri

Manchester'daki futbol müzesi bir proje olarak 1984 yılında şekillenmeye başlamıştır. Dönemin devlet başkanı olan Martin Edwards'ın, Manchester United

Kulübü yöneticileri ile gittikleri Real Madrid ve Benfica Kulüplerine ait müze ziyaretlerinin ardından, kendi kulüp tarihlerinin bir yansımasını da İngiltere'ye kazandırılması gerekliliğinin farkına varmışlardır. Bu amaçla bir müze projesi hazırlanarak, ilgili kurumlar ve yöneticiler tarafından çalışmalara başlanmıştır. Ancak atılan bu ilk adımların ardından projeyi hayata geçirmek için birtakım zorluklarla karşılaşılmıştır. İlki, kapsamlı bir arşivcinin bulunamamasından, ikincisiyse 1941 yılında Alman Hava Kuvvetleri tarafından Manchester Stadyumu'nun bombalanmasından dolayı yaşanan doküman kaybından kaynaklanmıştır. Fakat kulübün 1945 yılından sonra gösterdiği başarılar, önceki dönemlerin arşiv sıkıntısını hissettirmemiştir. Böylelikle Martin Edwards, 11 Mayıs 1986 yılında Old Trafford Stadyumu'nun bileşimi içerisinde yer alan batı tribünü galerisinde, bütünüyle futbola ayrılan ilk futbol müzesini İngiltere'ye kazandırmıştır. Müze, beş yıl boyunca hiyerarşik düzen olmaksızın, altı kişinin bütün görevleri üstlenme çabasıyla ayakta kalmıştır. Müzede ilk istihdamlar ise 1991 yılında başlamıştır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Müze, Manchester United Futbol Kulübü bünyesinde Preston'daki kendi binasında 2001 yılının haziran ayında halka açılmıştır. Futbol Federasyonu, Futbol Ligi ve Uluslararası Futbol Federasyon gibi kurumlarca desteklenen müze, 2012 yılının temmuz ayında Manchester şehrinin yeni yüzü olarak, ulusal bir futbol müzesi haline dönüştürülmüştür. Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu ve çeşitli vakıfların finans desteği sayesinde, 10 800 000 avro yatırım ile müze bugünkü haline getirilmiştir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Dünyanın birçok ülkesinden getirilen objelerden elde edilen çeşitliliğe rağmen müze, tek bir konu etrafında şekillenmiştir. Manchester Ulusal Futbol Müzesi gerek ülke çapında gerekse ülke dışından gelen yabancı turistlerin gösterdiği ilgi sonucunda elde ettiği başarıdan dolayı, diğer spor dallarına kendi müzelerini kurmak için rol model olmuştur. 1953'te Marylebone Kriket Müzesi, 1977'de Wimbledon Çim Tenisi Müzesi, 1983'te Ulusal Atçılık Müzesi, 1990'da İngiliz Golf Müzesi ve son olarak 1996 yılında açılan Rugby Müzesi bu akımın en güzel örnekleridir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester şehri 515 000 nüfusuyla, kültürel, ekonomik ve sportif anlamda, İngiltere'nin en önemli şehirlerinden biridir. Premier Lig'de iki önemli futbol takımının yer alması Manchester'a, Londra ve Edinburg'dan sonra en çok ziyaret edilen kent unvanını kazandırmıştır. Şehirde ulaşım, tramvay, otobüs, metroshuttle ve taksilerle sağlanmaktadır. Manchester Ulusal Futbol Müzesi ise şehrin merkezinde yer almaktadır. (Management of the National Football Museum, 2016: 16).

Müzeye girişler, turnike veya herhangi bir engel olmaksızın direkt geçişlerle sağlanmaktadır. Devletin uyguladığı başarılı müze politikaları sayesinde, 150 yıllık futbol mirasını paylaşmak için müzeye ziyaretler ücretsiz gerçekleştirilmektedir. Futbol Müzesi aynı zamanda tescilli bir yardım kuruluşudur. Ziyaretçiler dilediği ölçüde müzeye bağış yapabilmektedirler. En az 6 sterlin bağış yapan bir kişi, müzenin 40 dakikalık rehberlik hizmetinden faydalanabilmektedir. Pazar ve resmî tatil günlerinde ziyarete kapalı olan müze, haftanın altı günü, 10.00 ila 17.00 saatleri arasında halka hizmet vermektedir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin yapısı ve işlevleri

Manchester Ulusal Futbol Müzesi altı başlık altında incelenmiş olup bunlar, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği, mimari yapısı ve bölümleri, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, müzenin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri şeklindedir.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin organizasyon ve yönetim yapısı

Manchester Ulusal Futbol Müzesi, bağımsız mütevelli heyet tarafından yönetilen, bileşik örgüt yapısına sahip bir kurumdur. Mütevelli heyet futbol kurumları, iş dünyası ve kilit paydaşlar gibi farklı organizasyonları temsil eden üyelerden oluşmaktadır. Müzenin bir yöneticisi ile heyet ve gönüllülerle çalışan bir genel müdürü bulunmaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Müze, idari, koleksiyon, eğitim-formasyon bölümü ile araştırma, fotoğraf, arşiv ve finans bölümlerinden oluşmaktadır. Futbol Müzesi, üniversitelerle ortak çalışılarak, kendi bünyesinde bir Uluslararası Futbol Enstitüsü (IFI) kurmuştur. Müzenin en önemli organizasyonunu oluşturan bu enstitünün işlevi, futbolun toplum yapısı üzerindeki etkilerini ortaya çıkaran araştırmalara ve burslara olanak sağlamasıdır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Uluslararası Futbol Enstitüsü, futbolun her alanında araştırma ve çalışma yapmak amacındadır. Yapılan araştırmaları ulusal ve uluslararası düzeyde mümkün olan en geniş kitlelere ulaştırarak, futbol adına dünyanın önde gelen araştırma merkezlerinden biri olmayı hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda elde edilen başarıda, enstitünün son üç yılda hayata geçirdiği çalışmaların büyük etkisi olmuştur. Alanlarında uzman akademisyenlerle çalışılarak, 100'ün üzerinde yayın yapılmış, kitaplar yazılmış, araştırma projeleri üretilmiş, spor tarihi ve mirası konulu birçok seminerler verilmiştir. Bu başarılardan dolayı müzeye ve enstitüye önemli ölçüde hibeler alınarak, mütevelli heyet tarafından enstitüye, çeşitli yatırımlar yapılmasına da karar verilmiştir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin mevcut koleksiyonuna ulaşılmasında, 1945 yılından bu yana biriktirilen obje ve dokümanların büyük etkisi olmuştur. Koleksiyonların çoğunluğunu sporcular tarafından bağışlanan objeler, şahısların özel arşivleri ve spor kurumlarının hibe ettiği nesneler oluşturmaktadır. Müze bu yönüyle, futbol tarihi için bir bilgi ve bellek merkezi görevi üstlenmektedir. Müzenin koleksiyonu, dünyanın en zengin futbol arşivine sahiptir. 140 000'den fazla nesnenin sergilendiği müzede, Uluslararası Futbol Federasyonu (FIFA) koleksiyonu önemli yer tutmaktadır. İngiltereli bir gazeteci olan Harry Langton tarafından toplanan bu koleksiyon, dünyadaki en iyi futbol hatıraları koleksiyonudur. Resimler, baskılar, fotoğraflar, posterler, ekipmanlar, metal heykeller, oyuncaklar, kitaplar ve çeşitli baskılardan oluşan koleksiyonda, 1200'den fazla obje yer almaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Avrupa Şampiyonalarına, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA) tarihine ait 8 500'den fazla kitap, broşür, poster, film ile 1888 yılında kurulan dünyanın en eski profesyonel lig tarihinin gelişiminin anlatıldığı 3 600'e yakın el kitabı, devam kayıtları, programlar ve kupalar sergilenmektedir. Dergiler, oyuncu sözleşmeleri, kapaklar, rozetler, formalar, albümler, sigara kartları, projektör lambaları, imza defterleri, şarkı flamaları, biletler, maskotlar gibi, 6000'den fazla obje müzede yerini alan bir diğer koleksiyondur. Ayrıca, 22 000 kadar futbol konulu afiş koleksiyonu ile birçok ünlü sporcunun imzasını objelerine taşımıştır (Management of OSM, 2016: 18).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin sergileme anlayışında, futbol tarihinin en değerli anlarıyla birlikte sergilenen ve futbol disiplininin kimliğini yansıtan objelere yer verildiği görülmektedir. Ziyaretçilerin görsel ve işitsel duyularına hitap eden sunumlarda, eğlenerek öğretmek için düzenlenmiş birçok bölüm bulunmaktadır. Sergileme ve sunum teknikleri bakımından çeşitliliğe ve anlaşılırlığa özen gösterilerek, vitrin içi sergileme, pano, stand üzeri sergileme, maketler ve slaytlı sunumlardan faydalanılmıştır. Simülatörler, gösteri ve oyun odaları ile interaktif sistemler müzede etkin bir şekilde kullanılmıştır.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi binasının mimari yapısı ve bölümleri

Manchester Ulusal Futbol Müzesi binasının mimari yapısı

Manchester Ulusal Futbol Müzesi, Manchester şehrinde, mimar Ian Simpson tarafından tasarlanan Urbis binasında bugünkü haliyle ziyaretçilere hizmet vermektedir. 2002 yılının haziran ayında yenilenen Urbis, bir sergi ve müze mekânıdır. Bu yenilenme ile bina, 2002-2010 yılları arasında, sanat, müzik, moda, fotoğraf, konser gibi özel etkinliklerle, farklı popüler kültür temalarının işlendiği sergilere ev sahipliği yapmıştır. Urbis binasının görünümü eğimli bir forma sahip olup, dış duvarları yatay şeritler halinde düzenlenen yaklaşık 2 200 cam bölmeden oluşmaktadır. Tasarımdaki en önemli konu, camlardaki termal ısı dengesiyle büzülme ve çatlama kontrolünü sağlamaktır. Bunun için ince çelik konstrüksiyon ile cilt panelleri yöntemi uygulanmıştır. Cam duvarlardan kaynaklanabilecek herhangi bir sorunu önlemek için, bina yapısına uygun teknolojik enerji sistemleri

yapılmıştır. Böylelikle yaz aylarında kullanılan adyabatik soğutma sistemiyle kış aylarında kullanılan ısı geri kazanım sistemi, binadaki enerji verimliliğini arttırmıştır. Müzenin girişi, betonarme ve çelik yapılardan faydalanılarak inşa edilmiş, tavanın rüzgâr ve çeşitli ağırlıklara karşı korunmasını sağlamak için de bir dizi farklı yapı malzemeleri kullanılmıştır. Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nde uygulanan teknolojik enerji sistemleri sayesinde, objelerin sergilenme koşullarına yönelik gözetilen ısı-nem standartları sağlamalarına özen gösterilerek, sıcaklık 19 ila 22 derece arasında, nem oranı da yüzde 50 civarında tutulmaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi altı kattan oluşmaktadır. Ziyaretçiler kattaki sergilere erişmek için eğimli (inklinasyon) asansörü kullanabilmektedirler. Normal bir asansörden farklı olarak çapraz eğimle yükselir ve diğer asansörlerden çok daha yavaş hareket etmektedir. Dünyada, türünün tek örneği olarak, katlar arası erişimi sağlayan eğimli asansör kırk kişi kapasitelidir. Ziyaretçiler, asma katlar arasındaki geçişleri sağlayan merdivenleri yürüyerek diğer objeleri de görebilmektedirler.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi binasının bölümleri

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'ne, giriş kanadındaki bölümden geçiş yapılarak, müzenin en büyük bölümü olan 'Şöhretler Salonu'na ulaşılmaktadır. Bu adın verilmesinin nedeni, salondaki büyük ekranlarda futbol dünyasının en ünlü futbolcularına, yöneticilerine ve takımlarına ait görüntülerin yayınlanması ve onlara ait objelerin bu alanda sergilenmesidir. Ayrıca salonda, federasyon kuruluş yıldönümleri, spor temalı konuşmalar, toplantılarla resim, fotoğraf, arşiv sergileri yapılmaktadır. Şöhretler Salonu'nun bitişiğinde 170 metrekarelik hediyelik eşyaların satışının gerçekleştirildiği alan yer almaktadır. Futbolcuların başarılarını anlatan broşürler, kitaplar, imzalı formalar, oyuncaklar, tablolar, maskotlar, takılar, aksesuarlar burada satışa sunulmaktadır. Bu alandan sonra ziyaretçilerin dinlendiği ve doğum günü organizasyonlarıyla buna benzer birçok aktivitenin yapılabildiği müze kafe yer almaktadır.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin birinci katında, futbol kulüplerinin maç yorumlarının yapıldığı ses kayıt cihazları, sesli radyo konuşmaları eşiğinde sergilenmektedir. 1966 Dünya Kupası'na ait nesnelere geniş yer ayırılarak, takımların tarihleri, ligler, kupalar bu bölümde yer almaktadır. İkinci katta, 0-5 yaş arası çocuklar için bakım, oyun ve aktivite odaları bulunmaktadır. Ayrıca, kaleye atış simülasyonları, refleks oyunları ve takım kurarak bilgisayara karşı oynanan oyunlar da bu bölümdedir. Müzenin üçüncü katı, geçici sergilere ev sahipliği yapmaktadır. Eğitim ve kültürel aktivitelerinin birçoğu dördüncü katta gerçekleştirilmektedir. Beşinci katta simülatörlü oyun alanlarına yer verilirken, altıncı ve son katta ise 80 kişilik kapasitesiyle, şehir manzaralı bir restoran bulunmaktadır (Şekil: 4.2).

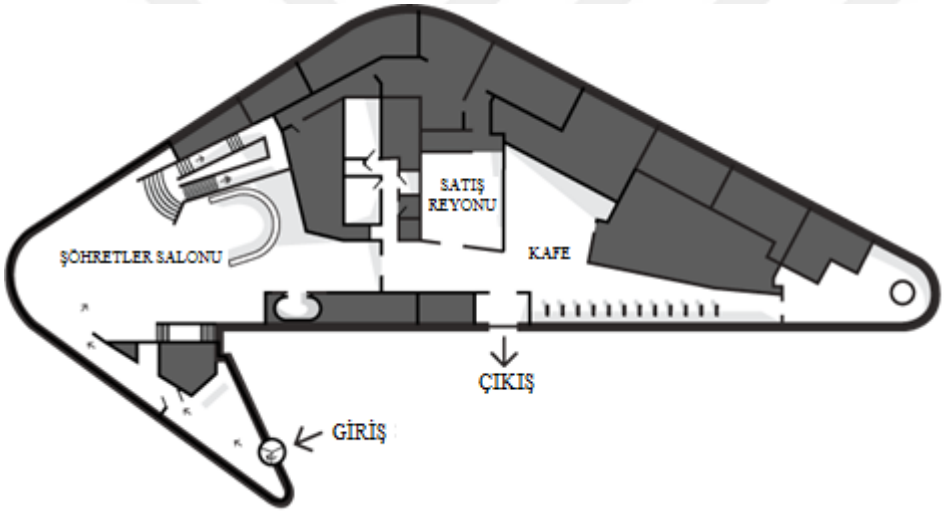

Şekil 4.2. Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin Kuşbakışı Görünümü (Manchester Ulusal Futbol Müzesi 2016 Arşivi)

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nde yapılan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nde birbirinden farklı faaliyet ve organizasyonlara ayrılmış birçok alana yer verilmiştir. Müzedeki eğitim faaliyetleri, okul öncesi, ilkokul, ilkokul sonrası ve 16 yaş arası ile 16 yaşın üzerindeki yetişkinler olarak üç ana bölümde gruplandırılmıştır. Okul Öncesi çocuklar için etkileşimli öykü oturumları düzenlenmektedir. Etkinlikte, kuklalar eşliğinde şarkılar söylenerek hem müzenin tanıtımı yapılmakta hem de sporun farklı boyutları eğlenceli bir dille anlatılmaktadır. İlkokul dönemindeki çocuklara, futbol sahalarını

aydınlatan projektörlerdeki elektrik gücünün, futbol üzerindeki etkisini öğretmek için, elektrik devrelerinin yapılma aşamaları etkileşimli ve eğlenceli bir şekilde öğretilmektedir. Ayrıca, bu gruptaki atölye çalışmalarında okuma yazma becerilerini geliştirme aracı olarak futbolun gücü kullanılmaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Orta okul ve lise öğrencilerine özel şiir günleri düzenlenmektedir. Öğretici uzmanlar tarafından gençlere birtakım şiir yazma teknikleri öğretilerek, bu teknikler doğrultusunda çocuklardan futbol heyecanlarını yansıtan şiirler yazmaları istenmektedir. Ardından en iyi şiir puanlanarak, çeşitli ödüllerle gençlerin motive edilmesi sağlanmaktadır. Bir diğer aktivitede futbolcu formaları giydirilen gençlere, seyirci tezahüratlarının, hakem düdüğünün ve topa vuruş seslerinin yer aldığı, adeta gerçek bir maç heyecanı yaşatan simülasyonlar yaptırılmaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nde yapılan aktiviteler arasında en büyük ilgiyi penaltı atışları çekmektedir. 100 metrekarelik bir odanın sonundaki interaktif ekranın dijital kalecisine karşı, penaltı çizgisinden düdük sesiyle birlikte topa vurularak gerçekleştirilen bir aktivitedir. Yanıp sönen ışıklar ve uyarıcı ses sistemiyle vuruşun hızıyla doğruluğu, dijital ölçümler sayesinde büyük ekranlardan herkese gösterilmektedir. Müzenin en üst katındaki oyun alanında yer alan langırt masaları, simülatörlü futbol oyunları, atariler ve efektli oyun ekranları, ziyaretçilere interaktif galeriler eşliğinde gösterilmektedir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Müze, 16 yaşın üzerindeki ziyaretçilere atölyelerde futbol tarihiyle ilgili çeşitli aktivitelerle eğitim imkânları da sunmaktadır. Futbol federasyonu kurulmadan önce hangi çalışmalar yapıldığı, futbolculuğun amatörlükten profesyonelliğe geçerken hangi değişimlere uğradığı, modern bir oyun olarak futbolun dünya arenasındaki popülaritesi gibi konular eğitici etkinlikler aracılığıyla gençlere öğretilmektedir. Ayrıca dünyada geçmişten bugüne ev yapımı futbol topları hakkında bilgiler verilerek, öğrencilerden geri dönüşümlü malzemeler yardımıyla kendi futbol toplarını tasarlamaları istenmektedir. Bunun yanı sıra müzede, 1966 Dünya Kupası topu, Maradona'nın dünya kupalarında giydiği formaları ve ayakkabıları

gibi birçok objeyi yakından görerek, bu objelerin tarihini öğrenmek için düzenlenen turlara katılma olanağı bulunmaktadır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Müze, sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde, okullarla ‘Spor Gemisi’ adlı bir ortaklık programı gerçekleştirmiştir. Bu program sayesinde yerel bölgede ve ülkedeki yoksul okullar tespit edilerek, 2 000'in üzerinde çocuğa müzeye ücretsiz ulaşım hizmeti sunulmuştur. Böylelikle çocukların müzenin her türlü eğitim ve sosyal faaliyetlerinden ücretsiz faydalanmaları sağlanmıştır. Bir diğer sosyal sorumluluk projesi ile müze, genç mahkûmlar için ‘Futbol ve Spor Ahlâkı’ konulu seminerlerle 1000’den fazla kişiye sosyal yardım hizmeti (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi’nin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri

İngiltere'de birçok spor organizasyonunda olduğu gibi, Manchester Ulusal Futbol Müzesi’nin kuruluş aşamasında da özel fonlar önemli rol oynamıştır. Müze devlet, Avrupa Bölgesel Kalkınma Fonu ve çeşitli vakıfların finans desteği sayesinde, 10 800 000 milyon avroluk yatırımla hayata geçirilmiştir. Ayrıca, 2005 yılında bölgesel bir kalkınma ajansı olan Kuzey Batı Kalkınma Ajansı, müzeyi 60 yıl kiralamak için 2 900 000 avro finans desteği vererek, yapılan diğer yardımlara örnek teşkil etmiştir. Böylelikle sürekli medya kapsamında basın ve televizyonda yapılan reklam iş birliği ile yüzbinlerce insana ulaşılmıştır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Müzenin gelir kaynaklarını, kişisel ya da kurum bağışları, çeşitli vakıfların müze adına ayırdığı bütçe payları, konferans, sempozyum, sponsor firmalarla yapılan anlaşmalar ve diğer kültürel etkinliklerden elde edilen gelirler oluşturmaktadır. Manchester Ulusal Futbol Müzesi’ni, yılda yaklaşık 620 000 kişi (2016) ziyaret etmektedir. Müzenin özellikle 2013 yılından sonra uyguladığı başarılı müze politikaları sayesinde, şehre ve spor müzesine olan ilgi yoğunlaşarak artmıştır. Örnek futbolcuların müzeye davet edilerek halkla buluşturulması, futbol dergilerinin Tayland, Norveç vb. birçok ülke dillerine tercüme edilmesi, spor ticareti politikalarının hızlandırılması, güçlü taraftar kitlelerinin bulunduğu ülkelerden turlar

düzenlenmesi, yakın bölgelerdeki üniversitelerle anlaşmalar yapılması gibi vitrin ve ticari yönü yüksek politikalar uygulanarak, istenilen ziyaretçi sayısına ulaşılmıştır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi, devletin ulusal müzelere ücretsiz giriş politikasının başarısını ispatlayan en büyük örnektir. Zira ulusal müzelere erişimin ücretsiz olmasından sonra, ulusal müzelerde toplam %83'lük bir artış görülmesine karşın, Ulusal Futbol Müzesi'nde %166'lık bir artış olmuştur. Ayrıca yurtdışında düzenlenen yirmi sergide, 800 000'den fazla insana, ülke çapında 36 farklı mekânda gerçekleştirdiği gezici sergilerle de yaklaşık bir buçuk milyon insana ulaşılmıştır (Management of OSM, 2016: 22).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin sorunları

Müze mütevelli heyeti müzenin, Preston-Lancashire'dan Manchester'a taşınmasının gerekçesi olarak, müzeye yeteri kadar ziyaretçinin gelmemesinden kaynaklanan uzun vadeli finansman endişelerini göstermiştir. Heyet, Manchester'ın İngiltere'nin ikinci büyük kenti olması, genç nüfusun fazlalığı, Prömiyer Ligde oynayan futbol takımlarının başarısı ve daha birçok etkenden dolayı müzenin bu kente taşınmasıyla ziyaretçi sayısının artacağını savunmuştur. Ancak mütevelli heyetin aldığı karardan memnun olmayan Preston Belediye Meclisi, taşınma işlemini durdurmak için hukuki bir süreç başlatarak, bu hareketi engellemeye çalışmıştır. Müzenin Preston'da kalması için de Lancashire Üniversitesi, Lancashire İlçe Meclisi ve Preston Kent Konseyi, müzeye yılda 700 000 sterlin teklifte bulunmuştur. Ancak Manchester Kent Konseyi'nin 2 000 000 sterlini aşan teklifiyle, müzenin Manchester'daki Urbis binasına taşınma işlemleri daha da hız kazanmıştır (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Üç yıl süren hukuki mücadele sonucunda sorunlar çözümlenerek, müzenin Manchester'a taşınması sağlanmıştır. Böylelikle Manchester'daki Urbis binası, Ulusal Futbol Müzesi'ne dönüştürülme kararıyla 2010 yılının şubat ayında kapatılmıştır. Büyük bir yenilenmenin ardından müze, 10 800 000 poundluk bir bütçe ile 2012 yılının haziran ayında ziyaretçilere kapılarını açmıştır. Ancak açılışın ilk dokuz ayında zayıf katılım rakamları kurumları endişelendirmiştir. Bu

dönemde demiryolları birlikleri tarafından yapılan grev çağrıları ve İngiliz canlı hayvan çiftliklerinde baş gösteren birtakım hastalıklardan dolayı halk seyahat sorunlarıyla karşılaşmıştır. Ayrıca müzenin on dokuz yaşından sonra giriş ücretinin alındığı tek ulusal İngiliz müzesi olması, katılımın bu seviyede kalmasında olumsuz bir etki yarattığı görülmüştür. Katılım ücretlerinin müze başarısında en önemli sorun olduğuna dikkat çekilerek, devlet tarafından çıkarılan bir kanunla müze, 19 yaşından küçükler için ücretsiz hale getirilmiştir. Ardından yerel kampanyalar sayesinde Kuzey Batı Kalkınma Ajansı ve Profesyonel Futbol Birliği desteğiyle de devlet, tüm ziyaretçiler için ücretsiz giriş hakkı sağlayan bir mali paketi hayata geçirmiştir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

Manchester Ulusal Futbol Müzesi, devlet tarafından doğru uygulanan müze politikaları, Futbol Federasyonu, FIFA, Lig Yöneticileri Derneği gibi ulusal ve uluslararası futbol kuruluşlarıyla yakın iş birliği içerisinde organize bir şekilde çalışmasından dolayı finansal problemlerle karşılaşmamaktadır. Müzenin görünürdeki sorunu, koleksiyon yenileme bölümünün zaman zaman yetersiz kalmasıdır. Fakat yönetim tarafından son yıllarda alınan önlemler ve izlenen başarılı müze uygulamalarıyla bu sorunun en az düzeyde yaşanılacağı öngörülmektedir (Arıkan Fidan, Urijes, kişisel görüşme: 26 Nisan 2016).

4.1.4. Nice ulusal spor müzesi

Nice Ulusal Spor Müzesi’nin tarihçesi ve genel bilgileri

Fransa Gençlik ve Spor Bakanlığı sekreteri olan Maurice Herzog girişimiyle kurulan spor müzesinin ilk adımları 1963 yılında atılmaya başlanmıştır. Maurice Herzog, Ulusal Sanatlar Müzesi’nin müdürü ve aynı zamanda eski bir bisikletçi olan Jean Durry ile kurulacak spor müzesinin temellerini atmak için bir araya gelmişlerdir. İlk faaliyetleri ise müzeye fon sağlayarak, yönetim kadrosunu belirlemek olmuştur. İlerleyen dönemlerde müzeye farklı disiplinlerden birçok koleksiyon kazandırmayı ve önemli dokümanlara ulaşmayı da başarmışlardır. 1988 yılına kadar süren yirmi beş yıllık ön çalışma döneminin ardından, belirli aralıklarla halka bu eserler özel bir alanda gösterilmeye başlanmıştır. 1979’dan 1997 yılına kadar Paris Saint-Germain Futbol Kulübü ile Ragbi takımlarına ait çeşitli koleksiyonlar, Paris Belediyesi yönetimindeki Parc des Princes (Prens

Parkı)'nda yer alan küçük bir salonda sergilenmiştir. Ancak 1998 FIFA Dünya Kupası organizasyonu ile bağlantılı olarak yapılan düzenlemeler sonucunda sergi alanı geçici bir süre kapatılmıştır. 2004 yılında "Ulusal Spor Müzesi" adı ile 13. Paris Bölgesi'nde Spor Bakanlığının yanındaki binada yerini almışsa da halka açılması 2007 yılının haziran ayını bulmuştur (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Ulusal Spor Müzesi (MNS) binasının, Paris'in merkezinden ve turistik bölgelerinden uzak olmasından dolayı önemli bir ziyaretçi dinamiğinden mahrum kalmasına ve gerekli ihtiyaçlara cevap verememesine neden olmuştur. Hatta Ulusal Spor Müzesi'nin Paris'in merkezine olan uzaklığı nedeniyle, Parisliler tarafından bile bir süre bilinmeyen bir yer olmuştur. Müzenin, metrekare başına 3.800 avroluk bir ücret ödemesi, 700 m²'lik bir sergi alanında eserlerin sergilenmesine ve aynı zamanda ziyaretçileri ağırlamak için kurumun hedeflerinin sınırlamasına neden olmuştur. Müze deposunda yer alan koleksiyonların yalnızca 350 tanesi vitrinlerde yerini bulabilmiştir. Dolayısıyla müzenin başlıca görevi olan eserlerin korunması maddesi tam anlamıyla yerine getirilememiştir. 13. Paris Bölgesi'ndeki Ulusal Spor Müzesi'nin konumu ve yeterli bir vitrine sahip olmayışı halkla bir araya gelmesini neredeyse 10 yıl engellemiştir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Müze ile ilgili hazırlanan bir rapora göre; Haziran 2008 ve Eylül 2009 tarihleri arasında, Ulusal Spor Müzesi'ni yalnızca 11 173 kişi ziyaret etmiştir. Bu süre zarfında, biletten elde edilen gelir ise, 23 000 avroyu bulmuştur. Elde edilen gelire neden olan en büyük etken ise, ziyaretçilere uygulanan çoklu kategori ve 18 yaşından küçüklere ücretsiz bilet uygulamasıdır. Bu durum Fransa Ulusal Spor Müzesi için milyonla ifade edilen ziyaretçi kabul eden müzeler nazarında tam bir hayal kırıklığı yaratmıştır. Daha sonra bazı ilerlemeler kaydedilmiş olsa da müzenin "Parisli" dönemi boyunca kendi varlığını gösteremediği gerçeğini değiştirmemiştir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Kısaca, Ulusal Spor Müzesi açık olduğu yıllarda kısmen sanal bir müze olarak kalmıştır. Tüm bu olumsuzluklardan sonra devlet, spor müzesine yeniden bir şans vererek Nice Futbol Stadyumu'ndaki bir binaya taşınmasını uygun görmüştür.

Ulusal Spor Müzesi, 27 Haziran 2014 tarihinde Fransa'nın güneyinde yer alan Nice şehrinde açılmak üzere, halka en iyisini ve donanımlısını sunabilmek için, 29 Aralık 2012'de kapılarını kapatmıştır. Diğer şehirler Ulusal Spor Müzesi'nin kendi şehirlerinde olmasını arzu etmişlerse de Nice, istenilen bütün özelliklere sahip olduğunu raporlayarak en istekli şehir olduğunu göstermiştir. Bu doğrultuda, 2010 yılında Nice Belediyesi ile Ulusal Spor Müzesi arasında birtakım protokoller imzalanmıştır. Anlaşmaya göre, müzeye ait inşaat giderlerini, koleksiyon ve dokümanların şehirlerarası transferini Nice Belediyesi üstlenecektir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Eserlerin sergilendiği yıllara bakıldığında; 1963-1987 yılları arasında Ulusal Spor Müzesi'nin kapalı olduğu, 1988-1997 yılları arasında ise ziyarete açıldığı, müzenin, 1998'den 2006 yılına kadar tekrar kapatıldığı, 2007-2012 yılları arasında açık olduğu ve son kez 2013 yılında kapatıldığı görülmektedir (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin kuruluşundan bu yana halka açık olarak eserlerin sergilendiği yılların tablosu: (La Gestion du Musée National du Sport, 2016: 2).

1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	
KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	
1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	
KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	
1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	
KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	
1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	
AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
KAPALI	KAPALI	KAPALI	KAPALI	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	AÇIK	KAPALI

Güney Fransa'da, Akdeniz sahilinde, Marsilya ile Cenova arasında yer alan Nice şehri, 374 100 nüfusu ile Fransa'nın en önemli turizm merkezlerinden biridir. Nice'in turistik ve sahil şehri olması, Fransa Ulusal Spor Müzesi'nin bu bölgeye taşınmasında önemli bir rol oynamıştır. Nice Ulusal Spor Müzesi'ne ulaşım otobüs, tren ve taksilerle sağlanmaktadır. Müze, mayıs ayından eylül ayına kadar 10.00-18.00, ekim ayından nisan ayına kadar 11.00-17.00 saatleri arasında

ziyaretçilerine hizmet vermektedir. Müze, pazartesi günleri ile geçici sergi salonunun kurulma ve kaldırma aşamalarında kapalıdır. Nice Ulusal Spor Müzesi, ekim ayından nisan ayına kadar olan zaman diliminde her ayın ilk pazar günü ücretsizdir (La Gestion du MNS, 2016: 3).

Müzeye girişler turnikeler yardımıyla sağlanmaktadır. Turnikelerden geçiş küçük bir jeton aracılığı ile yapılmaktadır. Bu jetonlar jeton kasasında kalmakta ve gün sonunda kasa boşaltılarak sayım yapılmaktadır. Böylelikle, gişeden kesilen bilet miktarıyla jetonlar karşılaştırılarak, günlük ziyaretçi sayısını net rakamlarla ortaya koymak için uygulanan bir yöntem olarak istatistiklere yansıtılmaktadır.

Müze giriş ücretleri bir sergi için tam tarife 5 Avro, iki sergi için 7 Avro 'dur. İndirimli tarife, bir sergi için 2.50 Avro, iki sergi için 3.50 Avro' dur. Müze 18 yaşından küçüklere, engellilere, kültür ve spor bakanlığı mensuplarına, olimpiyat komitesi adına çalışanlara ücretsizdir. 18-25 yaş arası ziyaretçiler için ise indirimli tarife uygulanmaktadır. Ayıca en az 10 kişiden oluşan gruplar indirimli tarifeden yararlanabilmektedirler. Grupla gelen ziyaretçilerin en az üç hafta önce ziyaret günlerini müzeye bildirmeleri gerekmektedir. Müzenin daha iyi ve kaliteli bir hizmet verebilmek için seçtiği bu yöntemle ideal şartlar olgunlaştırılmış olmaktadır. Bunun sonucunda, grubun yaş düzeyi ya da kurumu gibi parametrelere dayanılarak, müze tarafından bir çalışma planı çıkarılmaktadır. Nice Ulusal Spor Müzesi isteyen bireylere ya da gruplara rehberlik hizmeti de sunmaktadır. Kalıcı koleksiyonların ve temalı geçici sergilerin her safhası, rehberlik hizmeti sayesinde ziyaretçiler tarafından ayrıntılarıyla görülebilmektedir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin yapısı ve işlevleri

Nice Ulusal Spor Müzesi altı başlık altında incelenmiş olup bunlar, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği, mimari yapısı ve bölümleri, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, müzenin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri şeklindedir.

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin organizasyon ve yönetim yapısı

Nice Ulusal Spor Müzesi, yönetim bölümü, insan kaynakları bölümü, koleksiyon bölümü, araştırma, yayınlar ve bilimsel faaliyetler bölümü, etkinlik planlama bölümü olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Yönetim Bölümü: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin 10 kişiden oluşan yönetim kurulu şu şekilde oluşturulmuştur: Üç devlet temsilcisinden oluşur: Spor müdürü veya temsilcisi, spor bakanı temsilcisi ve kültür bakanı temsilcisi. Sırası ile bölge, bölüm ve belediye temsilcisi: Bu temsilciler spor bakanı tarafından Ulusal Spor Müzesi'nin ortaklığı olan topluluklardan seçilir. İki bağımsız üye: Fransa Ulusal Olimpiyat ve Spor Komitesi Başkanı ve Kurumun komite başkanı, spor bakanı tarafından atanan dört yetkili kişi, spor bakanı kararnamesinde yer alan kurallara göre seçilmiş bir kişi (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Söz konusu kurul üyeleri, yenilenebilir üç yıllık bir süre için atanabilmektedir. Yerel yönetimlerin temsilcileri ise görev süreleri kadar seçilme şansına sahiptir. Üç aydan fazla meydana gelen yönetim boşluğunda veya görev süresinin sona ermesinden önce oluşan boşlukta yeni bir üye aynı koşullar altında atanır. Yönetim kurulu spor bakanının talimatıyla sabittir. Ayrıca yönetici görevleri ücretsiz olarak yapılmaktadır. Yalnızca seyahat ve iş giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

İnsan Kaynakları Bölümü: Müzeye gelen ziyaretçilere müze hakkında bilgiler vermekle yükümlüdürler. Pedagojik eğitim atölyeleri, doğum günü kutlamaları, çocuk veya yetişkin gruplara kültürel etkinlikler çerçevesinde çeşitli organizasyonları düzenlemek gibi görevleri bulunmaktadır. Koleksiyon Bölümü: Müzede yer alan veya yeni kazanılmış dokümanları bilgisayar ortamına aktarmak, veri tabanına güncel erişim sağlamak için yayınları ya da nesneleri dijital ortamda kayıt altına almak, müze içerisinde yer değiştirmesi gereken herhangi bir objeden ve müzeye ödünç verilmiş bir nesnenin tarih takibinden sorumlu olmak, sergilenen ya da depolarda saklanan nesnelerin koruma koşullarını oluşturarak, ısı-nem standartlarını sağlamak bu bölümün görevleri arasındadır. Araştırma, Yayınlar ve Bilimsel Faaliyetler Bölümü: Müzenin ihtiyacı olan bilimsel araştırmaları yapmak (uzmanlık, tematik çalışmalar vs.), diğer kuruluşlarla iş birliği içinde müze için sergi

tasarımı yapmak, yayınları, dergileri, kitapları, sergi kataloglarını takip etmek, gezici sergiler tasarlamak, kütüphane, dokümantasyon ve arşiv merkeziyle birlikte bilgilendirme hizmeti sunmak gibi sorumlulukları vardır. İletişim ve Etkinlik Planlama Bölümü: Kurumsal ve güncel iletişimi sağlamak, sponsorluk konusunda gerekli araştırmaları yapmak, müze içerisinde yapılacak etkinlikleri organize etmek (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Nice Ulusal Spor Müzesi'nde, müze genel müdürü, genel sekreteri, insan kaynakları, araştırma, yayınlar ve bilimsel faaliyetler, iletişim ve etkinlik planlama departmanlarında çalışan 17 müze memuru ile 3 kuratör olmak üzere, 22 kişi görev yapmaktadır (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği

Nice Ulusal Spor Müzesi (MNS) 1963 yılından bu yana nesne ve doküman toplama görevini üstlenmiştir. Koleksiyonların büyük bir kısmı, sporcular tarafından bağışlanan nesnelerden, şahısların özel arşivlerinden, spor kurumlarının bağışladığı kitaplardan, süreli yayınlardan, filmlerden, fotoğraflardan ve arşiv belgelerinden oluşmaktadır. Müze son elli yıldır, spor olgusunun anlaşılmasını sağlamak için antropolojik, tarihi ve sosyolojik koleksiyonları bir araya getirmeye çalışmaktadır. Bu koleksiyonlarda yer alan dokümanların büyük bir kısmı 19. ve 20. yüzyıla, kalan kısmı ise 16. yüzyıla kadar dayandığı görülmektedir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Nice şehrine kazandırılan spor müzesi, ulusal spor mirasının temsilcisi olarak, bilimsel araştırmalar için bir bellek merkezi olabilmek adına ziyaretçilerin ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmaktadır. Ulusal Spor Müzesi'nde, 20 000 civarındaki afiş koleksiyonu müzenin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Bu rakama ulaşılmasında, müzenin ilk müdürü Jean Durry'nin, eser ve doküman toplama işlemine çok erken tarihlerde başlaması önemli bir etken olmuştur. Bir sporcunun kahramanlığına tanıklık etmiş en yakın nesneler olan spor kıyafetleri ile kişisel malzemeleri müze koleksiyonunda önemli bir yere sahiptir. Toplumda spor denilince akla ilk gelen objelerle, Fransız kültürüne tanıklık etmiş gündelik nesneler de Ulusal Spor Müzesi'nde sergilenmektedir. Mevcut koleksiyon rakamlarla şu

şekilde edilebilir: 1 500 süreli yayın, 250 000 tarihi broşür, 20 000 kitap (1945 yılı ve öncesine dayanan), 150 özel arşiv, 1 800 program, 110 000 fotoğraf, 460 bilet, 1000 eski film ve belgesel arşivi müzede sergilenmektedir (La Gestion du MNS, 2016: 4).

Nice Ulusal Spor Müzesi, yaklaşık 18 000'den oluşan afiş koleksiyonu ile birçok ünlü sporcunun imzasını taşıyan, dünyanın spor konulu en prestijli koleksiyonuna sahiptir. Koleksiyon, ilk başlarda bölgesel şampiyonluklardan gelen sertifika belgelerinden oluşsa da daha sonra dünya ve olimpiyat şampiyonlarının bağışlarıyla sertifika belgelerinin sayısı 1 500'e ulaşmıştır. Müzede, spor konulu 3 000'i aşkın özel imzalı çizimle suluboya çalışmaları sergilenmektedir. Ayrıca, sportif hareketi temsil eden Gustave Dore, Alfred Boucher, Pierre Toulgouat gibi önemli sanatçılara ait 250'den fazla heykel bulunmaktadır. Nice Ulusal Spor Müzesi şampiyon sporcular tarafından bağışlanan, çoğu zaman imzalı 1 600 adet nesneyi (formaları, ayakkabıları, kıyafetleri, aksesuarları vs.) bünyesinde barındırmaktadır. Müzede 4 000'den fazla madalya, rozet, kupa, ödül ile 1900'lü yıllardan bugüne dek ulaşan olimpik madalyalar yer almaktadır. 1960'lı yıllardan günümüze, satın alınan, toplanan ve bağışlanan nesnelerin çokluğu bakımından, Nice Ulusal Spor Müzesi'nin dünyanın en iyi koleksiyonuna sahip spor müzeleri arasında olduğu görülmektedir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Müzenin benimsediği sergileme anlayışında, ziyaretçilerin duyguları üzerinde bir etki yaratmak amacıyla düzenlenen bölümler olduğu gibi, eğlendirerek öğretmek için organize edilen bölümler de yer almaktadır. Sunum tekniği bakımından durağan sergileme tekniklerinden olan vitrin içi sergileme, maketler, modeller ve slaytlı sunumlardan faydalanılmıştır. Dinamik sergileme tekniklerinden gösteri odaları, dokunmatik ve interaktif sistemler, insan taşıyıcı araçlar, simülatörler ve dijital sunumlar etkin bir şekilde müzede kullanılmıştır.

Nice Ulusal Spor Müzesi binasının mimari yapısı ve bölümleri

Nice Ulusal Spor Müzesi binasının mimari yapısı

Nice Ulusal Spor Müzesi, Allianz Riviera Stadyumu ile birlikte toplamda 5 860 metrekarelik bir alana sahiptir. Bu alanın yaklaşık 2 000 metrekareye yakını müzeye ayrılarak, mimar Jean-Michel Wilmotte sayesinde ziyaretçilere anlaşılır bir sergi alanı sunulmuştur. Tek katlı bir yapıya sahip olan müzeye, stadyuma paralel bir şekilde uzantı verilmiştir (Şekil 4.3). Yalnızca zemin kısım sergileme alanı olarak kullanıldığından, sergilenen objelere yeterli aydınlatma, ısı ve nem standartları sağlamak için ideal bir ortam oluşturulmuştur (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

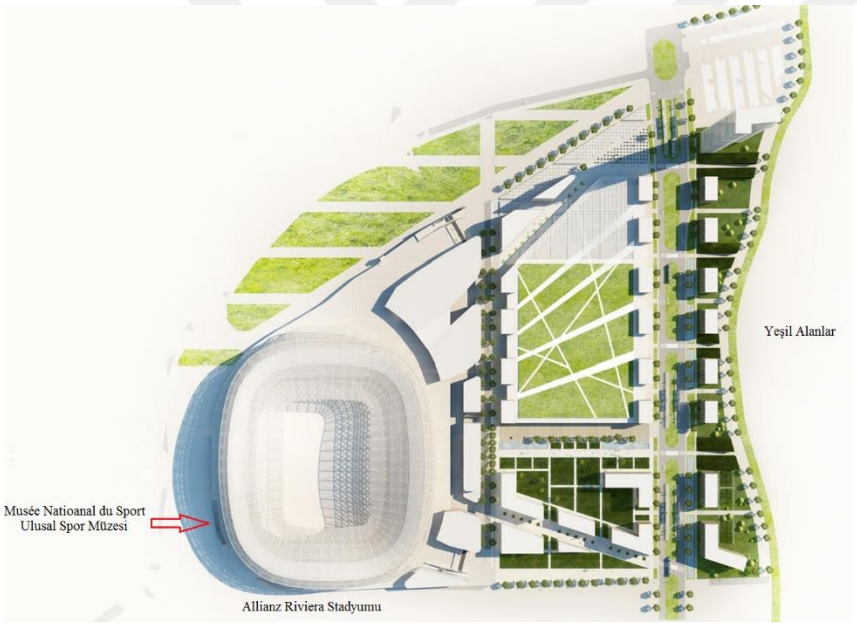

Şekil 4.3. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin Bölümleri (Nice Ulusal Spor Müzesi 2016 Arşivi)

Müzedeki sıcaklık 18 derece olup, nem oranı yüzde 45-55 arasında tutulmaktadır. Aydınlatma işlemi sergilenen objeye göre değişkenlik göstermekle birlikte güneş ışığının etkisi müzenin yalnızca dördüncü salonunda kendini göstermektedir.

Nice Ulusal Spor Müzesi binasının bölümleri

Nice Ulusal Spor Müzesi yılda iki veya üç kez açtığı geçici sergilere ait iki salon ile kalıcı sergiye ait bir büyük salondan oluşmaktadır. Müzede bir adet 200 metrekarelik oditoryum, iki aktivite salonu, bir dinlenme salonu-kafe, üç öğretici etkinlik salonu, bir satış salonu ve bir depo bulunmaktadır. Kalıcı sergilemeye ait büyük salon kendi içerisinde dört ayrı kısma bölünmüştür. İlk bölümünde bireysel sporlar disiplinlerine ait objeler sergilenmektedir. Bu bölümün adı "Kendine Meydan Okuma"dır. Sporcuların şampiyonluklarına ait cimnastik mayoları, cimnastik çemberleri, lobutlar, bisikletler, kayak malzemeleri, sprinter mayoları, kanolar, golf malzemeleri, patenler, binicilik sporuna ait malzemeler, nallar ve çeşitli afişler yer almaktadır. Kalıcı sergiye ait sergi salonunun ikinci bölümün adı "Adam Adama Meydan Okuma, Düello"dur. Mücadele sporlarının anlatıldığı kısımdır. Tenis, boks, güreş, dövüş sanatları, eskrim dallarına ait objelere yer verilmiştir. Bölümde, tenis raketleri, toplar, tenis sporuna özgü kadın ve erkek kıyafetleri, boks eldivenleri, heykeller, afişler, eskrim kıyafetleri, epeler, boks şortları, boks eldivenleri, altın kemerler, judo kıyafetleri, dünya ve olimpiyat şampiyonlarına ait sertifikalar, kupalar, madalyalar ve ayakkabılar yer almaktadır. Üçüncü bölümün adı "Takım Ruhu, Fedakârlık Ruhu"dur. Müzenin bu bölümü, 1998 yılında Fransa'nın Dünya Kupasına ev sahipliği yaptığı dönemleri duygusal yönleriyle ziyaretçilere yansıtmaktadır. Şampiyon takımlara ait futbol, basketbol, hentbol, voleybol topları, formaları, ayakkabıları, armaları, kupaları yer almakla birlikte tüm bu takımlara ait taraftarların kullandığı atkılar, şapkalar, düdükler ve trampetler de sergilenmiştir. Kalıcı sergiye ait sergi salonunun dördüncü bölümünün adı "Sınırların Ötesine Meydan Okuma"dır. Salonda, şampiyon ekstrem sporculara ve engelli sporculara ait objeler sergilenmektedir. Ayrıca yelkenler, kanolar, sürat motorları, yarış arabaları, kasklar, ayakkabılar, engelli sporcu sandalyeleri ve dağcılara özel ekipmanlar yer almaktadır.

Kalıcı serginin yanında ve çıkışa yakın bir konumda bulunan 'Kartal Yavruları Kafesi', konsept olarak kendine özgü bir dinlenme ortamına sahiptir. Bu bölümde, efsaneleşmiş takımların posterleri, formaları, atkıları, maç biletleri ve fotoğrafları kulüp şarkıları eşliğinde sunulmaktadır. Kafede, langırt masası, içecek makinası ile interaktif ekranlardan geçmiş maçları izleyebilme olanakları sunulmaktadır.

Nice Ulusal Spor Müzesi'nde stadyum koltuğu konseptiyle 80 kişilik, koltuksuz alanıyla da 100 kişilik alana sahip bir oditoryum bulunmaktadır. 150 metrekarelik ön alanıyla oditoryumda birbirinden farklı aktiviteler (kokteyl, seminer, sunum, toplantı vs.) yapılabilmektedir. Büyük spor organizasyonları için rezerve edilebilen bu mekânda aynı zamanda Dünya Kupası, Avrupa Kupası, Olimpiyat Oyunları veya büyük finaller gibi önemli müsabakaları oditoryumdaki dev ekrandan izlemek mümkün olmaktadır. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin 100 metrekarelik satış salonuna gelen ziyaretçiler, büyük şampiyonların hayatını anlatan kitapları, efsaneleşmiş imzalı formaları, imzalı kitapları, oyuncakları, tabloları, maskotları müzenin bu kısmından temin edebilmektedirler.

Nice Ulusal Spor Müzesi'nde yapılan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin pedagojik eğitim veren 100 metrekarelik üç atölyesi bulunmaktadır. Şu ana kadar bu atölyelerde birçok tema işlenmiştir. Örneğin eğitmenler tarafından, 2016 Avrupa Futbol Şampiyonası'nı çocuklara anlatmak için çeşitli eğitim araçları geliştirilmiştir. Futbol tarihi, takımları ve taraftarlarının anlatıldığı 50 sayfalık öğretici bir kitapçık hazırlanmıştır. Ayrıca eğitimle spor bilincini oluşturmak için faaliyete katılan bütün çocuklara içerisinde top, düdük, forma ve kart olan bir spor çantası hediye edilmiştir. Temalı olmayan ve kalıcı eğitim atölyelerinde çocuklara öğretilen en önemli konu, spor oyunlarının kalıplarından sıyrılarak kendi oyunlarını icat etmeleri olmuştur. Örneğin, futbol üçgen bir sahada nasıl oynanır? Ya da basketbol çocuk scooter'ıyla oynanabilir mi? Bunun gibi çocukları yaratıcı olmaya iterek, oyunun kurallarını düşündürmeye yönelik fikir üretmelerini sağlayan etkinlikler yapılmaktadır. Bu aktivitelere katılan her çocuğa boynuna takılan madalyayla bir olimpiyat seremonisi canlandırması yaptırılmaktadır. Böylece olimpiyat ruhunun verdiği o heyecana ortak olması sağlanmaktadır (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Ulusal Spor Müzesi'nde her yaştan ziyaretçiye hitap eden bir oyun odası bulunmaktadır. Bu oyun odalarında simülatörlü spor branşı uygulamalarından faydalanma olanağı da sunulmaktadır. Takım sporlarının ruhunu ziyaretçilere yaşatan üçüncü salonun bitişiğindeki oyun odasında, çok yaygın bir futbol oyunu

olan langırt yer almaktadır. Bireysel sporların sergilendiği birinci bölümün yanındaki salonda ise simülatörlü eskrim sporu yapılabilmektedir.

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri

Spor müzesinin 13. Paris Bölgesi'nden Nice şehrine taşınma projesini hayata geçirmek için 2013 yılının nisan ayında, müze ve Nice Belediyesi arasında bir protokol imzalanmıştır. Protokole göre Nice Belediyesi, kurumun çalışmalarını kontrol altına almak kaydıyla belirlenen sürede (10 yıl) tekrar geri ödenmek koşuluyla müzeye 4 500 000 Avroluk bir yardımda bulunmuştur. Devletten alınan bütçe ve müzenin bütçesi bir araya geldiğinde 3 930 000 Avroluk bir rakam ortaya çıkmaktadır. Nice Belediyesi'nin yardımı ile bu rakam toplamda 8 430 000 Avroya ulaşmıştır (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

Çizelge 4.2. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin maliyet tablosu (La Gestion du MNS, 2016: 7)

Nice Ulusal Spor Müzesi İçin Ödenen Tutar		
Yıl	Miktar (Avro)	Kurumlar
2012	143 151	Spor etkinliklerinden hibe
2013	1 256 849	Devlet hibesi
2013	600 000	Nice Ulusal Spor Müzesi çalışma sermayesi
2013	1 500 000	Devlet hibesi
2014	430 000	Nice Ulusal Spor Müzesi çalışma sermayesi
2013	4 500 000	Nice Belediyesi
Toplam	8 430 000	

Ulusal Spor Müzesi'nin gelirleri şu şekilde sağlanmaktadır: Kamu kuruluşları, özel ve tüzel kişilerin bağışları, devlet hibeleri, kurumlar tarafından organize edilen kültürel etkinlikler, gösteriler, çeşitli spor faaliyetleri, pedagojik eğitimler, formasyonlar, vasiyetler, varlık fonu ile ziyaretçilerden elde edilen gelirler müze kasasına girmektedir. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin açılış tarihi olan 27 Haziran 2014'ten 31 Aralık 2016 yılına kadar olan 30 aylık süreçte toplamda 1 200 000 kişi müzeyi ziyaret etmiştir. Bu rakamın %41'ini 18-25 yaş grubu, %17'sini ise 18 yaş altı ziyaretçilerin oluşturduğu görülmüştür. Rakamlar, müzenin sosyal, eğitim ve

kültürel aktivitelerinin gençlerin ihtiyaçlarına yeterince cevap verdiğini göstermektedir. Kalan kısmın %16'sını 25-35 yaş grubu tamamlarken, %26'lık bir bölümünü de 35 üzeri yaş grubu oluşturmuştur (La Gestion du MNS, 2016: 8).

Nice Ulusal Spor Müzesi'nin sorunları

Ulusal Spor Müzesi'nin en büyük problemi, yanlış devlet politikalarından kaynaklanan finansman desteği ile bütçe sorunudur. Bu doğrultuda 2010 yılına kadarki performans sözleşmesi, müzeyi 13. Paris Bölgesi'nde hizmet vermesine neden olarak, müzeye yeterli ivmeyi kazandıramamıştır. Ortadaki en büyük anlaşmazlık ise devletin, Fransa'daki diğer müzelerle spor müzesini aynı statüde değerlendirmesi olmuştur. Şöyle ki; Louvre Müzesi ile Orsay Müzesi'nin yıllık ziyaretçi sayıları milyonlarla ifade edilirken, aynı performansı 700 metrekarelik, üstelik turistik bir bölgede olmayan bir spor müzesinden beklemek haklı bir beklenti olmasa gerekir. Dolayısıyla Paris'te bulunan spor müzesinin ziyaretçi sayısının azlığı performans sözleşmesi gereğince devlet tarafından yeteri kadar finansman desteği sağlanamaması anlamına gelmektedir. Bu durum zamanın spordan sorumlu devlet bakanının çabasıyla müzenin taşınmasına olanak sağlamıştır. Finansman sorunlarının önündeki engelleri kaldırmak için değiştirilen sözleşme ve kanunla, Ulusal Spor Müzesi yepyeni bir yapıya kavuşmuştur. Nice Belediyesi'nin 4 500 000 Avroluk bir bütçe imkanını müzeye sunmasının ardından müze Nice şehrine taşınmıştır. En son bu miktarın %15'lik bir kısmı ödenebilmiştir. Müzenin Nice Belediyesi'ne kalan miktarı ödemesi için devletin mali hedeflerini hızla netleştirmesi gerekmektedir (Arıkan Fidan, Brillant, kişisel görüşme: 4 Mart 2016).

4.1.5. Varşova spor ve turizm müzesi

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin tarihçesi ve genel bilgileri

II. Dünya Savaşı'nı başlatan ilk işgale uğrayan Polonya topraklarının paylaşılma arzuları ve savaş sonrasında gelen birtakım bürokratik zorluklar, ülkenin uzun yıllar unutulmayacak acılar yaşamasına neden olmuştur. Varşova, öylesine büyük bir yıkıma uğramıştır ki, ancak savaştan önce arşivde yer alan şehir fotoğrafları kullanılarak belirli yerlerin inşası yeniden yapılabilmiştir. Polonya'nın savaş

yıllarında aldığı ağır tahribatlar, halkı eğitime, spora, bilime ve sanata yönlendirerek, o yıllarda bu unsurları yerine getirmenin bir vatanseverlik işareti olduğu varsayılmıştır. Bu dönemlerde kurulan özel müzeler yalnızca ülke gelişimi için değil, aynı zamanda işgalcilere karşı birer direniş kuleleri olarak görülmüştür (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

20. yüzyıl ortalarına gelindiğinde kişisel koleksiyoncuların kurduğu özel müzeleri, belediyelerin ve üniversitelerin açtığı diğer müzeler takip etmiştir. Polonya'da ardı ardına açılan bilim ve sanat müzeleri, ülkede adeta bir müze çağı açmıştır. Bu ivme 1989 yılına kadar devam ederek, diğer kültür kurumlarına örnek teşkil etmiştir. 1989 sonrası ekonomik ve politik değişikliklerle birlikte mali kısıtlamalara gidilmiş, bu durum müze çağının bir dönem durağanlaşmasına neden olmuştur. 15 yıl öncesine kadar devam eden duraklama dönemi, hayata geçirilen bir dizi devlet politikalarıyla yeniden canlanarak, Polonya'nın müzecilikte altın çağını yaşamasına olanak sağlamıştır. Günümüz itibariyle, Polonya Kültür Bakanlığı'nın resmi rakamlarına göre ülkede, 480 adet müze ve 300 adet de çeşitli kurum ve kuruluşlara ait müze olduğu bilgisi kayıtlarda yer almaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi, Polonya hükümeti ile Mazovia Bölgesi Yönetimi tarafından kurulan ve kâr amacı gütmeyen bir kültür kuruluşudur. İlk olarak 1952 yılında Varşova'daki küçük bir binada ziyarete açılmıştır. Daha sonra alan yetersizliğinden dolayı 1965 yılında alınan kararla müze, 2000 metrekareden büyük bir alana sahip, 1000 metrekarelik sergileme bölümüyle Varşova'dan Wawelska'ya, Skra Spor Kulübü Stadyumu'nun alt katına taşınmıştır. Başta iyi bir fikir gibi görünse de çok geçmeden müzenin, stadyumun fiziksel yapısı için uygun olmadığı anlaşılarak, belli bir süre Wawelska'daki bu mekânda ziyaretçilere hizmet verilmiştir. 2004 yılına gelindiğinde o yıl Varşova'da hizmete açılan Olimpiyat Komitesi, Wawelska'daki Spor Müzesi'nin yöneticilerini harekete geçirmiş, Olimpiyat Merkezi'nin çatısı altında müzenin devamlılığını sağlamak istediklerini merkez yöneticilerine bildirmişlerdir. Olimpiyat Komitesi yöneticileri tarafından geri çevrilmeyen öneriyle müze, 2007 yılının mart ayında Olimpiyat Komitesi'nin o prestijli ve yenilikçi binasına taşınarak, yepyeni bir ivmeyle, geçmişte yaşadığı

zorlu yılları geride bırakmıştır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Müzenin Wawelska'dan Varşova'ya taşınması, müze aktivitelerinin çeşitlenmesini sağlamış, yurtdışından benzer kuruluşlarla temas kurularak, koleksiyon arşivlerinin korunmasından, sergi düzenlemesine kadar pek çok konuda daha iyiye ve ileriye gidilmiştir. Müzenin birtakım yenilikçi eğitim kavramları bu dönemde hayata geçirilerek, diğer ülkelere örnek teşkil etmiştir. Sporu, turizmi ve kültürü bir arada işleyen Varşova Spor ve Turizm Müzesi, bu yönüyle Avrupa'da türünün en eski müzelerinden biri olduğunu da ispatlamıştır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Vistül Nehri kenarında yer alan Varşova, 2 785 000 nüfusu ile Polonya'nın en büyük şehri olup aynı zamanda ülkenin başkentidir. Ulaşım, tramvay, otobüs, metro ve taksilerle sağlanmaktadır. Varşova Spor ve Turizm Müzesi şehrin merkezine yaklaşık 15 km uzaklıktadır (Management of the Museum of Sports and Tourism, 2016: 12).

Müzeye girişler ikili turnikelerden yapılmaktadır. Bilet yardımıyla turnikelerden geçildikten sonra, asıl sergi alanına gitmek için özel bir görevli ile binanın 4. katına çıkılmaktadır. Varşova Spor ve Turizm Müzesi pazartesi günleri dışında tüm yıl ziyarete açıktır. Salı-cuma 9.00-17.00, cumartesi-pazar ise 10.00-17.00 saatleri arasında halka hizmet vermektedir. Son ziyaretçi saat 16.30'a kadar giriş yapabilmektedir. Müze, 1 ocak, 6 ocak, Paskalya, 1 mayıs, 3 mayıs, 15 ağustos, 1 kasım, 11 kasım ve Noel günlerinde kapalıdır. Giriş ücretleri, tam tarife 12 Zloti, indirimli 8 Zloti, en az 5 kişiden oluşan bir grup için kişi başı 6 Zloti ve en az 5 kişiden oluşan bir aile için toplam 22 Zloti şeklindedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Polonya Kültür Bakanlığı tarafından verilen kültür elçisi unvanına sahip olanlara, olimpik sporculara, olimpiyat komitesi için çalışanlara, Polonya'daki müzelerde görev yapan kişilere, Uluslararası Müzeler Konseyine üye olanlara ve yedi yaşın altındaki çocuklara müze girişleri ücretsizdir. İndirimli bilet tarifesinden yararlanmaya hak kazananlar ise öğrenciler, öğretmenler, emekliler, silahlı

kuvvetler birliğinde çalışanlar ile en az beş, en fazla 25 kişiden oluşan gruplardır. Leh dilinde rehberli turlar 60 Zloti, İngilizce rehberli turlar 100 Zloti'dir. Rehberlik servisi almak isteyen ziyaretçiler giriş ücretlerini de ödemelidirler. Varşova Spor ve Turizm Müzesi cumartesi günleri ücretsizdir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin yapısı ve işlevleri

Varşova Spor ve Turizm Müzesi altı başlık altında incelenmiş olup bunlar, müzenin organizasyon ve yönetim yapısı, koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği, mimari yapısı ve bölümleri, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, müzenin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri şeklindedir.

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin organizasyon ve yönetim yapısı

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin organizasyon ve yönetim yapısı, 25 Ekim 1991 tarihinde yayınlanan bir kararla bugünkü haline getirilmiştir. Müze, kültür ve ulusal mirası koruma kurulu ile Mazowiecki Bölgesi'nin denetimine tabidir. Müzeler kanununun belirlediği esaslar doğrultusunda oluşturulan müze konseyi, kendi önceliğini kullanarak müzede görevlendirmek üzere en fazla 10 kişi tavsiye edebilmektedir. Varşova Spor ve Turizm Müzesi, idari bölüm, koleksiyon bölümü, eğitim ve tanıtım bölümü, araştırma bölümü, finans bölümü, fotoğraf, arşiv ve kütüphane bölümlerinden oluşmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Dokuz üye ve bir sekreterden oluşan spor müzesinde başkanlık birimi, müzeyi yöneten ve dışarıda temsil eden en yetkin birimdir. Müzenin yasal görevlerinin uygulanmasını sağlamak, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarını oluşturmak, mali planda belirlenen, fon birimlerinin kullanılabilirliğini açıklayan yazılı belgeleri yürürlüğe koymak, müzenin çalışmalarını organize ederek tüm faaliyetlerinden sorumlu olmak, uygun personel politikaları yürütmek gibi önemli görevleri bulunmaktadır. Müdür yardımcıları sözleşmeli olarak istihdam edilmekle birlikte başkanın inisiyatifi doğrultusunda görev süreleri uzatılabilmektedir. İdari işleyişinin iyi şekilde ilerlemesini sağlamak, müze faaliyetleri hakkında rapor hazırlamak,

eğitim, araştırma, kütüphane, arşiv gibi bölümleri denetleyerek, iş planları, stratejik programlar, tahminler ve çeşitli analizlerle müzenin işleyişini değerlendirmek gibi sorumlulukları bulunmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Koleksiyon bölümü, müze deposunda muhafaza edilen nesnelerin kayıtlarının tutulmasından, mevcut nesnelerin bakımı ile acil bakım gerektiren durumlar için uzun vadeli programların geliştirilmesinden, tahripten dolayı oluşan kayıplarla, yurtdışından alınan veya gönderilen nesnelerin kayıtlarının tutulmasıyla, koleksiyonlara uygun depolama ortamlarının sağlanmasından sorumludur. Fotoğraf, arşiv ve kütüphane bölümü, müze hükümlerine uygun olarak kitaplar, dergiler, arşivler, fotoğraflar, kartpostallar, albümler, elektronik malzemeler, mikrofilmler vb. gibi dokümanları toplayarak kayıt altına almakla yükümlüdür. Ayrıca kütüphaneler arası bilgi akışını sağlamak en temel görevleri arasındadır. Eğitim ve tanıtım bölümünün görevi, müzedeki kalıcı ve geçici sergileri denetlemektir. Müzede verilen dersleri, okuma günlerini, film gösterimlerini, toplantıları, yarışmaları, fuarları, sanatsal etkinlikleri ve diğer bütün eğitsel faaliyetleri organize etmektedir. Eğitim ve tanıtım bölümü, okul, sivil toplum merkezleri, kültür kurumları, gazete, radyo ve televizyon gibi bütün medya kuruluşları ile iş birliği içerisinde hareket etmektedir. Ziyaretçilerden gelen istek ve şikâyetlere uygun çözümler de bulmaktadır. Araştırma bölümü, seminer, konferans, söyleşi gibi organizasyonları planlamak, müzenin yayıncılık organı olarak müzenin bütün bilimsel yayınlarını hazırlamak, müze adına araştırmalar yapmak, araştırma sonuçlarını katalog, rehber, broşür, kitapçık gibi dokümanlara aktararak, müzenin diğer bölümleriyle uyumlu çalışma planları hazırlamak gibi önemli görevleri vardır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin koleksiyon yapısı ve sergileme tekniği

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin koleksiyon yapısında, genellikle Polonya'nın spor ve olimpiyat geçmişi konuları işlenmiştir. Antik Olimpiyat Oyunlarından, Modern Olimpiyatlar'a kadar geçen zaman içerisindeki tarihi süreç, duygulu bir şekilde müzede sergilenmiştir. Polonya'da yapılan bütün spor branşları, çeşitli temalar eşliğinde sergilenen objelere yansıtılmıştır.

Müzede 40'tan fazla spor disiplinine ait (atletizm, bisiklet, kayak, paten, tenis, eskrim, binicilik, futbol, kano, judo, yelken ve dağcılık gibi) 55 000 civarında eser bulunmaktadır. Bu disiplinleri temsil eden, madalyalar, kupalar, paralar, afişler, bayraklar, flamalar, amblemler, kostümler, formalar, spor malzemeleri, posterler, rozetler, sanat eserleri, heykeller ve tablolar müzede sergilenmektedir. Mevcut koleksiyonda, 15 000'den fazla fotoğraf, 16 000 kitap, 600 film ve belgesel, 50 000 tarihi broşür ve afiş, 2 000'in üzerinde belge ve doküman, 800 süreli yayın ile 80 000 fotoğraf yer almaktadır. Varşova Spor ve Turizm Müzesi birçok sporcuya ait yaklaşık 10 000 adet madalya ve rozet koleksiyonuna sahiptir. Müzede 4 500 adet özel arşiv dokümanı vardır. Bunlardan en önemlilerini Polonyalı sporculara ait olan sertifikalar, kupalar ve imzalı resimler oluşturmaktadır (Management of ST, 2016: 15).

Müzenin sahip olduğu koleksiyonun üçte ikisi bağış yapılarak elde edilmiştir. Kalan eserlerin büyük bir bölümü de 300 kurum ve enstitü ile birlikte yedi yüz kişinin özel koleksiyonundan elde edilen bağışlar sonucunda müzenin koleksiyona katılmıştır. En popüler Polonya spor kulüpleri olan, Warszawianka (1921), Legia (1916) ve Wisla (1906)' ya ait fotoğraf, arşiv ve dokümanlar da müzede sergilenmektedir. II. Dünya Savaşı ile birlikte ülkedeki birçok müzeyle koleksiyonuna zarar gelse de hibelerle, korunması başarılmış eserlerle ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen yardımlarla müze, şu anki koleksiyonuna ulaşmıştır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nde, Polonya'nın geçirdiği zor dönemleri ziyaretçilerine yansıtan bir sergileme anlayışı hakimdir. Dolayısıyla müzenin büyük bir kısmı, duygusal bir etki yaratmak amacıyla düzenlenen bölümlerden oluşmaktadır. Durağan sergileme tekniklerinden olan vitrin içi sergilemeye ağırlık verilmiştir. Modellerin de kullanıldığı bölümlerde slayt gösterimlerinden faydalanılmış olup, dinamik sergileme tekniklerinden dijital sunumlara müzede sıklıkla yer verilmemiştir. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin en dikkat çeken özelliği ise müze ile Olimpiyat Komitesi'ne ait bahçede, farklı spor disiplinlerini resmeden 10'a yakın heykelin, spor ve olimpiyat ruhunun verdiği dinamikle ziyaretçilerini karşılamasıdır.

Varşova Spor ve Turizm Müzesi binasının mimari yapısı ve bölümleri

Varşova Spor ve Turizm Müzesi binasının mimari yapısı

Varşova Spor ve Turizm Müzesi, Vistula Nehri kıyısında, 6.500 metrekarelik düz ve yeşil bir alan üzerinde yer alan Polonya Olimpiyat Komitesi'nin yeni merkez binası içerisinde yer almaktadır. Yer altı katıyla birlikte toplam altı kattan oluşan bina, fonksiyon ve şekil açısından olimpiyat ruhunu yansıtmaktadır. Binanın ortasında yer alan elips şeklindeki boşluk tavana kadar aynı eksende çıkmaktadır. Ana gövdeden ayrı duran çelik tavan bir meşaleye benzetilerek, dışarıdan inşa edilen asansörün zeminden yukarıya doğru hareket etmesiyle birlikte adeta olimpiyat meşalesini yakan bir alev görüntüsüne dönüşmektedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Polonya Olimpiyat Komitesi ve Varşova Spor ve Turizm Müzesi binasının siyah-kırmızı tavanı ile yer yer koyu meşe rengi tabanı, müzeye hem geleneksel hem de modern bir görünüm kazandırmıştır. Özellikle ofis katında yer alan şömineyle mobilyada yakalanan renk uyumu, bu görüşü ispatlamaktadır. Müze binasının çevresi özenle dizayn edilmiş olup, bahçedeki heykeller ve ahşap köprülerle vurgulanan sulu alan kompozisyonu, camekanlı asansör eşliğinde binanın bütünlüğüne zenginlik katmıştır.

Polonya Olimpiyat Komitesi ve müzeye ait yapı, diğer ticari amaçlarla inşa edilen çok ofisli binalara benzememesi için onlardan farklı olarak, modern, aynı zamanda sporun etkisini göstermesi açısından da ustaca şekillendirilerek inşa edilmiştir. 70 m uzunluk, 22 m genişlikte olan bina, taş, cam, alüminyum, ahşap ve galvanizli çelik gibi malzemelerden yapılmıştır. Giriş katındaki ince çelik kablolarla yukarıya bağlanan kırmızı spiral rampa binaya, olimpiyat meşalesinin çevresini sarmalayan halka görünümü kazandırmıştır. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nde sıcaklık 20 derecede sabitlenerek, nem oranı yüzde 45-55 civarında tutulmaktadır. Nesnelerin aydınlatma işlemi sergilenen nesneye göre değişkenlik göstermektedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Yapısı bakımından önem arz eden diğer konu, binanın yapımında kullanılan çeşitli mühendislik teknikleridir. Olimpiyat Komitesi binası Vistula Nehri kıyısına çok yakın bir alana inşa edilmiştir. Olabilecek herhangi bir su taşkını veya sel felaketinde bina zemininin zarar görmemesi için geleneksel kazık temeli yerine çakıllı temel yapımına karar verilerek, zemin koşulları bu yönde iyileştirilmiştir. Bunun için zeminin yedi metre altına oldukça kalın vibratörlü mekanik kolonlarla birkaç set açılmıştır. Açılan setlere çakıllar yerleştirilerek her 1 tonluk çakıl takviyesinden sonra sıklaştırma işlemi uygulanmıştır (Şekil 4.4). Bu şekilde açılan setler tamamen doldurulduktan sonra bir aylık bekleme sürecinin ardından binanın inşa dönemine başlanmıştır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Polonya Olimpiyat Komitesi ve Varşova Spor ve Turizm Müzesi binasının mimarları, Bogdan Kulczynski, Pawel Pylka ve Radoslaw Sojka'dan oluşan üç kişilik bir kadrodan oluşmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

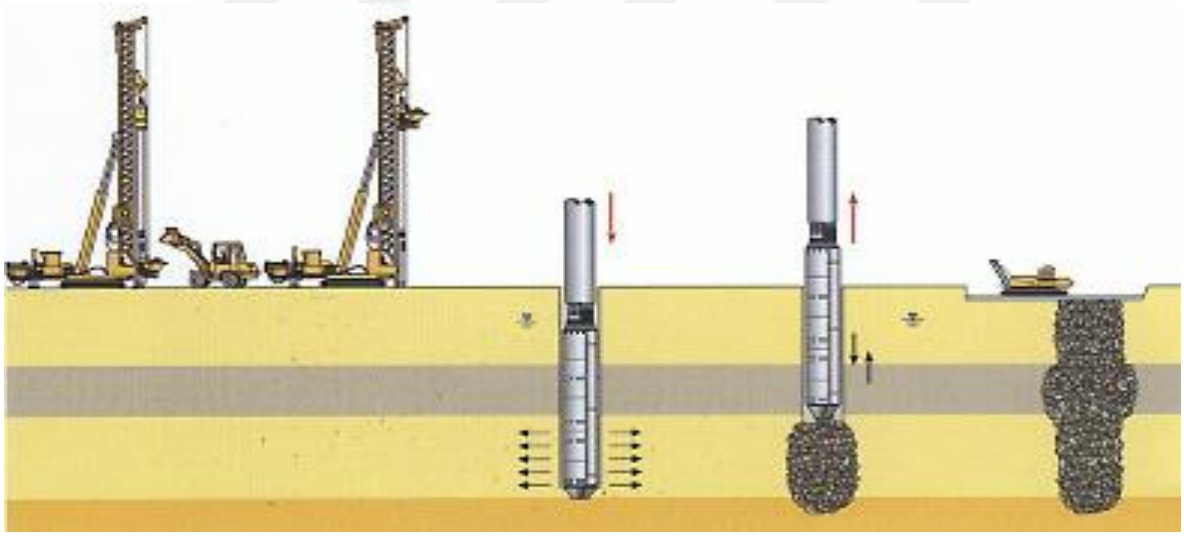

Şekil 4.4. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin Altyapı Çalışmaları (Varşova Spor ve Turizm Müzesi 2016 Arşivi)

Varşova Spor ve Turizm Müzesi binasının bölümleri

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin zemin katında, giriş alanı dışında, 150 kişi kapasiteli bir konferans salonu bulunmaktadır. İkinci ve üçüncü katlar daimî ve geçici sergilere ayrılan bölümlerden oluşmaktadır. Üçüncü katta, spor

programlarının yapıldığı, filmlerin izlendiği, çeşitli etkinliklerin organize edildiği küçük bir projeksiyon odası yer almaktadır. Dördüncü ve beşinci katta, Polonya Olimpiyat Komitesi'nin idari büroları bulunmaktadır. Altıncı kat ise, bir adet toplantı odasından ve şehir merkezinin panoramik manzarasının görülebildiği bir adet restorandan oluşmaktadır. Polonya Olimpiyat Komitesi ve müze binasında, koleksiyonların sergilendiği bir salon, eğitim ve tanıtım, kütüphane ve okuma, fotoğraf ve arşiv salonları ile bir müze deposu bulunmaktadır.

Sergi katındaki nesneler iki ana tema çerçevesinde sergilenmektedir. İlki Olimpiyat Oyunları teması, ikincisi diğer spor disiplinleri ile tarihleri temasıdır. Olimpiyat oyunları sergi salonu Polonyalı heykeltıraş Alfons Karny tarafından yapılan modern olimpiyatların kurucusu Baron Pierre de Coubertin'in büstü ile başlamaktadır. Bu bölümde Modern Olimpiyat Oyunları'na ait birçok madalya koleksiyonu yer almaktadır. Yunan Olimpiyat Komitesi, 1896 Atina Olimpiyat Oyunları'ndaki madalyaların bir kısmını, Varşova Spor ve Turizm Müzesi'ne hediye etmiştir. Aynı salonda, Polonyalı sporcuların kazandığı 78 adet altın, gümüş ve bronz madalyalar Polonya Olimpiyat şampiyonlarına adanmış onur duvarında sergilenmektedir.

İkinci sergi salonunda olimpiyat tarihinin izlerini taşıyan diğer spor disiplinlerine ait objeler yer almaktadır. Polonya, olimpiyat tarihindeki ilk altın madalyasını uzun mesafe koşucusu Janusz Kusocinski ile elde etmiştir. Ünlü atletin altın madalyasıyla birlikte, atletizm ve halter sporlarında kullanılan malzemelerin sergilendiği bu bölümde birçok obje dikkat çekmektedir. 1896 yılındaki ilk Modern Olimpiyatlar'dan başlayarak, 1968 yılına kadarki süreci kapsayarak elde edilen olimpiyat pul koleksiyonu, müzenin en değerli koleksiyonları arasında yer almaktadır.

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nde yapılan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin zemin katında, 150 kişi kapasiteli bir konferans salonu bulunmaktadır. Üçüncü katta, spor programlarının ve filmlerin izlendiği, çeşitli etkinliklerin yapıldığı, eğitim programlarının gerçekleştirildiği bir projeksiyon odası yer almaktadır. Aynı katta konferans, sunum ve her türlü

gösterim tekniklerinin yapılabildiği salonda, haftanın belirli günleri özel konuların işlendiği temalı programlar da yapılmaktadır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Ulusal Olimpiyat Komitesi, Polonya Olimpiyat Komitesi gibi kuruluşların etkinlikleri yine bu salonda gerçekleştirilmektedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Müzede yaklaşık 50 kişi kapasiteli bir kütüphane bulunmaktadır. Kütüphanede spor, turizm, gezi gibi alanların ve yayınların yanı sıra, müzecilik üzerine kitaplar, sanat tarihi, tarih, etnografya, bibliyografya, sözlükler, dizinler, ansiklopediler gibi yardımcı bilimler de koleksiyondaki yerini almıştır. Koleksiyonun çoğu Leh dilindedir. Ancak Almanca, Fransızca, İngilizce ve Rusça yayınlar da vardır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Spor müzesinde lise, ortaokul ve okul öncesi 3-6 yaş arası çocuklar için çeşitli eğitim programları verilmektedir. Müze, ülkedeki okul öncesi eğitim veren kuruluşlar ve diğer eğitim kurumlarıyla bir protokole imza atarak, üç yaşından itibaren çocukların hayal gücünü geliştiren, sözlü ifade yeteneğini güçlendiren müze olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Müzede 3-6 yaş arası çocuklar için çok yönlü aktiviteler yapılmaktadır. Örneğin olimpiyat halkaları oyunu ile çocukların hem renklerin ayırımına varmaları hem de dünyanın farklı ülkelerini öğrenme becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca spor malzemelerini birbirinden ayırt edebilmeleri için bulmaca oyunları yardımıyla eğlenerek öğreten aktiviteler yapılmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nde ilk, orta ve lise düzeyinde verilen müze dersleri, en önemli eğitim aktiviteleri arasında yer almaktadır. Okullarla müze arasında imzalanan ortak protokolle bir müfredat belirlenmiştir. Böylelikle müzede verilen eğitimlerde kullanılan çalışma yöntemleri farklı yaş gruplarına ve seviyelerine göre düzenlenmiştir. Öncelikli konu her zaman olimpiyatlarla olimpiyat tarihi olmuştur. Bu doğrultuda çocuklara ve gençlere olimpiyat ruhunu aşılamak için çeşitli canlandırmalar yaptırılmaktadır. Birçok disiplinde müsabakalar düzenlenerek, tıpkı olimpiyat şampiyonlarına verilen ödüller gibi kazanan kişiye de benzeri ödüller verilmektedir. Olimpiyat oyunlarının ruhu eğitime gelen öğrenciye, fonda çalınan olimpiyat marşı, yakılan meşale ve olimpiyat maskotlarıyla birlikte

tüm görkemiyle duygusal bir şekilde yaşatılmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Bir diğer etkinlikle öğrencilere, stadyum atmosferini hissettirmek için farklı spor kulüplerini temsil eden küçük atölyeler oluşturulmaktadır. Katılımcıların çeşitli aparatlar yardımıyla yaptıkları afişleri, flamaları, bayraklarıyla birlikte taraftarlık ruhunu yaşamaları sağlanmaktadır. Müzenin en eğlenceli etkinlikleri arasında yelken ve dağcılık sporlarının simülasyonlu eğitimi yer almaktadır. Eğiticiler, dağcılık sporunun önemli parametresi olan ip bağlama tekniklerini öğrencilere, hafıza egzersizleri ve mantıksal düşünme metotlarıyla öğretmektedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin bütçesi ve ziyaretçi istatistikleri

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin inşası yaklaşık 1 155 000 Zloti'ye mal olmuştur. Proje mimarlarına ödenen ücret 177 000 Zloti'dir. Özet maliyet ise 1 332 000 Zloti olarak kayıtlara geçmiştir. Müzenin maliyetinin bir kısmı devlet tarafından, diğer kısmı ise Polonya Olimpiyat Komitesi tarafından karşılanmıştır. Varşova Spor Müzesi kâr amacı gütmeyen ve bu anlayışla kültürel faaliyetlerini organize eden bir kuruluştur. Müzenin gelirleri şu şekilde sağlanmaktadır: Müzenin başlıca gelir kaynağı olan fonlar, ekonomik faaliyetlerden elde edilen gelirler, gerçek ve tüzel kişilerin bağışları, hediyelik eşya satışları, konferans, sempozyum, konser ve diğer kültürel etkinliklerden elde edilen kiralardır. Ekonomik faaliyetlerden sağlanan gelirler yalnızca müzenin yasal faaliyetlerini finanse etmek için kullanılabilmektedir (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin 2016 yılındaki ziyaretçi sayısı yaklaşık 480.000 kişidir. Bu rakamın %51'ini 18-25 yaş grubu, %26'sını 18 altı yaş grubunun oluşturduğu, %23'lük bir bölümünü ise 25 yaş üzeri ziyaretçilerden oluştuğu görülmüştür. Müzede uygulanan aktivite ve eğitim faaliyetlerinin, ziyaretçi sayısına olumlu bir etki yarattığı görülmektedir (Management of ST, 2016: 18).

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin sorunları

Varşova Spor ve Turizm Müzesi, Polonya Olimpiyat Komitesi ve devlet tarafından uygulanan doğru müze politikaları sayesinde finansal sorunların üstesinden gelerek, bu konuda son yıllarda herhangi bir problemle karşılaşmamaktadır. Müzenin, eğitsel faaliyetlere gösterilen ilgiye ve yoğun talebe cevap verecek kadar çok sayıda salonunun bulunmaması, müzenin şu anda üzerinde durduğu tek sorun olarak görünmektedir. Önümüzdeki yıllarda faaliyete geçecek ek eğitim salonları inşası ile bu problemin giderilmesi planlanmaktadır (Arıkan Fidan, Kosedia, kişisel görüşme: 12 Nisan 2016).

4.2. Türkiye İçin Spor Müzesi Model Önerisi

Çalışmada incelenen çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin işlevleri, koleksiyon, organizasyon ve yönetim yapıları, mimari özellikleri, bölümleri, sergileme ve sunum teknikleri, kültürel ve sosyal etkinlikleri dikkate alındığında, spor kurum ve kuruluşlarına yol gösterecek, müzelerin süreklilik unsurunu tehdit eden olumsuzlukların ortadan kaldırılması ile sürdürülebilirlik politikalarının oluşturulmasına yardımcı olacak verilerin, müze modeli geliştirilmesinde ne denli önemli bir yere sahip oldukları görülmüştür. Bu bağlamda spor müzesinin yapısal, işlevsel ve olası sorunlarına getirilen öneriler, Türkiye için bir spor müzesi modelinin oluşturulmasına olanak sağlayacak önermeleri içermektedir.

4.2.1. Türkiye spor müzesinin yapısı için öneriler

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular doğrultusunda, Türkiye spor müzesinin yönetim ve organizasyon yapısı, sergileme tekniği, koleksiyon yönetimi ile mimari yapısı için getirilen öneriler şunlardır: Müzenin finansal ve işlevsel faaliyetlerinin yürütülmesinde aksaklıklar yaşanmaması için doğru müze politikalarıyla en başarılı yönetim anlayışı ortaya konulmalıdır. Bu doğrultuda incelenen spor müzelerinde, vakıf kuruluşu ile yönetilen müzelerin, diğer müzelere göre organizasyon yapısından kaynaklanan problemlerle daha az karşılaştığı görülmüştür. Zira vakıf kuruluşlarının sistem ve prensipleri, bir müzenin üstlendiği misyona en yakın çizgide çalışmalarını yürütebilen yapılar olup, müzenin yapısal

olarak daha bağımsız yönetilmesini sağlamaktadır. Ayrıca müzenin yönetiminden ve müze tesislerinin denetlenmesinden sorumlu olan vakıf kuruluşunun, müzenin faaliyetlerini gerçekleştirme noktasında yeterli olup olmadığını denetlemek, müze çalışmaları adına tavsiyelerde bulunmak, vakfın ve spor müzesinin mal varlığını artırıcı tedbirler alarak, gelir-gider hesaplarını incelemek gibi önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumluluklar, himayedeki spor müzesinin organizasyon yükünü hafifletmesine karşın, bir kontrol mekanizması göreviyle de müzenin işleyişini dinamik tutmaktadır. Müze, vakıf aracılığıyla kurulan ve yönetilen bir müze olmalıdır. Dolayısıyla Türkiye Spor Müzesi'nin bir vakıf kuruluşu aracılığıyla kurularak, ilgili bakanlığın onayıyla müzeye, özel müze statüsü kazandırılmasının yönetim ve faaliyet açısından en başarılı yol olacağı görülmektedir.

Vakıf yönetimini oluşturan mütevelli heyetin üyeleri, Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı temsilcilerinden, Türkiye Olimpiyat Komitesi üyelerinden ve özel üyelerden oluşturularak, objektif kararlar alınabilmesi için yönetim kurulunun yanında, danışma ve denetim kurulu da oluşturulmalıdır. Sergi ve koleksiyon bölümünün verimli çalışmasını sağlayan danışma ve denetim kurullarında öncelikle, alanında uzman akademisyenler ile müzeologlar görevlendirilmelidir. Türkiye Spor Müzesi'nin organizasyon yapısı belirlenirken, doğru görev tanımları yapılarak, birimler arasındaki ilişkiler iş birliği içerisinde yönetilmelidir.

Türkiye Spor Müzesi'nin kaynak bütçe yönetimi için, kafe gelirleri, sosyal etkinlik gelirleri, yayın ve gösterim gelirleri gibi müzeye kaynak oluşturabilecek faaliyetleri gerçekleştirme konusundaki önemli ilerlemeleri kaydedebilmek için, özel müzeler ve denetimleri hakkındaki yönetmelik hükümlerini yerine getirecek gerekli belgelerin edinilmesi gerekmektedir. Ayrıca müzenin diğer gelir kaynakları için yönetimin, sponsor firma ve spor kuruluşlarıyla uygulanabilir politikalar geliştirmeli ve bu doğrultuda anlaşma sağlamalıdır.

Koleksiyon yapısında aşamalı olarak ulaşılacak hedefler belirlenmelidir. Bu amaçla koleksiyon ve doküman yönetimi ile ilgili standartların yer aldığı bir koleksiyon yönetim politikası hazırlanarak, bu sürecin tüm personel tarafından bilinmesi sağlanmalıdır. Ayrıca müzenin, satın alma, elden çıkarma, dokümantasyon

politikası ile koleksiyonların korunması, güvenliği, erişimi için birtakım yönergeler oluşturması gerekmektedir. Bunun yanı sıra müze koleksiyonları için gelişim planıyla birlikte satın alma komitesi oluşturulmalıdır. Koleksiyona dâhil edilen her nesnenin alanında ulusal ve uluslararası sözleşmelere uygun olup olmadığına dikkat edilerek, bağış yapan kişiyle veya satın alınan objeyle ilgili satın alma sözleşmesi imzalanmalıdır.

Koleksiyon yapısını oluştururken müzenin fiziki koşulları ısı, nem, ışık gibi unsurlar dikkate alınarak, nesneleri korumak ve saklamak için uygun hale getirilmelidir. Depolama işlemindeki nesnelerin iklimlendirilmesi ve geçici olarak depolanması için uygun bir geçiş alanı ayrılmalıdır. Zararlı canlılardan, doğal afetlerden, yangından korumak için özel inşa edilmiş saklama koşulları oluşturulmalıdır. Depolardaki ve sergi alanlarındaki objelerin fiziksel özelliklerine göre nem ve sıcaklık ayarlamaları yapılarak, günlük kontrolünü sağlayan otomatik okuyucu ekipmanlar kullanılmalıdır.

Müzenin mimari yapısı, spor müzesinin işlevleri dikkate alınarak projelendirilmelidir. Müze mimarisinde uygulanacak her türlü teknik donanımın, binanın özgün yapısına zarar verebilecek nitelikte tasarlanmamasına ve özellikle engelli erişimine uygun alt yapıyla inşa edilmesine özen gösterilmelidir. Müze binasında, görsel-işitsel duyulara hitap eden vitrin içi, pano, stand üzeri sergileme, maketler, diyaromalar ve slaytlı sunumlarla birlikte, gösteri odaları, dokunmatik ve interaktif sistemler, panorama, simülatörler, robotlar gibi hemen hemen bütün durağan ve dinamik sergileme tekniklerine yer verilmelidir.

Araştırmaya konu olan spor müzelerinin mimari yapılarından her biri, spor müzeciliği adına ayrı anlamlar içermektedir. Kimi spor müzesinde müzenin büyük bir bölümünün toprağın altına inşa edilmiş olmasından dolayı, müzeye adeta topraktan filizlenerek spor evrenine doğru açılan bir pencere görüntüsü verilmiştir. Bir diğer müzede ise, ilk olimpiyatların yapıldığı yerin tarihi dokusu yansıtılarak, olimpiyat ruhunun saflığını temsil eden malzemeler seçilmiştir. Bu müzeler ışığında Türkiye Spor Müzesi'nin mimari yapısı, dış görünümü ile Türkiye'yi yansıtan bir bütünlüğe, iç mimarisinin ise Türk spor kültürünün geleneksel ve modern yönlerini yansıtacak bir dokuya sahip olması gerekmektedir.

4.2.2. Türkiye spor müzesinin işlevi için öneriler

Türkiye Spor Müzesi'nin toplumdaki algısı geliştirilerek, gerekli farkındalığın oluşturulması için devletin, toplum-spor müzesi merkezli bir eğitim politikası ile sağlam bir alt yapı kurularak, Türkiye Spor Müzesi'nin bütün işlevlerini desteklemesi gerekmektedir. Türkiye Spor Müzesi'nin işlevi; müzenin yasal statüsüne, misyonuna, vizyonuna, koleksiyon faaliyetlerine, müze binası için seçilen yapıya, sunum ve sergileme anlayışına, eğitsel, kültürel ve sosyal etkinliklerine bağlı bir bütünlük içermelidir.

Türkiye Spor Müzesi'nin sunum ve sergilemesinde, sporcuların başarısına şahitlik eden objelere, spor kıyafetlerine, kişisel malzemelerine, spor yaşamına veya bir objenin ait olduğu dönem ile Türk spor tarihindeki konumuna yer verilerek, o alanının gelişmesine katkı sağlayan, bilgi edinme ve kültürel etkileşim ortamı oluşturulmalıdır. Bu doğrultuda Türkiye Spor Müzesi'ndeki sergilemelerin güncel ve doğru bilgi akışı sağlaması, hedef, amaç ve gerekçesi tanımlanmış sunumlar ortaya koyması, sergilenen objeler arasında bağlantı oluşturularak, müzenin yapısına uygun konu ve temalarla sergilemelerin şekillendirilmesi gerekmektedir.

Türkiye Spor Müzesi'nde yer alan nesne ve dokümanların geçirdiği evreleri, spor geçmişi, tarihi gibi konular hakkında bilgiler verilerek, eserlerin tanınması sağlanmalıdır. Bunun için sergileme araçlarının, bir serginin anlaşılırlığını sağlayan, vitrin içi tanıtıcılar, duvar metinleri, panolar, duyu cihazları, etiketler gibi görsel ve işitsel bilgilendiriciler açık, sade ve anlaşılır nitelikte hazırlanmalıdır. Ayrıca eserler, Türkiye Spor Müzesi sergi alanlarında bilimsel yöntemlere uygun bir şekilde sergilenmelidir. Eserlerin katalog yayınları da mesleki ve bilimsel çalışmalar sonucunda hazırlanmalıdır.

Türkiye Spor Müzesi'ndeki sergileme anlayışına, Türklerin ata ve millî sporu olan güreşin (Aba, Kuşak, Karakucak, Şalvar, Yağlı) geleneksel ve modern güreş kültürünün yansımaları örnek olarak verilebilir. Bu anlayış doğrultusunda ise diğer spor disiplinlerine veya objelerine ait sergilemelerde aynı yöntem izlenebilir. Türklerde güreş bölümünün sergilemesinde, Türklerde ve değişik coğrafyalardaki güreş kültürünü yansıtan resimler olmalıdır. Arşivlerden geçmişte yapılan

güreşlerin görsel kayıtları bulunarak, tarihte adı geçen namlı ve önemli güreşçilerin isimleriyle birlikte fotoğraflarına müzede yer verilmelidir. Buna ek olarak bulunacak tarihi güreş film kayıtlarından bazı parçalar, müzedeki küçük bir sinema odasında veya ilgili bölümdeki bir ekranda ziyaretçilere gösterilmelidir. Güreşçilerin başarı öyküleri, arşiv kayıtları ve sözlü tarih görüşmeleri gibi yöntemlerle tespit edilmelidir. Sonrasında bu önemli güreşçilerin resimleri hayat hikâyelerinin bir özeti ile beraber müzede sergilenmelidir.

Şiirler, öyküler ve masallardaki güreş öğeleri tespit edilerek, spor antropolojisi açısından analizleri yapılmalıdır. Tespit edilen bu şiir, öykü vb. metinler müzenin bir bölümünde sergilenerek, her birinin yanında spor antropolojisi açısından açıklayıcı analiz metinleri bulunmalıdır.

Türkiye Spor Müzesi'nin güreş bölümünde hem Türklerde hem de dünyanın değişik coğrafyalarındaki otantik güreş kıyafetleri (aba, kispet, kuşak, pırpıt, şalvar) doğrudan veya cansız mankenlere giydirilerek sergilenmelidir. Panoramik olarak tasarlanmış bir odada güreşin bütün ayrıntıları üç boyutlu teknolojik sunumlar eşliğinde gerçekleştirilmelidir. Güreşi betimleyen tarihsel tablolar, gravürler, minyatür fotoğraflar, kartpostallar ile benzeri tüm tarihi görsel kayıtlar bir araya getirilmeli, bu görsellerin mümkünse orijinalleri, ulaşmak mümkün değilse replikaları sergilenmelidir. Güreşin anlatıldığı tarihsel metinler bulunmalı, bu metinlerin içinde yer aldığı kitaplar, ilgili metnin sayfaları açık olacak şekilde müzede sergilenmelidir.

Türklerde geleneksel güreşteki teknikler, oyunlar, karşı ataklar, savunma hareketleri ve yasak hareketlerin yer aldığı görsel şablonlar bir araya getirilmelidir. Her bir hareketin yazılı açıklamalarını da içerecek olan bu büyük hareket tabloları müzede yan yana duracakları bir bölümde sergilenmelidir. Örneğin Türk kuşak güreş stilinin Aba güreşi güreş stiliyle olan tarihsel ilişkisi incelenerek, birbirini bütünleyen ve bütünlemeyen farklılıklarına ait ilişkiye müzedeki bir bölümde yer verilmelidir. Ayrıca Türk güreş geleneğine ait terim ve deyimlerinin yer aldığı görsel açıklamalı sunumlar da müzede olmalıdır.

Türkiye Spor Müzesi'nin eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlik faaliyetlerinde ziyaretçiler için konforlu ve çok yönlü alanlar yaratılmalıdır. Doğru alanlarda doğru uyarlanmış aktiviteler kullanılarak, grup bütünlüğünü sağlayan hedefler doğrultusundaki unsurlar dikkate alınmalıdır. Türkiye Spor Müzesi'nin eğitim ve etkinlik birimi, okul öncesi, ilkokul, ilkokul sonrası ve 16 yaşın üzerindeki yetişkinler için tasarlanmış, birbirinden farklı faaliyet ve organizasyonlara ayrılmış aktivitelere yer vermelidir. Eğitim faaliyetleri müfredatında, çocukların ve gençlerin spor ve olimpiyat tarihini, Türk spor tarihindeki şampiyonların başarı öykülerini, spor disiplinlerini öğrenmeleri, eğitimle spor bilincini oluşturmak için interaktif sunumlarla faklı düzeylerde hazırlanan programlar eşliğinde eğlendirerek öğreten atölye uygulamalarına yer verilmelidir. Böylelikle ziyaretçilerin, bireysel ve ekip çalışmalarıyla kişisel becerilerinin farkına varmaları, sporcu ya da seyirci olma ayırımına karar vermeleri gibi konularda kendilerini geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Türkiye Spor Müzesi'nde spor kültürü ile ilgili bilgilendirici alanlara yer verilmeli, hafıza refleks oyunları, birçok spor dalının simülatörlü eğitim oyunu, olimpiyatlar, olimpiyat tarihi ve Türk spor tarihi ile ilgili animasyonlar, dopingin zararlarını gösteren dijital panolar, oyun salonlarında mutlaka yer almalıdır. Ayrıca hassas adım ölçer zeminler, yükseğe ve ileriye hareketi gösteren dijital platformlar, kaya tırmanış duvarları, bacak adale kuvvetini gösteren zıplama tahtaları da olmalıdır.

Türkiye Spor Müzesi'nde, sosyal sorumluluk projesi çerçevesinde, eğitim kurumlarıyla ortaklık programı gerçekleştirilerek, ihtiyaç sahibi çocukların müzenin her türlü eğitim ve sosyal aktivitelerinden ücretsiz faydalanmaları sağlanmalıdır. Türkiye Spor Müzesi, Türkiye'deki okul öncesi ve okul dönemi eğitimi veren kuruluşlar arasında imzalanan ortak protokolle bir müfredat belirlemelidir. Bu doğrultuda spor ve kültür değerlerinin tanıtılması sağlanarak, ziyaretçilerin hayal gücünü geliştiren, sözlü ifade yeteneğini güçlendiren tüm müze olanaklarından yararlanması amaçlanmalıdır. Türkiye Spor Müzesi bünyesinde bir ihtisas kütüphanesi ya da bir enstitü kurularak, sporun her alanında araştırma projeleri üretilmesine, seminer ve konferanslar yapılmasına, yayınlar, kitaplar çıkarılmasına, bu sahada araştırma yapacak yerli ve yabancı araştırmacılara olanak sağlanmalıdır.

4.2.3 Türkiye spor müzesinin olası sorunları için öneriler

Türkiye İstatistik Kurumu, 2016 yılı kültürel miras verilerine göre, Türkiye genelinde müze sayısı 2016 yılı itibariyle 417'ye ulaşmıştır. Otuz yıl öncesinin müze rakamlarının hayli üzerinde olan bu sonuca dayanarak, Türkiye'ye müze kazandırma konusunda önemli ilerlemeler kaydedildiği görülmektedir. Ancak tam anlamıyla uygulamaya geçirilemeyen müze politikalarının sonucu olarak, yeterli ziyaretçi sayısına ulaşmakta birtakım zorlukların yaşandığı dikkat çekmektedir. Türkiye'de kurulacak Türkiye Spor Müzesi'nin olası sorunlarını önlemek için öncelikle toplum-müze ilişkisini sağlayacak ortak bir kültür politikası geliştirilmesi gerekmektedir. Toplumda spor müzesi bilincini oluşturacak devlet politikaları hayata geçirilerek, eğitim kurumlarıyla imzalanan protokoller yardımıyla yararlı projelerin üretilmesi sağlanmalıdır. Araştırma kapsamında incelenen spor müzelerinin sorunları ele alındığında, karşılaşılabilecek olası sorunlarla birlikte aynı sorunlarla bağlantılı diğer problemlerin tablosu da ortaya çıkmaktadır.

Çalışmada yer alan çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin en belirgin ortak sorunu, yeterli ölçüde finanse edilemiyor olmalarıdır. Bu problem, müzenin birçok faaliyetine etki edebilmektedir. Türkiye'de kurulacak olan Türkiye Spor Müzesi'nin olası finans problemleri yaşamaması adına mali hedeflerini netleştirmesi gerekmektedir. Vakıflar, sponsor firmalar, spor kurum ve kuruluşları, federasyonlar ile devletin yetkili birimleri arasında ortak protokoller imzalanarak, yapılan anlaşmalarla spor müzesinin sürdürülebilirliği sağlanmalıdır.

Çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinde görülen bir diğer sorun, koleksiyon yenileme bölümünün zaman zaman yetersiz kalabilmesidir. Koleksiyon yetersizliğinin yanı sıra ihtiyaç dışı objelerin müzeye dâhil edilebilmesi de söz konusu olabilmektedir. Olası koleksiyon yetersizliği veya yenileme konularında sorun yaşamamak için Türkiye Spor Müzesi yönetiminin ilgili birimlerle iş birliği içerisinde çalışarak, uygulanabilir satın alma politikaları geliştirmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla Türkiye Spor Müzesi'nin koleksiyon toplama politikasıyla ilgili yazılı bir beyanat hazırlaması ve toplanan nesnelerin müzenin amaçları ve faaliyetleri doğrultusunda gerçekleştirildiğini belgelerle ispat etmelidir. Ayrıca bağışlanan objelerin belirli bir koleksiyonu zenginleştiriyor olması, satın alınacak objelerin tarihi ve kültürel

değerlerinin kanıtlanmış olması, bir objenin korunması diğer objeler üzerinde herhangi bir risk oluşturmaması ve yenileme işlemlerinin objeler arası bütçe oranlarını olumsuz etkilememesi gerekmektedir. Ancak bu şartlara uyan nesnelerin müze varlıklarına dâhil edilmesi mümkün olmalıdır. Şartlara uymayan veya mevcut koleksiyonların ihtiyacı dışında kalan bir objenin bağışı, gerekli birimler tarafından reddedilebilmelidir. Müze koleksiyonuna dâhil edilen bir objeyi elden çıkarmak veya elden çıkarmaya ilişkin şartlara tabi olarak alınan durumlarda, yasal hükümler ve diğer gerekliliklerin öngördüğü yükümlülükler tam olarak yerine getirilmelidir.

Olası karşılaşılabilecek sorunlar arasında müze mimarisinin yapısından kaynaklanan problemler de yer almaktadır. Sergilenen veya depolanan nesnelerin zarar görmemesi, bakımlarının zor şartlar altında yapılmaması için Türkiye Spor Müzesi'nin uygun bir alanda doğru zemin ve aydınlatma gibi parametreler doğrultusunda inşa edilmesi gerekmektedir. Ayrıca mevcut koleksiyonun korunmasına, saklanmasına, sergilenmesine ve müzenin eğitsel, kültürel, sosyal etkinliklerinin gerçekleştirilmesine olanak sağlayarak, engelli kişilerin ihtiyaçlarına cevap verecek yapıda ve büyüklükte olmalıdır.

5. TARTIŞMA

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin himayesinde, olimpiyat müzeleri ağının bir parçası olan Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, Barselona Olimpiyat Vakfı tarafından kurulan bir vakıf müzesidir. Müzenin kurulmasına ve koleksiyonuna yaptığı katkılardan dolayı müze, Juan Antonio Samaranch'a adanmış bir anıt olma özelliği taşımaktadır. Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin genel yapısı incelendiğinde, yönetim ve organizasyonunun, Barselona Olimpiyat Vakfı himayesindeki bir mütevelli heyet tarafından oluşturulduğu ve aynı heyetin tayin ettiği kadro ile yönetildiği görülmektedir. Dolayısıyla müzenin idaresi Barselona Olimpiyat Vakfı tarafından sağlanmaktadır. Diğer alt birimlerin de müze idaresiyle uyumlu bir şekilde çalıştığı görülmektedir.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin zengin koleksiyonunun önemli bir kısmı, Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Juan Antonio Samaranch'ın kişisel arşivinden yapılan bağış sonucu elde edilmiştir. Müzenin sergileme anlayışını, görsel ve işitsel sunumlar, vitrin içi sergileme, maketler, modeller oluşturmaktadır.

Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin büyük bir bölümü toprağın altına inşa edilmiş olmasından dolayı müze, mimari açıdan farklı bir görünüme sahiptir. İç mimarisi ve bölümleri bakımından geniş ve anlaşılır sergi alanlarıyla ziyaretçilerine oldukça rahat ziyaret imkânı sunmaktadır. Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin işlevi kapsamındaki eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, bütün yaş gruplarının faydalanabildiği özellikle olimpiyat oyunlarının tarihi bilincine yönelik zengin aktivite olanaklarıyla, birçok organizasyonu bünyesinde barındırmaktadır. Müzenin sorunları incelendiğinde, müzenin mimari özelliklerinden kaynaklanan birtakım yıpranmalara maruz kaldığı ve hediyelik eşyaların satışı için yeterli alanın bulunmadığı görülmektedir.

Koleksiyonu ve mimarisi ile 1995 yılında Avrupa Konseyi tarafından 'Yılın Spor Müzesi Ödülü'nü kazanan Lozan Olimpiyat Müzesi, devlet tarafından desteklenen bir vakıf müzesidir. Müzenin genel yapısı incelendiğinde, özel üyelerden oluşan müzenin mütevelli heyeti ve onursal başkanlığını Uluslararası Olimpiyat Komitesi başkanı yapmaktadır. Olimpiyat Müzeleri Ağı oluşumunu kuran Lozan Olimpiyat

Müzesi, her yönüyle işleyişi güçlü ve uygulanabilir bir yönetim anlayışını benimsemektedir.

Dünyanın en büyük olimpik koleksiyonuna sahip Lozan Olimpiyat Müzesi'nin koleksiyon yapısı, olimpik hareketi desteklemek ve geliştirmek amacıyla toplanan nesnelerden oluşmaktadır. Müzenin sergileme anlayışında, müzenin bölümleri ziyaretçilerin olimpiyat ruhunu, olimpizm anlayışını, spor ahlakını zenginleştirebilecekleri şekilde düzenlenmiştir. Olimpiyat Müzesi'nde diğer müzelerde bulunmayan özelliklerle, bütün sergileme teknikleri kullanılarak, spor müzeciliğinde uygulanan üst düzey teknoloji ve tasarım modellerine yer verilmiştir.

Lozan Olimpiyat Müzesi'nin mimari yapısı, ilk olimpiyatların yapıldığı yerin ruhunu, tarihi dokusunu ve mükemmelliğini yansıtan özelliklerle inşa edilmiştir. Kalıcı ve geçici sergilere ait bölümler, iç mimari yapısının ince detaylarıyla ziyaretçilerin bölümlere kolay erişebileceği bir anlayışla düzenlenmiştir. Müzedeki eğitsel, kültürel ve sosyal etkinliklerde profesyonel eğitmenler tarafından farklı yaş gruplarına özel birçok aktivite yaptırılmaktadır. Lozan Olimpiyat Müzesi'nin, devlet ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından himaye edilmesinden dolayı finansal ve işlevsel faaliyetlerinin yürütülmesinde olası hiçbir problemle karşılaşmadığı görülmektedir.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi, dönemin devlet başkanının isteği doğrultusunda kurulan, futbol kuruluşlarınca desteklenerek bağımsız bir mütevelli heyet tarafından yönetilen, bileşik örgüt yapısına sahip bir kurumdur. Müzenin yönetim ve organizasyon yapısı, futbol kurumları, iş dünyası ve kilit paydaşlar gibi farklı organizasyonları temsil eden üyelerden oluşmaktadır. Kâr amacı gütmeyen müzenin öncelikli hedefi, bünyesinde kurduğu Uluslararası Futbol Enstitüsü ile futbol alanında yapılan araştırmalara öncülük ederek, bu alanda dünyanın önde gelen araştırma merkezlerinden biri olmayı hedeflemektedir.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin koleksiyon yapısı, futbol tarihi için bağışlanan dokümanlar ve kurumların hibe ettiği objelerden oluşmaktadır. Dünyanın en geniş futbol arşivine sahip olan müzenin sergileme anlayışında, futbol disiplininin kimliğini yansıtan objelere yer verilmiştir. Durağan sergileme tekniklerinden olan vitrin içi sergileme, pano, stant üzeri sergileme ile dinamik sergileme tekniklerinin bir arada kullanıldığı görülmektedir.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi binasının, bütünüyle cam duvarlarla kaplı olması, inşasında kullanılan teknolojik enerji sistemleri ve eğimli formuyla müzeye modern bir yapı görünümü kazandırmıştır. Ziyaretçilerin sergi alanlarına erişimi, inklinasyon asansör ya da merdivenlerle sağlanmaktadır. Futbol Müzesi'ndeki kültürel ve sosyal faaliyetler, birçok yaş kategorisine ayrılarak, futbolun tarihi ve tekniklerine yönelik zengin aktivite olanakları sunmaktadır. Müzenin sorunları incelendiğinde, devlet tarafından doğru uygulanan müze politikaları ile diğer futbol kurum ve kuruluşlarıyla iş birliği içerisinde çalışılmasından dolayı finansal problemlerle karşılaşılmamaktadır. Ancak koleksiyon yenileme bölümünün zaman zaman yetersiz kalması, müzenin görünürdeki sorunlarından birini oluşturmaktadır.

Nice Ulusal Spor Müzesi, kuruluşunun ilk yıllarında karşılaştığı tüm olumsuzluklara rağmen, Nice Belediyesi ile imzalanan birtakım protokollerin ardından Nice'e taşınmış, ilerleyen dönemlerde de spor müzeciliği bakımından önemli gelişmelere imza atmıştır. Ulusal Spor Müzesi'nin genel yapısı incelendiğinde, müzenin yönetim kadrosu ile organizasyon bölümlerinin iş birliği içerisinde çalıştığı ve birimlerin görev dağılımındaki işlevselliğinin korunduğu görülmektedir.

Nice Ulusal Spor Müzesi koleksiyonuna yönelik geçmişte başlatılan belgeleme çalışmaları, taşınma gerçekleştirilmeden önce zenginleştirilmiştir. Koleksiyon yapısı, 16. yüzyıla dayanan zengin arşiv dokümanlarından oluşmaktadır. Müzenin sergileme anlayışında, zengin nesne ve doküman arşivini, dinamik sergileme tekniklerinden olan gösteri odaları, dokunmatik, interaktif sistemler, insan taşıyıcı araçlar, simülatörler ile eğlendirerek öğretmek için organize edilmiş bölümlere yer verilmiştir.

Nice Ulusal Spor Müzesi, Allianz Riviera Stadyumu'nun alt kısmına inşa edildiğinden, mimari yapısı ve bölümleriyle ziyaretçilere kolay ve anlaşılır bir sergi alanı sunarken, ziyaretçilerin gezi esnasında bütün sergi alanlarını görebilmesi ilkesi gözetilmiştir. Fransa Nice Ulusal Spor Müzesi'nin işlevi kapsamında yapılan eğitsel, kültürel, sosyal etkinlikler, çocuklara ve gençlere özel pedagojik eğitimlerle yetişkinlerin de katılabildiği konferans, kokteyl, seminer, toplantı gibi birçok aktiviteye olanak sağlamaktadır. Ulusal Spor Müzesi'nin sorunları incelendiğinde, yanlış müze politikalarından dolayı müzenin bütçesinin olumsuz yönde etkilendiği,

dolayısıyla da ziyaretçilere yeterli hizmetin verilmesinde birtakım sorunlarla karşılaşıldığı görülmektedir.

Varşova şehir olarak, savaş dönemlerinde geçirmiş olduğu ağır tahribatlara rağmen müzecilik konusunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Kültür ve ulusal mirası koruma kurulu ile Mazowiecki Bölgesinin denetimine tabi olan müze, Polonya hükümeti ile Mazovia Bölgesi Yönetimi tarafından kurulmuştur. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin genel yapısı incelendiğinde, müzeler kanununun belirlediği esaslar doğrultusunda oluşturulan müze konseyinin belirlediği yönetim kadrosuyla, başarılı bir yönetim anlayışı geliştirdiği görülmektedir. Kâr amacı gütmeyen bir kültür kuruluş olan müzenin koleksiyon, eğitim, tanıtım, araştırma, finans, fotoğraf, arşiv ve kütüphane birimleri, birbiriyle uyumlu bir iş birliği içerisinde çalışmaktadır.

Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin koleksiyonu, Polonya'nın spor ve olimpiyat geçmişini yansıtan objelerden oluşmaktadır. Oldukça zengin bir koleksiyona sahip olan müze koleksiyonun büyük bir bölümü hibeler ve Avrupa'nın çeşitli yerlerinden gelen yardımlarla elde edilmiştir. Müzenin sergileme anlayışında, durağan sergileme tekniklerinden olan vitrin içi sergileme ile ziyaretçilerine duygusal bir etki yaratmak amacıyla düzenlenen bölümlere yer verilmiştir.

Mimari açıdan olimpiyat ruhunu yansıtan Varşova Spor ve Turizm Müzesi, Polonya Olimpiyat Komitesi'nin yeni merkez binası içerisinde yer almaktadır. Müzenin sergi alanlarına ulaşmak için kat edilen mesafe, ziyaretçilerin ilgili bölümlere erişmelerini zorladığı görülmüştür. Spor ve Turizm Müzesi'ndeki eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler, eğitim kurumlarıyla imzalanan çeşitli protokoller sayesinde öncelikli olarak çocuklara ve gençlere hitap etmektedir. Müzenin sorunları incelendiğinde, Polonya Olimpiyat Komitesi ve devlet tarafından uygulanan doğru müze politikaları sayesinde finansal problemlerin yaşanmadığı ancak eğitsel faaliyetler için mevcut aktivite alanlarının yetersiz olduğu görülmüştür.

Çağdaş ülkelerde spor müzelerinin yapısı, işlevi ve sorunları incelendiğinde, elde edilen bulgular doğrultusunda spor müzeleri, yapısı ve sorunları bakımından farklılıklar gösterirken, işlevleri bakımından bir bütünlük içerisinde oldukları görülmüştür.

Spor müzelerinin organizasyon ve yönetim yapıları açısından, Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi ile Lozan Olimpiyat Müzesi'nin yönetim anlayışları benzerlik göstermektedir. Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin himayesinde, olimpiyat müzeleri ağının bir parçası olarak, Barselona Olimpiyat Vakfı tarafından kurulan bir vakıf müzesidir. Aynı şekilde Lozan Olimpiyat Müzesi de devlet tarafından desteklenen bir vakıf müzesidir.

Organizasyon ve yönetim yapıları açısından farklılık gösteren Manchester Ulusal Futbol Müzesi, bağımsız bir mütevelli heyet tarafından yönetilen, bileşik örgüt yapısına sahip bir kurumdur. Buna karşın Nice Ulusal Spor Müzesi ise, 10 kişilik bir yönetim kuruluyla yönetilen bir spor müzesidir. Varşova Spor ve Turizm Müzesi ise, kâr amacı gütmeyen, müze konseyinin belirlediği yönetim kadrosuyla yönetilen bir kültür kuruluşudur.

Çağdaş ülkelerdeki spor müzeleri işlevleri bakımından incelendiğinde, araştırma kapsamındaki müzelerin bu konuda bir bütünlük sağladıkları görülmektedir. Örneğin, Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikleri, bütün yaş gruplarının faydalanabildiği özellikle olimpiyat oyunlarının tarihi bilincine yönelik zengin aktivite olanaklarıyla, birçok organizasyonu bünyesinde barındırmaktadır.

Lozan Olimpiyat Müzesi'nde de aynı şekilde eğitsel, kültürel ve sosyal etkinliklerde profesyonel eğiticiler tarafından farklı yaş gruplarına özel olimpiyat temalı birçok aktivite yaptırılmaktadır. Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin ise futbol tarihi ve tekniklerine yönelik zengin aktivite olanakları sağlayan bir anlayışa sahiptir.

Fransa Nice Ulusal Spor Müzesi'nin işlevi kapsamında yapılan eğitsel, kültürel, sosyal etkinlikler, çocuklara ve gençlere özel pedagojik eğitimlerle yetişkinlerin de katılabildiği konferans, kokteyl, seminer, toplantı gibi birçok faaliyeti bulunmaktadır. Varşova Spor ve Turizm Müzesi'ndeki sosyal etkinlikler de eğitim kurumlarıyla imzalanan çeşitli protokoller sayesinde öncelikli olarak çocuklara ve gençlere hitap etmektedir.

Görüldüğü gibi spor müzelerinin işlevsel faaliyetlerinden birçoğunun çocuklara ve gençlere yönelik programlanan eğitici, öğretici ve eğlenceli aktivitelerden oluştuğu söylenebilir.

Spor müzelerinin sorunları incelendiğinde, mimari, finansal veya koleksiyon açısından birbirinden farklı problemlerle karşılaştıkları görülmüştür. Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin sorunlarına bakıldığında, müzenin mimari özelliklerinden kaynaklanan birtakım tahribatlarının olduğu ve hediyelik eşyaların satışı için yeterli alanın bulunmadığı, buna karşın Lozan Olimpiyat Müzesi'nin ise devlet ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından himaye edilmesinden dolayı finansal ve işlevsel faaliyetlerinin yürütülmesinde olası hiçbir problemle karşılaşmadığı görülmüştür.

Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin koleksiyon yenileme bölümünün zaman zaman yetersiz kalması, müzenin görünürdeki sorunlarından birini oluşturmuştur. Nice Ulusal Spor Müzesi'nin, yanlış müze politikalarından dolayı müzenin bütçesinin olumsuz yönde etkilendiği, dolayısıyla da ziyaretçilere yeterli hizmetin verilmesinde birtakım sorunlarla karşılaşıldığı, Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nde ise eğitsel faaliyetler için mevcut aktivite alanlarının yetersiz olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında incelenen spor müzelerinin, ziyaretçi istatistiklerine yansıyan rakamlarda çok büyük farklılıkların olmadığı ancak dönemsel yoğunluklarda birtakım değişimlerin yaşandığı söylenebilir. Örneğin Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi en yoğun ziyaretçi sayısına haziran ayında ulaşırken, Varşova Spor ve Turizm Müzesi aynı yoğunluğa şubat ayında ulaşmaktadır. Bu sonuca neden olan en önemli faktör ise, müzelerin sosyal faaliyet planlamaları ve kurumlarla yaptığı anlaşmalar olarak gösterilebilir. Araştırmaya konu olan spor müzelerinin içerisinde, yılın her ayı düzenli bir şekilde ziyaretçi kabul eden tek müzenin Lozan Olimpiyat Müzesi olduğu görülmüştür. Müzenin eğitim ve sosyal politikası ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin düzenlediği uluslararası organizasyonlar, ziyaretçi dengesinin korunmasında önemli bir rol üstlenmiştir.

Spor müzelerinin koleksiyon yapısı, mimari yapısı ve sergileme anlayışları incelendiğinde, her müzenin kendine özgü bir bakış açısı geliştirdiği söylenebilir. Mimari yapılarının tek ortak noktası ise, müzelerin spor tarihinden, olimpizm ruhundan ve sporun her alanından beslenerek, bu yönde binalarını şekillendirdikleri görülmüştür.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında incelenen çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin, bir müze olarak yerine getirmesi gereken görevleri üstlendiğini ve uyması gereken etik kurallara bağlı olduğunu gösteren uygulamaları, bu müzelerin spor müzesi kavramını algılayış biçimini ortaya koymuştur. Zira organizasyon ve yönetim yapısı bakımından incelenen çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin, müzecilik uygulamaları çerçevesinde yürüttüğü faaliyetlerde etik kurallara uyduğu, yerel yönetim, vakıf ya da devlet kurumu gibi bağlı oldukları idari yapının yasal statüsüyle oluşumlarını tamamladıkları görülmüştür. Koleksiyonlarına yönelik yürüttükleri uygulamalarda, bilimsel standartlara uygun belgeleme çalışmalarına önem verilmiş, satın alma, elden çıkarma ve ödünç faaliyetlerini belirleyen belirli bir koleksiyon politikaları bulunmaktadır. Çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinde programlanan eğitsel, kültürel ve sosyal etkinliklerin ise özellikle çocuk ve gençlere yönelik eğitici-öğretici faaliyetler doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda, Türkiye Spor Müzesi için çalışmanın ilgili yerlerine ayrıntılı şekilde öneriler getirilmiştir.

İlk olarak araştırma kapsamında incelenen spor müzelerinden, vakıf kuruluşları tarafından yönetilen müzelerin sabit gelir kaynaklarının büyük bir kısmını mülk gelirlerinin, müze kaynaklarına yönlendirilmesi sonucunda elde edildiği görülmüştür. Dolayısıyla Türkiye'de kurulacak bir spor müzesinin aynı politikayı izleyerek müzeye büyük ölçüde fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Spor müzelerinin kaynak yaratmada uyguladıkları bir diğer bütçe kaynağı, sponsorluk gelirleridir. Çağdaş ülkelerdeki spor müzelerinin spor müzelerindeki eğitim ve kültür organizasyonlarının sponsor firmalar sayesinde daha etkin bir şekilde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu konuda müze yönetiminden, sponsor firma ve spor kuruluşlarıyla nitelikli politikalar geliştirmesi ve bu doğrultuda uygulanabilir antlaşmalara imza atması beklenmelidir. Zira müzeye maddi kaynak yaratabilmek için yapılan sponsorluk çalışmaları, satış ve bağış gibi gelirler müzenin sürekliliğini sağlaması bakımından son derece önem arz etmektedir.

Spor müzeleri genç kuşaklara o toplumun bir bireyi olduklarını kavramalarına, kişiliklerinin ve özgüvenlerinin geliştirilmesi yolunda temeller atılmasına yardımcı

olmaktadır. Müzelerin örgün eğitimin alışılmış yöntemleri dışında çeşitli etkinliklerle çağdaş bir eğitim-öğretim sunma görevini üstlenmeleri, insanların spor ile olan bağlarının kurulmasında önemli katkılar sağlamaktadır. Bu bağlamda spor müzeleri geleceğin müze ziyaretçilerini yetiştiren mekânlar olmalıdır. Dolayısıyla spor müzesi ile okulların ve üniversitelerin yakın iş birliği içinde olmalarının sağlanması, bunu sağlayacak yasal düzenlemelerin oluşturulması yoluna gidilmelidir.

Müzelerde ziyaretçinin hem eğitim süreci içine girmesi hem de eğlenmesi, bilgi kullanımı ile mümkün olmaktadır. Eğlendirerek öğreten spor müzeleri aynı zamanda görsel kültürü de yansıttığından, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sunduğu bütün olanaklardan yararlanılması gerekmektedir.

Kurulacak Türkiye Spor Müzesi'nin Türkiye'nin iklim yapısı, mimari kültürü göz önüne alınarak, yapının çok katlı olmamasına, bina içerisinde büyük ve küçük sergi salonları, atölye çalışmaları için düşünülmüş mekânlar, derslikler, sosyal aktivite alanları, hediyelik eşya mağazası ve oyun salonlarının yer almasına dikkat edilmelidir.

Türkiye Spor Müzesi yönetim yapısı bakımından özerk olmalı, yönetim anlayışının şeffaf, karar alma süreçlerinde objektif olmalıdır. Organizasyon yapısında departmanlaşmaya gidilerek departmanlar, müze çalışmaları temel alınarak belirlenmelidir.

Son olarak, Türkiye Spor Müzesi için yerli ve yabancı ziyaretçilerin kolay erişebileceği, müzeye ulaşılabilirlik göz önüne alınarak, kültürel bütünlüğün ve müze fonksiyonlarını destekleyen parametrelerin sağlandığı bir mekân seçilmelidir. Bu doğrultuda, Ankara'nın askeri ve siyasi açıdan güvenli bir konumda bulunması, Türkiye'nin her tarafı ile ulaşım ve haberleşmenin daha kolay yapılması, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi spor ve spor müzeciliği adına önemli bakanlıklar ile spor müdürlüklerinin Ankara'da yer alması gibi özelliklerden dolayı kurulacak Türkiye Spor Müzesi'nin, Türkiye'nin başkentinde olması gerekmektedir. Ayrıca Türkiye Spor Müzesi'nin, Türkiye'nin müzeleri ve tarihi yerleriyle zengin kültür başkenti olan İstanbul yerine Ankara'da

kurulmasının, kültür ve müze turizmi açısından ülke geneline yayılmasında önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bugün Türk spor tarihinin kendine yakışır bir müzesi yoktur. Çalışmanın ilk bölümlerinde anlatıldığı üzere, tarihsel geçmişi bu kadar eski olan spor müzelerinin Türkiye'de bir oluşum içerisine alınamaması son derece üzücüdür. Bu anlamda, Türk spor kulüplerinin gerçekleştirdiği çalışmalar sonucunda bünyelerinde oluşturdukları butik spor müzeleri, ne yazık ki alanın ihtiyacını tam olarak karşılayamamaktadır.

Dolayısıyla spor müzesinin bir şuur ve bilgi birikimi olduğu yeterince algılanamamıştır. Türkiye Spor Müzesi'nin kurulması Türk spor tarihinin dünyadaki spor algılayışından geri olmadığını, aksine diğer alanlarda olduğu gibi spor alanında da büyük bir tarihinin olduğunu ve Türk spor kültürünün dünya spor kültürüne katkılarını göstermek açısından önemlidir. Türk sporunun millî kimliğini ve benliğini oluşturan spor geçmişine saygı göstererek, Türk spor tarihinin geçmişinden getirdiği birikimi yansıtan her türlü materyalin (belge, fotoğraf, kupa, şilt, plaket, madalya, afiş, armağanlar, ses kayıtları, müsabaka görüntüleri ve objeler) özenle korunarak sergilenmeli ve Türk sporundaki değerler kaybolmamalıdır. Bu bağlamda yetkili kurumlar tarafından, Türkiye Spor Müzesi'nin kurulması çalışmalarının başlatılması Türkiye için büyük önem arz etmektedir (Güven, 2010).

KAYNAKLAR

Arıkan Fidan, N. (2016, 12 Nisan). *Pascal Kosedia ile Varşova Spor ve Turizm Müzesi üzerine görüşme*. Varşova Spor ve Turizm Müzesi, Varşova.

Arıkan Fidan, N. (2016, 25 Haziran). *Sophie Hermier ile Lozan Olimpiyat Müzesi üzerine görüşme*. Lozan Olimpiyat Müzesi, Lozan.

Arıkan Fidan, N. (2016, 26 Nisan). *Nicolas Urijes ile Manchester Ulusal Futbol Müzesi üzerine görüşme*. Manchester Ulusal Futbol Müzesi, Manchester.

Arıkan Fidan, N. (2016, 29 Mart). *Adolfo Corea ile Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi üzerine görüşme*. Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi, Barselona.

Arıkan Fidan, N. (2016, 4 Mart). *Céline Brillant ile Nice Ulusal Spor Müzesi üzerine görüşme*. Nice Ulusal Spor Müzesi, Nice.

Ata, B. (2002). *Müzelerle Ve Tarihi Me*kân*larla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin "Müze Eğitimine" İlişkin Görüşleri*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Atagök, T. (1999). *Yeniden Müzeciliği Düşünmek*. İçinde Madran, B. *Müze Türleri*, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, 4-10.

Bekir O. (2012). *Çağdaş Müze Eğitim ve Gelişim. Müze Psikolojisine Giriş*. İstanbul: İmge Yayınevi, 20-21.

Çal, H. (2009). Osmanlıdan günümüze Türkiye'de müzeler, *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 7(14), 320-330.

Drees, L. (1968). *Olympia. Gods, Artists, Athletes.* New York: Frederick A. Praeger, 41.

Erdemli, A. (2008). *Spor Yapan İnsan.* İstanbul: E Yayınları, 28.

Grulich, T. (2006). *Le musée de l'Éducation physique et des Sports de Prague Une page d'histoire*. Paris: Musée du Sport, 88.

Güven, Ö. (1999). *Türklerde Spor Kültürü* (Geliştirilmiş İkinci Baskı). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 1-3.

Güven, Ö. (2010). Türk spor tarihi müzesi. *Türk Yurdu*, 30(270), 65-69.

Güven, Ö., Yıldız, Ö. Ve Savaş, D. (2012). *Futbolda Şike Sürecinde Tarafların Bakışı Nitel Bir Araştırma*., T. Çağlar, G.H. Baykal, B. Çağatay ve A. Aybers. (Editörler). Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu "Av. Atilla Elmas" Armağanı. Ankara Barosu Başkanlığı, s. 440.

Hoffman J. (2006). *Le musée Maccabi*. Paris: Les Cahiers Espaces, 98.

İnternet: Atik, E. (2017, 14 Kasım). *Karşıyaka Spor Tarihi Müzesi.* 2017-11-14. URL: http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fgroups.google.com%2Fd%2Fmsg%2Fmaviceresim%2FW8_QnkYAr4%2Fi7saaZeq4ZgJ&date=2017-11-14, Son Erişim Tarihi: 14.11.2017.

İnternet: Hızlı, S. (2017, 20 Kasım). *Akhisar Belediyesi Spor Müzesi Açıldı.* internet. URL: http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.haberler.com%2Fakhisar-belediyesi-spor-muzesi-acildi-9641242haberi%2F&date=2017 11-20, Son Erişim Tarihi: 21.11.2017.

İnternet: Kahramanmaraş Barosu. (2017, 20 Kasım). *Baro Hizmet Binamızda Spor Müzesi Açılmıştır.* URL: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.kahramanmarasbarosu.org.tr%2FDetay.aspx%3FID%3D40212%26Tip%3DHaber&date=2017-11-20, Son Erişim Tarihi: 21.11.2017.

İnternet: Mercin, L. (2017, 20 Kasım). *Müzeler ve Toplum*. URL: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fwww.ayk.gov.tr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2015%2F01%2FYrd.-Do%25C3%25A7.-Dr.-Levent-MERC%25C4%25B0N-M%25C3%259CZELER-VE-TOPLUM.pdf&date=2017-11-22, Son Erişim Tarihi: 21.11.2017.

İnternet: Morawinska-Brzezicka, M. (2012). *Sports Museums Through The World*, 262-266. URL: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Flibrary.la84.org%2FOlympicInformationCenter%2FOlympicReview%2F1971%2Fore44%2Fore44h.pdf&date=2017-11-22, Son Erişim Tarihi: 21.11.2017.

İnternet: Toros, T. (2017, 14 Kasım). *Mekteb-i Sultani spor kulüplerinin faaliyetleri. e-arşiv.* URL: http://www.webcitation.org/query?url=http%3A%2F%2Fearsiv.sehir.edu.tr%3A8080%2Fxmlui%2Fhandle%2F11498%2F6899&date=2017-11-14, Son Erişim Tarihi: 14.11.2017.

İnternet: Olympic Museum. (2017, 4 Aralık). URL: http://www.webcitation.org/query?url=https%3A%2F%2Fwww.olympic.org%2Fmuseum%2Fcollaborate%2Folympic-museums-network&date=2017-12-18, Son Erişim Tarihi: 04.01.2017.

Kahraman, A. (1995). *Osmanlı Devleti'nde Spor*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 690.

Karadeniz, C. (2009). *Dünyada Çocuk Müzeleri İle Bilim, Teknoloji Ve Keşif Merkezlerinin İncelenmesi Ve Türkiye İçin Bir Çocuk Müzesi Modeli Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 37.

Korkmaz, S. (2013). *Spor Müzelerinin İşlevleri ve Bir Spor Müzesi Taslağının Yönetsel Açıdan Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koryürek, C.E. (1976). *Olimpiyadlar*. İstanbul: Akbank Kültür Yayını, 4.

La Gestion du Musée National du Sport, (2016). *Brochure d'introduction*, Nice: Musée National du Sport, 2-8.

La Gestion du Musée Olympique. (2016). *Brochure d'introduction*, Lausanne: Musée Olympique, 7-12.

Lamour, J.F. (2006). *Musée du Sport*. Paris: Le musée national du Sport, 1.

Management of the Museum of Sports and Tourism, (2016). *Introductory Brochure,* Warsaw: Museum of Sports and Tourism, 12-18.

Management of the National Football Museum, (2016). *Introductory Brochure,* Manchester: National Football Museum, 16-22.

Management of the Olympic and Sports Museum, (2016). *Introductory Brochure,* Barcelona: Olympic and Sports Museum, 4-10.

McCormack, P.A.C. (1993). *A Consideration of the Development of British Sports Museums*. Birmingham: Ironbridge Institute, 61.

Mercin, L. (2003). *Kültür ve Sanat Değerlerinin Yaşatılmasında Müzelerin Rolü*. *Sosyal Bilimler Dergisi,* 2(6), 112.

Neville, J. (1991). The Pro Football Hall of Fame. *Journal of Sport History*, 18(2), 206.

Newman, R. (2001). The American church of baseball and the National Baseball Hall of Fame. *NINE: A Journal of Baseball History and Culture*, 10(1), 46-63.

Ogrozio, R. (2006). *Les Enjeux Liés aux Musées du Sport L'exemple İtalien*. Paris: Musée du Sport, 22-23.

Paton, G. (1997). The National Museum of Racing and Hall of Fame. *Journal of Sport History,* 24(1), 87.

Pociello, C. (1998). *Le projet de site d'aventures sportives*. *Les Annales de la Recherche Urbaine,* 79, 69-77.

Porte, P. (2006). *Muséographier le patrimoine sportif. Du musée de club à la cité du sport.* Paris: Musée du Sport, 17.

Ramshaw, G. and Gammon, S. (2005). Editorial Placing Heritage in Sport Tourism. Journal *of Sport and Tourism,* 10(4), 226.

Ramshaw, G. and Gammon, S. (Nov. 2014). Heritage, Sport and Tourism: Sporting. *Journal of Heritage Tourism*, 9(3), 248.

Renson, R. (2006). *La statique et la dynamique dans un musée du sport L'exemple du Sportimonium*. Paris: Musée du Sport, 89.

Romano, D.G. (1993). *Athletics and Mathematics in Archaic Corinth: The Origins of the Greek Stadion*. Philadelphia: American Philosophical Society, 35-35.

Sert, O., Balaman, U., Can Daşkın, N., Büyükgüzel, S. ve Ergül, H. (2015). Konuşma Çözümlemesi Yöntemi. *Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi*, 12(2), 16.

Soley, Ş. (1956, 8 Ocak). Müzemizdeki kıymetli eşyaların korunması için bir teklifimiz var. *Akşam Gazetesi*, s.8.

Triet, M. (1991). Un musée du sport est aussi une entreprise économique. *Museum International,* 43(2), 82-85.

Tüzün, A.B. (2010). *Modern Müze İşletmeciliği*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Vamplew, V. (1998). Facts and artefacts: Sports historians and sports museums. *Journal of Sport History,* 25(2), 262-269.

Voolaid, K. (2006). *Le musée du Sport d'Estonie. Quand l'histoire du sport illustre l'histoire nationale.* Paris: Musée du Sport, 43-44.

EKLER

EK-1. Etik kurulu izin yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 04/04/2016-E.42754

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : 77082166-604.01.02-
Konu : Değerlendirme ve Onay

Sayın Prof. Dr. Özbay GÜVEN
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Başkanlığı - Öğretim Üyesi

Tez danışmanı olduğunuz, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi Neslihan ARIKAN FİDAN'ın tez çalışması olan ***"Çağdaş Ülkelerde Spor Müzelerinin Yapısı, İşleyişi, Sorunları ve Türkiye İçin Model Önerisi "*** başlıklı araştırma öneriniz Komisyonumuzun **31.03.2016** tarih ve **04** sayılı toplantısında görüşülmüş olup, Üniversitemiz Etik Komisyon ilkelerine uygun olduğuna oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Aysu DUYAN ÇAMURDAN
Komisyon Başkanı

EK :
1 Liste

Ankara
Tel:0 (312) 202 69 58 Faks:0 (312) 202 46 73
İnternet Adresi :http://etikkomisyon.gazi.edu.tr/

Bilgi için :Nursel Güner
Genel Evrak Sorumlusu
Telefon No:202 20 57

Ek-2. 2388 kodlu “Çağdaş Ülkelerde Spor Müzeleri ve Türkiye İçin Model Önerisi” isimli proje görevlendirme izin yazısı

Evrak Tarih ve Sayısı: 12/02/2016-4975

BEAC4CL5R

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : 18744377-903.07.02-
Konu : Arş.Gör.Neslihan ARIKAN FİDAN

PROJE KOORDİNASYON UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Üniv.Bed.Eğt.Spor ve Yük.Ok.Müd.nün 09.02.2016 tarih ve 17290 sayılı yazısı.

Araştırma Görevlisi Neslihan ARIKAN FİDAN'ın görevlendirilmesi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Cengiz Bekir DEMİREL
Rektör V.

Görev Yaptığı Birim	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Görevlendirme Konusu	29 Şubat 2016 – 28 Mayıs 2016 tarihleri arasında “Çağdaş Ülkelerde Spor Müzeleri ve Türkiye için Model Önerisi” isimli Projeyi koordinatör olarak yürütmek üzere
Görevlendirme Yerleri	Polonya, İngiltere, İsviçre, Fransa, İspanya
Görevlendirme Tarihi ve Süresi	29 Şubat 2016 – 28 Mayıs 2016 (90 gün)
Bütçe Tertibi	2388 kodlu Projeden karşılanmak kaydıyla
Yasal Dayanak	2547 sayılı Kanunun 39/1 maddesi uyarınca

DAĞITIM
Gereği:
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğüne
Proje Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğüne

Bilgi:
Dışişleri Bakanlığına

Evrakı Doğrulamak İçin: https://belgedogrulama.gazi.edu.tr Pin: 54802
Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Personel Daire Başkanlığı 06500 Teknikokullar / Ankara
Tel:0 (312) 202 24 00 Faks:0 (312) 215 20 34
e-Posta :personel@gazi.edu.tr İnternet Adresi :http://personel.gazi.edu.tr/
Bilgi için :Derya Yıldız
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:33122022459

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ek-3. Görüşme formu

GÖRÜŞME FORMU

Görüşme Saati:
Tarih:
Yer:
Görüşmeyi Yapan Kişi:
Görüşme Yapılan Kişi:

Görüşme teklifimi kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Görüşmeye başlamadan önce sizi çalışmanın amacı hakkında bilgilendirmek istiyorum. Bu çalışmanın amacı, spor müzenizin yapısı, işleyişi ve sorunlarıyla ilgili bilgi toplayarak ülkemiz için bir model önerisi hazırlamaktır. Bu kapsamda müzeniz ile ilgili sizden bilgi alınacaktır. Görüşmeye istediğiniz an ara verebilir ya da bitirebiliriz. Eğer kabul ediyorsanız görüşmemiz ses kayıt cihazıyla kayıt altına alınacaktır.

1. Müzenizin organizasyon ve yönetim yapısı nasıldır? Personel ve görev dağılımlarıyla ilgili bilgi verir misiniz? Hangi kriterleri göz önüne alarak bu yapıyı şekillendiriyorsunuz?
2. Müzenizin mimari yapısı ve bölümleri ile ilgili bilgi verir misiniz?
3. Müzedeki eserlerin sunumu ve sergilenmesi ne şekilde yapılmaktadır? Hangi kriterleri göz önünde bulunduruyorsunuz?
4. Müzenizde ne tür eğitsel, kültürel ve sosyal etkinlikler yapılmaktadır? Eğitim kurumlarına ve/veya diğer kurumlara özel günler düzenliyor musunuz?
5. Müzenizin gelir kaynakları nelerdir? Nasıl finanse edilmektedir?
6. Müzenizde karşılaştığınız başlıca sorunlar nelerdir?

Sizin son olarak eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Görüşme burada sona ermiştir. Katılımınız ve zaman ayırdığınız için teşekkür ederim.

Ek-3. (devam) Görüşme formu

INTERVIEW FORM

Interview Time: 14.30
Date: 29.03.2016
Place: Olympic and Sports Museum in Barcelona
Interviewer: Neslihan ARIKAN FİDAN
Interviewed: Adolfo COREA

Thanks for accepting our request for interview. I want to inform you about the purpose of my study before starting to the interview. The purpose of this study is to prepare a model proposal for our country by collecting information on structure, operation and problems of your sport museum. Within this scope, I will receive information from you about your museum. We can interrupt or stop the interview whenever you wish. If you accept, our interview will be recorded by a voice recorded.

1. How is organization and management structure of your museum? Could you give information about personnel and task distributions? According to which criteria do you shape this structure?
2. Could you please give information about architectural structure and sections of your museum?
3. How do you present and exhibit the pieces in your museum? Which criteria do you take into account?
4. What kind of educational, cultural and social activities are conducted in your museum? Do you organize special events for educational institutions and/or other institutions?
5. What are sources of income of your museum? How is it funded?
6. What are the principal problems you meet in your museum?

Finally, is there anything you want to add?

The interview is over. Thanks for your participation and time.

Ek-3. (devam) Görüşme formu

FORMULAIRE D'ENTREVUE

Heure : 9.00
Date : 04.03.2016
Lieu : Musée National Du Sport Nice
Personne organisant l'entretien : Neslihan ARIKAN FİDAN
Personne rencontrée : Céline BRILLANT

Je vous remercie pour avoir accepté ma proposition d'entretien. Je souhaite vous informer sur l'objectif de cette étude avant de débuter l'entretien. L'objectif de cette étude est de préparer une suggestion de modèle pour notre pays en récoltant des renseignements sur la structure, l'opération et les problèmes du musée de sport. Dans ce cadre, nous recevrons de votre part des renseignements sur votre musée.
Vous pouvez suspendre ou achever l'entretien à tout moment. Si vous y consentez, notre entretien sera enregistré avec un appareil d'enregistrement audio.

1. Quelle est la structure organisationnelle et administrative de votre musée ? Pouvez-vous nous donner des renseignements sur le personnel et la répartition des tâches ? Quels sont les critères que vous prenez en compte pour former cette structure ?
2. Pouvez-vous donner des renseignements sur la structure architecturale et les compartiments de votre musée ?
3. De quelle manière sont réalisées la présentation et l'exposition des œuvres du musée ? Quels sont les critères que vous prenez en compte ?
4. Quels types d'activités éducatives, culturelles et sociales sont organisées dans votre musée ? Organisez-vous des journées spéciales pour les établissements d'éducation et/ou les autres établissements ?
5. Quels sont les sources de revenu de votre musée ? Comment est-il financé ?
6. Quels sont les problèmes principaux que vous rencontrez dans votre musée ?

Avez-vous finalement quelque chose à ajouter ?
L'entretien prend fin ainsi. Je vous remercie pour votre participation et votre disponibilité.

Ek-3. (devam) Görüşme formu

INTERVIEW FORM

Interview Time: 9.30
Date: 12.04.2016
Place: Museum of Sports and Tourism in Warsaw
Interviewer: Neslihan ARIKAN FİDAN
Interviewed: Pascal KOSEDIA

Thanks for accepting our request for interview. I want to inform you about the purpose of my study before starting to the interview. The purpose of this study is to prepare a model proposal for our country by collecting information on structure, operation and problems of your sport museum. Within this scope, I will receive information from you about your museum. We can interrupt or stop the interview whenever you wish. If you accept, our interview will be recorded by a voice recorded.

1. How is organization and management structure of your museum? Could you give information about personnel and task distributions? According to which criteria do you shape this structure?
2. Could you please give information about architectural structure and sections of your museum?
3. How do you present and exhibit the pieces in your museum? Which criteria do you take into account?
4. What kind of educational, cultural and social activities are conducted in your museum? Do you organize special events for educational institutions and/or other institutions?
5. What are sources of income of your museum? How is it funded?
6. What are the principal problems you meet in your museum?

Finally, is there anything you want to add?

The interview is over. Thanks for your participation and time.

Ek-3. (devam) Görüşme formu

INTERVIEW FORM

Interview Time: 10.45
Date: 26.04.2016
Place: The National Football Museum in Manchester
Interviewer: Neslihan ARIKAN FİDAN
Interviewed: Nicolas URIJES

Thanks for accepting our request for interview. I want to inform you about the purpose of my study before starting to the interview. The purpose of this study is to prepare a model proposal for our country by collecting information on structure, operation and problems of your sport museum. Within this scope, I will receive information from you about your museum. We can interrupt or stop the interview whenever you wish. If you accept, our interview will be recorded by a voice recorded.

1. How is organization and management structure of your museum? Could you give information about personnel and task distributions? According to which criteria do you shape this structure?
2. Could you please give information about architectural structure and sections of your museum?
3. How do you present and exhibit the pieces in your museum? Which criteria do you take into account?
4. What kind of educational, cultural and social activities are conducted in your museum? Do you organize special events for educational institutions and/or other institutions?
5. What are sources of income of your museum? How is it funded?
6. What are the principal problems you meet in your museum?

Finally, is there anything you want to add?

The interview is over. Thanks for your participation and time.

Ek-3. (devam) Görüşme formu

FORMULAIRE D'ENTREVUE

Heure : 11.00
Date : 25.05.2016
Lieu : Le Musée Olympique de Lausanne
Personne organisant l'entretien : Neslihan ARIKAN FİDAN
Personne rencontrée : Sophie HERMIER

Je vous remercie pour avoir accepté ma proposition d'entretien. Je souhaite vous informer sur l'objectif de cette étude avant de débuter l'entretien. L'objectif de cette étude est de préparer une suggestion de modèle pour notre pays en récoltant des renseignements sur la structure, l'opération et les problèmes du musée de sport. Dans ce cadre, nous recevrons de votre part des renseignements sur votre musée.
Vous pouvez suspendre ou achever l'entretien à tout moment. Si vous y consentez, notre entretien sera enregistré avec un appareil d'enregistrement audio.

1. Quelle est la structure organisationnelle et administrative de votre musée ? Pouvez-vous nous donner des renseignements sur le personnel et la répartition des tâches ? Quels sont les critères que vous prenez en compte pour former cette structure ?
2. Pouvez-vous donner des renseignements sur la structure architecturale et les compartiments de votre musée ?
3. De quelle manière sont réalisées la présentation et l'exposition des œuvres du musée ? Quels sont les critères que vous prenez en compte ?
4. Quels types d'activités éducatives, culturelles et sociales sont organisées dans votre musée ? Organisez-vous des journées spéciales pour les établissements d'éducation et/ou les autres établissements ?
5. Quels sont les sources de revenu de votre musée ? Comment est-il financé ?
6. Quels sont les problèmes principaux que vous rencontrez dans votre musée ?

Avez-vous finalement quelque chose à ajouter ?
L'entretien prend fin ainsi. Je vous remercie pour votre participation et votre disponibilité.

Ek-4. Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM FORMU

Sizi, Türkiye Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından yürütülen "Spor Müzelerinin Araştırılması ve Türkiye İçin Model Önerisi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size ek bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup, kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile spor müzesi anlayışlarını ve spor müzesinin yönetimini, sergilerini ve müze yöneticiliği teknikleri (seçim, tasarım, yönetim ve koleksiyonların organizasyonu) ve diğer uzmanlıklar yoluyla bu alandaki konuların ve kapasitenin ortaya çıkarılmasını sağlamayı hedeflemekteyiz. Ayrıca spor müzelerinin yapısı, işleyişi ve sorunlarıyla ilgili bilgi toplayarak Türkiye için bir spor müzesi model önerisi sunmayı amaçlıyoruz. Bu kapsamda müze ile ilgili bilgi alınacaktır.

Araştırmanın İçeriği

Seçilmiş spor müzelerini kapsamlı bir şekilde ele alarak, Türkiye'ye örnek teşkil edecek spor müzesi modelini oluşturmak için gerekli dokümanları hazırlamaktır. Spor müzelerinin yapısı, örgüt şeması, işleyişi, koleksiyonu, uygulanan sergileme ve sunum teknikleri, tasarımı, etkinlikleri, sosyal faaliyetlerinin tanıtımı hakkında gerekli verileri toplayarak, Türkiye'de uygulanabilirliğini ortaya koymaktır.

- **Araştırmanın Nedeni :** Bilimsel Araştırma ve Tez Çalışması
- **Araştırmanın Öngörülen Süresi**
  Yaklaşık 60 dk.
- **Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:**
  5 kişi
- **Araştırmanın Yapılacağı Yerler**

Çalışmamız, proje kapsamında belirtilen ülkelerin müzelerinde gerçekleşecektir.

KATILIMCI BEYANI

"Spor Müzelerinin Araştırılması ve Türkiye İçin Model Önerisi" başlıklı araştırmanın yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kâğıdının bir kopyası bana verilecektir.

Araştırma Yürütücüsünün Adı ve Soyadı	Katılımcı Adı ve Soyadı
Tarih ve İmza	Tarih ve İmza
Adres- Telefon	Adres- Telefon

Ek-4. (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

INFORMED VOLUNTEER CONFIRMATION FORM FOR PARTICIPANTS

We invite you to the research named as "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" carried out by Turkey's Ministry of Youth and Sport. Participation to this research depends on a volunteer basis. You have the right not to participate or to exit without performing any study after participation. You will not be charged any fee for the participation. You will not be paid for engaging to the study. The information obtained from the study will be completely used for the purpose of the study and your information will be kept confidential.

Purpose of the Research

We aim with this research to unfold issues and capacities related to the museum understandings and sport museum management and exhibitions through museum management techniques (selection, design, management and organization of collections) and other professionals. Moreover, we also aim to propose a sport museum model recommendation for Turkey by collecting data regarding to structure, operation and problems of sport museums. Data regarding to museum will be gathered within this scope.

Content of the Research

The content is to prepare necessary documents in order to create sport museum model constituting template for Turkey by widely handling selected sport museums. Necessary data about structure, organizational scheme, operation, collection, exhibition and presentation techniques being applied, design, activities of sport museums, promotion of their social activities will be collected and applicability in Turkey will be put forward.

- **Reason for Research:** Scientific Research and Thesis Study
- **Period Foreseen for Research**
  About 60 minutes
- **Number of Participants/Volunteers Expected to Engage into Research**
  5 persons
- **The Places Where Research will be Performed**

Our research will be carried out in the museums of the designated countries.

PARTICIPANT DECLARATION

The above-mentioned issues about research have been informed by stating that the research with title "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" will be carried out. After such informing I have been invited to this research as a participant. I have received guarantee that my identity will be kept confidential in case I accept to engage this study. I allow the data belonging to myself to be used. I have been given adequate trust about careful protection of my personal information during its usage for the educational and scientific purposes. I can leave the research during its implementation without stating any reason. I do not undertake any monetary responsibility related to the expenses to be made within scope of the research. I will not have any payment. I have understood all the research-related explanations made to me in detail. I engage this research with my own discretion without remaining under pressure. A copy of this signed form will be given to me.

Name of the Research Executer **Neslihan ARIKAN FİDAN**	Name of the Participant **Nicolas URIJES**
Date and Signature: 26.04.2016	Date and Signature: 26 04 2016
Address- Phone: +90312 2023574 Gazi University, Ankara-Turkey	Address- Phone: The National Football Museum in Manchester

Ek-4. (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

INFORMED VOLUNTEER CONFIRMATION FORM FOR PARTICIPANTS

We invite you to the research named as "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" carried out by Turkey's Ministry of Youth and Sport. Participation to this research depends on a volunteer basis. You have the right not to participate or to exit without performing any study after participation. You will not be charged any fee for the participation. You will not be paid for engaging to the study. The information obtained from the study will be completely used for the purpose of the study and your information will be kept confidential.

Purpose of the Research

We aim with this research to unfold issues and capacities related to the museum understandings and sport museum management and exhibitions through museum management techniques (selection, design, management and organization of collections) and other professionals. Moreover, we also aim to propose a sport museum model recommendation for Turkey by collecting data regarding to structure, operation and problems of sport museums. Data regarding to museum will be gathered within this scope.

Content of the Research

The content is to prepare necessary documents in order to create sport museum model constituting template for Turkey by widely handling selected sport museums. Necessary data about structure, organizational scheme, operation, collection, exhibition and presentation techniques being applied, design, activities of sport museums, promotion of their social activities will be collected and applicability in Turkey will be put forward.

- **Reason for Research:** Scientific Research and Thesis Study
- **Period Foreseen for Research**
  About 60 minutes
- **Number of Participants/Volunteers Expected to Engage into Research**
  5 persons
- **The Places Where Research will be Performed**

Our research will be carried out in the museums of the designated countries.

PARTICIPANT DECLARATION

The above-mentioned issues about research have been informed by stating that the research with title "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" will be carried out. After such informing I have been invited to this research as a participant. I have received guarantee that my identity will be kept confidential in case I accept to engage this study. I allow the data belonging to myself to be used. I have been given adequate trust about careful protection of my personal information during its usage for the educational and scientific purposes. I can leave the research during its implementation without stating any reason. I do not undertake any monetary responsibility related to the expenses to be made within scope of the research. I will not have any payment. I have understood all the research-related explanations made to me in detail. I engage this research with my own discretion without remaining under pressure. A copy of this signed form will be given to me.

Name of the Research Executer **Neslihan ARIKAN FİDAN**	Name of the Participant **Adolfo COREA**
Date and Signature: 29.03.2016	Date and Signature: 29.03.2016
Address- Phone: +90312 2023574 Gazi University, Ankara-Turkey	Address- Phone: Olympic and Sports Museum in Barcelona

Ek-4. (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

INFORMED VOLUNTEER CONFIRMATION FORM FOR PARTICIPANTS

We invite you to the research named as "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" carried out by Turkey's Ministry of Youth and Sport. Participation to this research depends on a volunteer basis. You have the right not to participate or to exit without performing any study after participation. You will not be charged any fee for the participation. You will not be paid for engaging to the study. The information obtained from the study will be completely used for the purpose of the study and your information will be kept confidential.

Purpose of the Research

We aim with this research to unfold issues and capacities related to the museum understandings and sport museum management and exhibitions through museum management techniques (selection, design, management and organization of collections) and other professionals. Moreover, we also aim to propose a sport museum model recommendation for Turkey by collecting data regarding to structure, operation and problems of sport museums. Data regarding to museum will be gathered within this scope.

Content of the Research

The content is to prepare necessary documents in order to create sport museum model constituting template for Turkey by widely handling selected sport museums. Necessary data about structure, organizational scheme, operation, collection, exhibition and presentation techniques being applied, design, activities of sport museums, promotion of their social activities will be collected and applicability in Turkey will be put forward.

- **Reason for Research:** Scientific Research and Thesis Study
- **Period Foreseen for Research**
  About 60 minutes
- **Number of Participants/Volunteers Expected to Engage into Research**
  5 persons
- **The Places Where Research will be Performed**

Our research will be carried out in the museums of the designated countries.

PARTICIPANT DECLARATION

The above-mentioned issues about research have been informed by stating that the research with title "Research of Sport Museums and Model Recommendation for Turkey" will be carried out. After such informing I have been invited to this research as a participant. I have received guarantee that my identity will be kept confidential in case I accept to engage this study. I allow the data belonging to myself to be used. I have been given adequate trust about careful protection of my personal information during its usage for the educational and scientific purposes. I can leave the research during its implementation without stating any reason. I do not undertake any monetary responsibility related to the expenses to be made within scope of the research. I will not have any payment. I have understood all the research-related explanations made to me in detail. I engage this research with my own discretion without remaining under pressure. A copy of this signed form will be given to me.

Name of the Research Executer **Neslihan ARIKAN FİDAN**	Name of the Participant **Pascal KOSEDIA**
Date and Signature: 12.04.216	Date and Signature: 12-4-2016
Address- Phone: +90312 2023574 Gazi University, Ankara-Turkey	Address- Phone: Museum of Sports and Tourism in Warsaw

Ek-4. (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

LE FORMULAIRE DE CONSENTEMENT VOLONTAIRE INFORME POUR LES PARTICIPANTS

Nous vous invitons à la recherche intitulée « La Recherche des Musées de Sport et La Suggestion de Modèle pour la Turquie » conduite par le Ministère de la Jeunesse et du Sport de Turquie. La participation à cette étude s'appuie intégralement au principe de volontariat. Vous avez droit de ne pas participer à cette étude ou de quitter l'étude à un moment quelconque après votre participation. Aucun paiement quelconque ne vous sera demandé pour votre participation à cette étude. Aucun paiement complémentaire ne vous sera réalisé pour votre participation à cette étude. Les renseignements obtenus de l'étude seront intégralement utilisés pour objectif de recherche et vos renseignements personnels seront tenus secrets.

L'objectif de la recherche

Avec cette recherche, nous visons de faire apparaitre les approches de musée de sport et les techniques d'administration du musée de sport, d'exposition et de gestion de musée (sélection, conception, administration et organisation des collections) et les sujets et la capacité dans ce domaine avec la voie des autres spécialités. De plus, en récoltant des renseignements sur la structure, le fonctionnement et les problèmes des musées de sport, nous visons de présenter une suggestion de modèle de musée de sport pour la Turquie. Dans ce sens, les renseignements sur le musée seront reçus.

Le contenu de la recherche

En prenant en main de manière approfondie les musées de sport sélectionnés, préparer les documents nécessaires pour constituer le modèle de musée de sport qui formera un exemple pour la Turquie. En récoltant les données nécessaires sur la structure des musées de sport, le schéma organisationnel, le fonctionnement, la collection, les techniques d'exposition et de présentation appliquées, la conception, les évènements, la présentation des activités sociale, mettre en avant leur possibilité d'application en Turquie.

- **Cause de la recherche :** Recherche scientifique et Etude de thèse
- **La durée prévue de la recherche**
  Environ 60 minutes
- **Le nombre de participants/volontaires dont la participation à la recherche est attendue :**
  5 personnes
- **Les lieux d'application de la recherche :**

Notre étude sera réalisée dans les musées des pays mentionnés dans le cadre du projet.

LA DECLARATION DE PARTICIPATION :

En précisant la réalisation de la recherche intitulée « La Recherche des Musées de Sport et La Suggestion de Modèle pour la Turquie », les renseignements susmentionnés ont été transmis sur cette recherche. Après ces renseignements, j'ai été invité comme participant à cette recherche. J'ai été assuré que mon identité sera tenue secrète à la fois lors de l'exécution de la recherche et à la fois lors de sa publication dans la mesure où j'accepte de participer à cette étude. J'autorise l'utilisation des données m'appartenant. J'ai reçu suffisamment de garantie au sujet de la protection attentive de mes renseignements personnels lors de l'utilisation des résultats de la recherche avec des objectifs éducatifs et scientifiques. Lors de l'exécution de la recherche, je peux me retirer sans présenter de raison quelconque. Je ne me place sous aucune responsabilité financière concernant les dépenses à effectuer pour la recherche. Aucun paiement ne me sera effectué. J'ai compris avec détail toutes les explications m'étant transmises à propos de la recherche. Je participe à cette étude avec mon consentement personnel, sans me trouver sous une pression quelconque. Une copie de ce formulaire signé me sera délivrée.

Prénom et Nom de l'Exécuteur de la Recherche **Neslihan ARIKAN FİDAN**	Prénom et Nom du Participant **Céline BRILLANT**
Date et signature : 4.3.2016	Date et signature : 4.3.2016
Adresse- Téléphone : +90312 2023574 Université de Gazi, Ankara-Turquie	Adresse- Téléphone : Le Musée National Du Sport Nice

Ek-4. (devam) Katılımcılar için bilgilendirilmiş gönüllü onam formu

LE FORMULAIRE DE CONSENTEMENT VOLONTAIRE INFORME POUR LES PARTICIPANTS

Nous vous invitons à la recherche intitulée « La Recherche des Musées de Sport et La Suggestion de Modèle pour la Turquie » conduite par le Ministère de la Jeunesse et du Sport de Turquie. La participation à cette étude s'appuie intégralement au principe de volontariat. Vous avez droit de ne pas participer à cette étude ou de quitter l'étude à un moment quelconque après votre participation. Aucun paiement quelconque ne vous sera demandé pour votre participation à cette étude. Aucun paiement complémentaire ne vous sera réalisé pour votre participation à cette étude. Les renseignements obtenus de l'étude seront intégralement utilisés pour objectif de recherche et vos renseignements personnels seront tenus secrets.

L'objectif de la recherche

Avec cette recherche, nous visons de faire apparaitre les approches de musée de sport et les techniques d'administration du musée de sport, d'exposition et de gestion de musée (sélection, conception, administration et organisation des collections) et les sujets et la capacité dans ce domaine avec la voie des autres spécialités. De plus, en récoltant des renseignements sur la structure, le fonctionnement et les problèmes des musées de sport, nous visons de présenter une suggestion de modèle de musée de sport pour la Turquie. Dans ce sens, les renseignements sur le musée seront reçus.

Le contenu de la recherche

En prenant en main de manière approfondie les musées de sport sélectionnés, préparer les documents nécessaires pour constituer le modèle de musée de sport qui formera un exemple pour la Turquie. En récoltant les données nécessaires sur la structure des musées de sport, le schéma organisationnel, le fonctionnement, la collection, les techniques d'exposition et de présentation appliquées, la conception, les évènements, la présentation des activités sociale, mettre en avant leur possibilité d'application en Turquie.

- **Cause de la recherche :** Recherche scientifique et Etude de thèse
- **La durée prévue de la recherche**
  Environ 60 minutes
- **Le nombre de participants/volontaires dont la participation à la recherche est attendue :**
  5 personnes
- **Les lieux d'application de la recherche :**

Notre étude sera réalisée dans les musées des pays mentionnés dans le cadre du projet.

LA DECLARATION DE PARTICIPATION :

En précisant la réalisation de la recherche intitulée « La Recherche des Musées de Sport et La Suggestion de Modèle pour la Turquie », les renseignements susmentionnés ont été transmis sur cette recherche. Après ces renseignements, j'ai été invité comme participant à cette recherche. J'ai été assuré que mon identité sera tenue secrète à la fois lors de l'exécution de la recherche et à la fois lors de sa publication dans la mesure où j'accepte de participer à cette étude. J'autorise l'utilisation des données m'appartenant. J'ai reçu suffisamment de garantie au sujet de la protection attentive de mes renseignements personnels lors de l'utilisation des résultats de la recherche avec des objectifs éducatifs et scientifiques. Lors de l'exécution de la recherche, je peux me retirer sans présenter de raison quelconque. Je ne me place sous aucune responsabilité financière concernant les dépenses à effectuer pour la recherche. Aucun paiement ne me sera effectué. J'ai compris avec détail toutes les explications m'étant transmises à propos de la recherche. Je participe à cette étude avec mon consentement personnel, sans me trouver sous une pression quelconque. Une copie de ce formulaire signé me sera délivrée.

Prénom et Nom de l'Exécuteur de la Recherche **Neslihan ARIKAN FİDAN**	Prénom et Nom du Participant **Sophie HERMIER**
Date et signature : 25.05.2016	Date et signature : 25.05.2016
Adresse- Téléphone : +90312 2023574 Université de Gazi, Ankara-Turquie	Adresse- Téléphone : Le Musée Olympique de Lausanne

EK-5. Fotoğraflar

Fotoğraf 1: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin Girişi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 2: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'ndeki polo sporuna ait objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 3: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'ndeki 1992 Barselona Olimpiyatlarına ait objelerin sergilendiği salon (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 4: 1992 Barselona Olimpiyatlarında kullanılan devasa maskotlar (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 5: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde 1992 Barselona Olimpiyatlarında kullanılan objelerin sergilendiği salon (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 6: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde sergilenen Antik heykeller (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

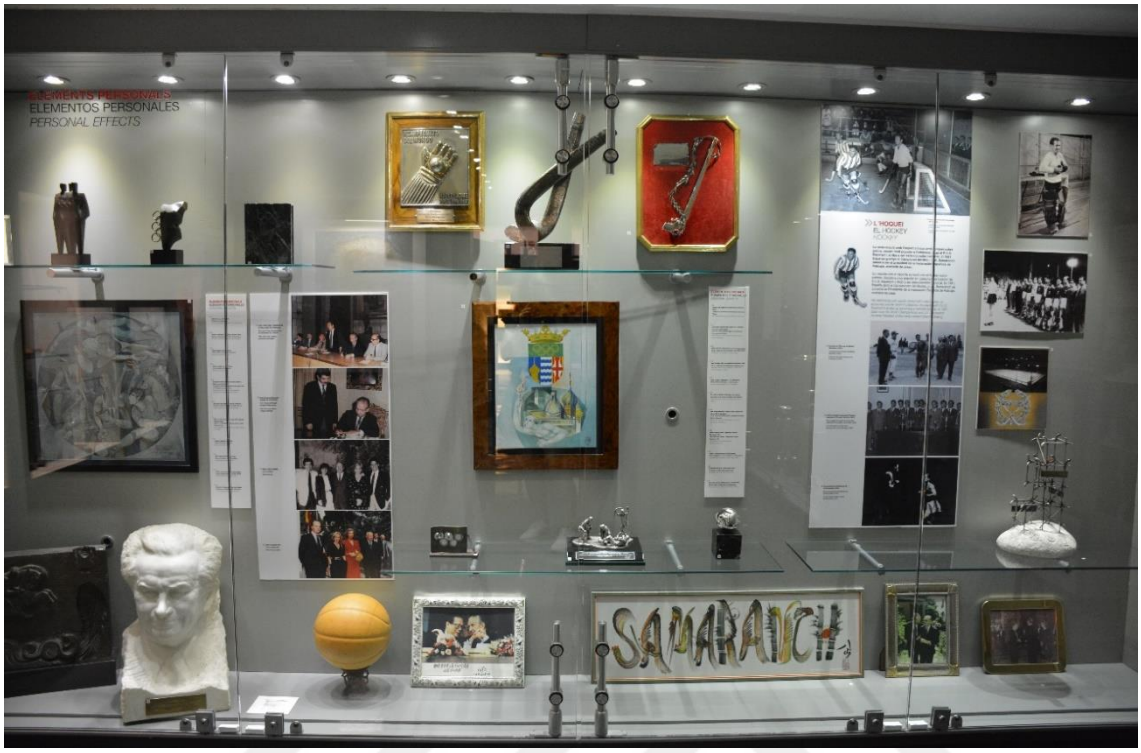

Fotoğraf 7: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin kurucusu Juan Antonio Samaranch'a ait köşede sergilenen objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

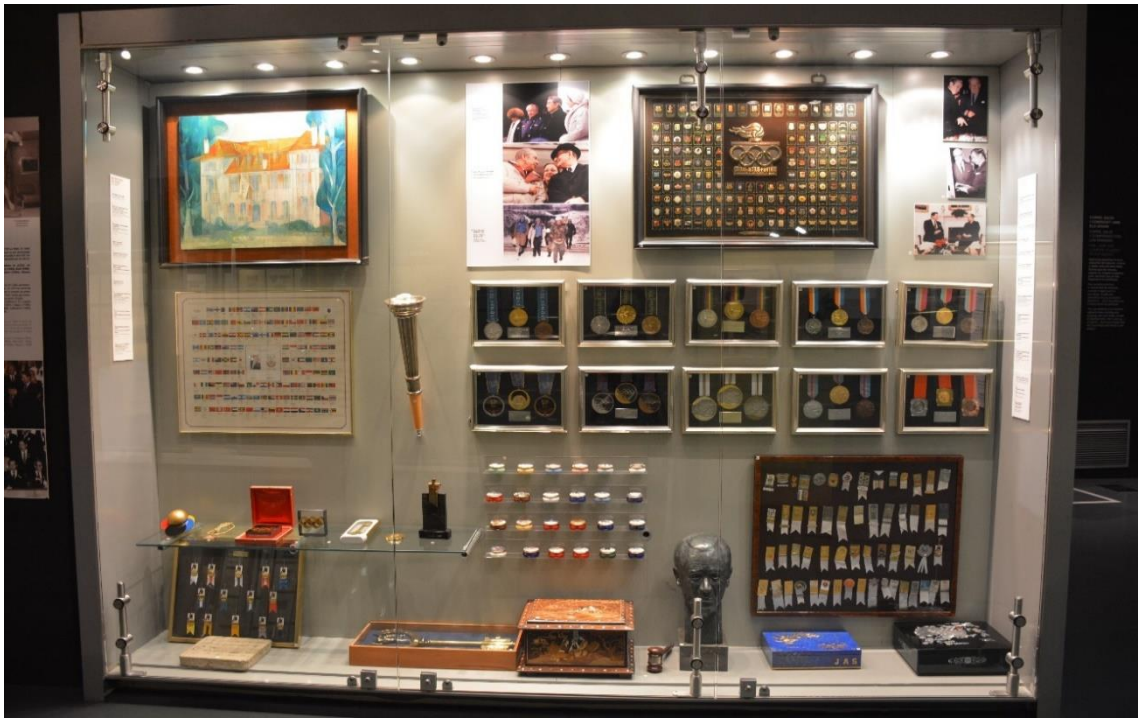

Fotoğraf 8: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde Juan Antonio Samaranch'a ait kişisel objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 9: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde engelli sporculara ait aparatlar (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 10: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nin orta alanında yer alan olimpiyat özel anları gösteriminin yapıldığı dev ekranlar (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 11: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde sergilenen 1903 yılında yapılan ilk Fransa bisiklet turuna katılan bisiklet (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 12: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde yapılan aktivitelerden bir görüntü (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 13: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde kaya tırmanışı etkinliğinden bir görüntü (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

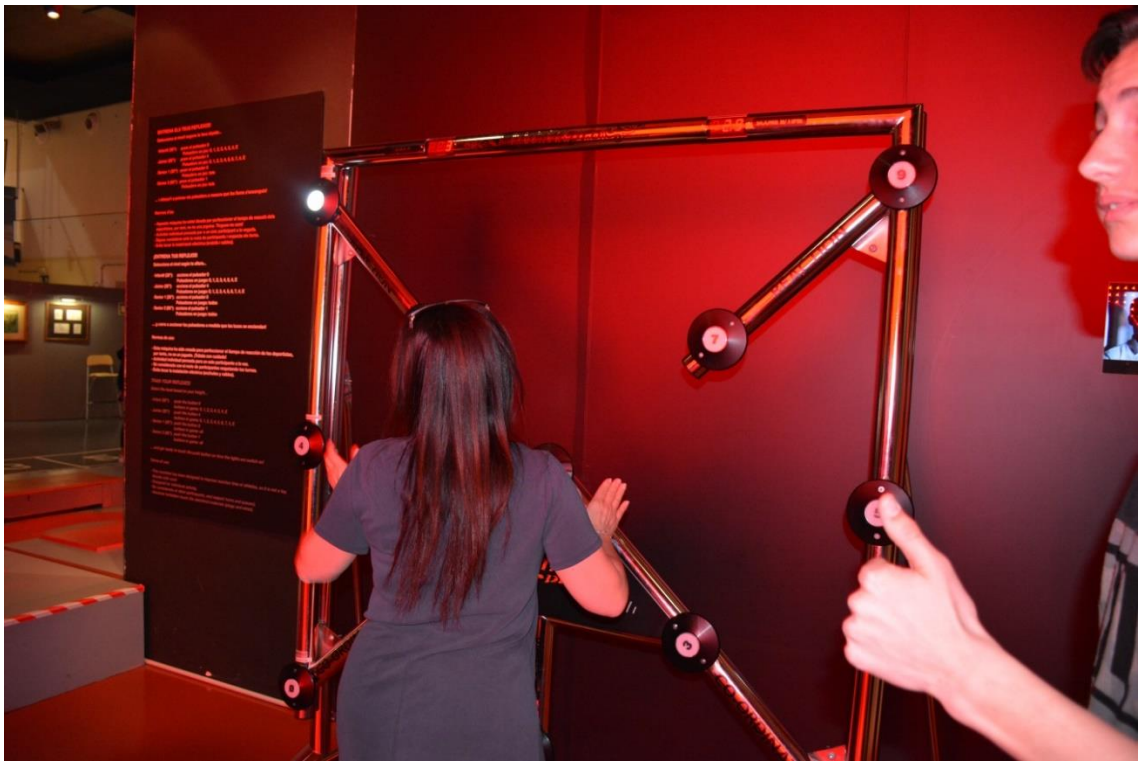

Fotoğraf 14: Barselona Olimpiyat ve Spor Müzesi'nde kaya refleks etkinliğinden bir görüntü (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 15: Lozan Olimpiyat Müzesi'nin girişinde yer alan beyaz mermerden yapılmış, sekiz kolonlu iki katlı havuzu (Fotoğraf: Ümit Deniz Fidan).

Fotoğraf 16: Lozan Olimpiyat Müzesi bahçesinde yer alan heykeller (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 17: Lozan Olimpiyat Müzesi'nin sergileme alanları girişi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 18: Lozan Olimpiyat Müzesi'nde sergilenen olimpiyat meşalelerinin orijinalleri (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 19: Olimpiyat açılış programlarının gösterimi eşliğinde olimpiyatlarda giyilen farklı ülkelere ait kostümler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 20: Lozan Olimpiyat Müzesi kurucularından ve Modern Olimpiyat Oyunları'nın öncüsü Baron Pierre de Coubertin köşesindeki masa ve sandalye (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 21: Olimpia'da Antik Olimpiyat Oyunları'nın başlangıcında kullanılan Hera'nın yaktığı alev rölesi replikası (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 22: Modern Olimpiyatlarda kullanılan maskotlar (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 23: 2012 Londra Yaz Olimpiyat Oyunları'nda kullanılan sporculara ait imzalı objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 24: 2000 Sydney Yaz Olimpiyat Oyunları'nda kullanılan derece kürsüleri (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 25: Lozan Olimpiyat Müzesi'ndeki etkinlik salonunda yer alan bilgi kutucukları (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

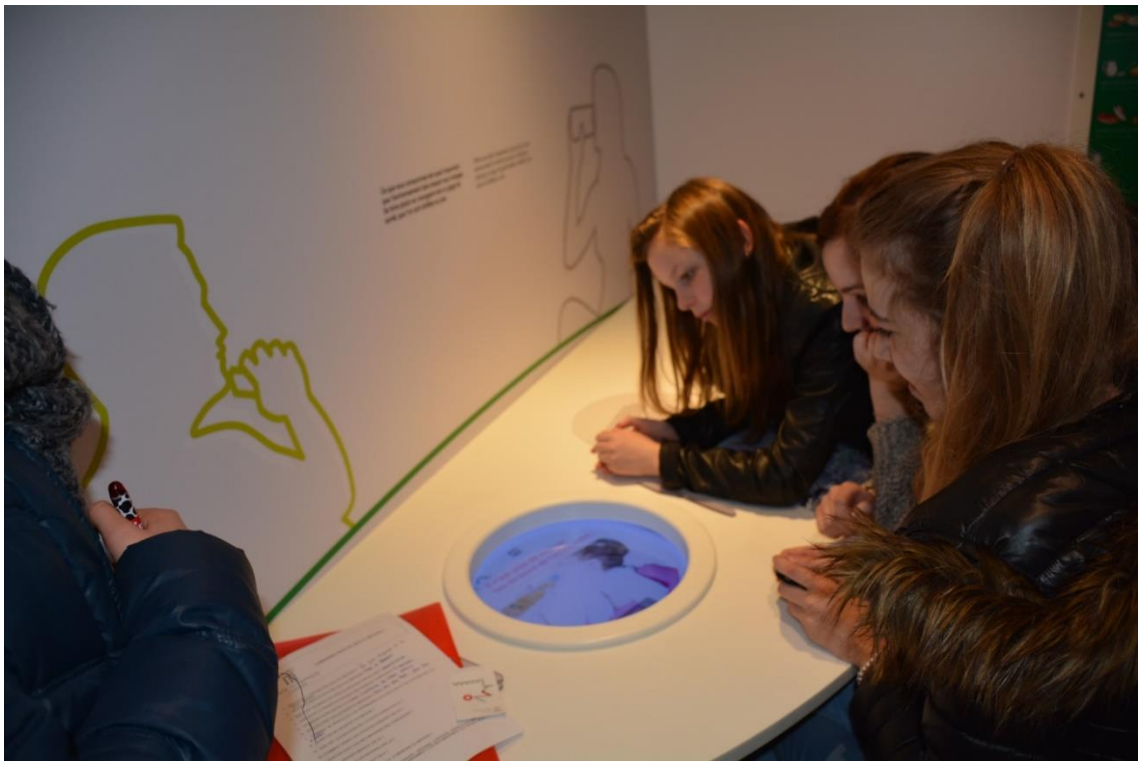

Fotoğraf 26: Beslenme alışkanlıklarının test edildiği bölüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan)

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 27: Lozan Olimpiyat Müzesi'ndeki etkinlik salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 28: Lozan Olimpiyat Müzesi satış salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 29: Lozan Olimpiyat Müzesi TOM Kafe'si (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 30: Lozan Olimpiyat Müzesi'ndeki ziyaretçi imzalarının özel bir sistemle cam anıta aktarıldığı bölüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 31: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin görünümü (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 32: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin en üst katından kuşbakışı bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 33: İngiltere Futbol Ligi'ne ait biletler, formalar ve dergiler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 34: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'ndeki 1800'lü yıllara ait objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 35: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin kupa köşesi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 36: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin 1800'lü yıllardan günümüze süregelen önemli kupalarda boy gösteren topları (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 37: 1890'ların bayan futbol takımlarına ait objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 38: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nde sergilenen formalardan birkaç örnek (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 39: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin film gösterimleri salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 40: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin dijital oyun salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 41: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'ndeki etkinliklerden bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 42: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'ndeki penaltı vuruşları etkinliğinden bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 43: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin eski futbol konulu oyun konsolları (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 44: Manchester Ulusal Futbol Müzesi'nin satış salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 45: Nice Ulusal Spor Müze binasından bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 46: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin turnikeli girişi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 47: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin mücadele sporları kısmındaki şampiyon sporculara ait objelerin sergilendiği bölümden bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 48: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin tenis alanında başarı göstermiş sporcuların kişisel eşyalarının sergilendiği bölüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 49: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin takım sporlarına ait objelerin sergilendiği alan (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 50: Dünya Kupası'na ait objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 51: Nice Ulusal Spor Müzesi'nde sergilenen Avrupa'nın en eski spor konulu afişleri (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 52: Monako Prensi Albert Grimaldi tarafından müzeye hediye edilen yarış arabası (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

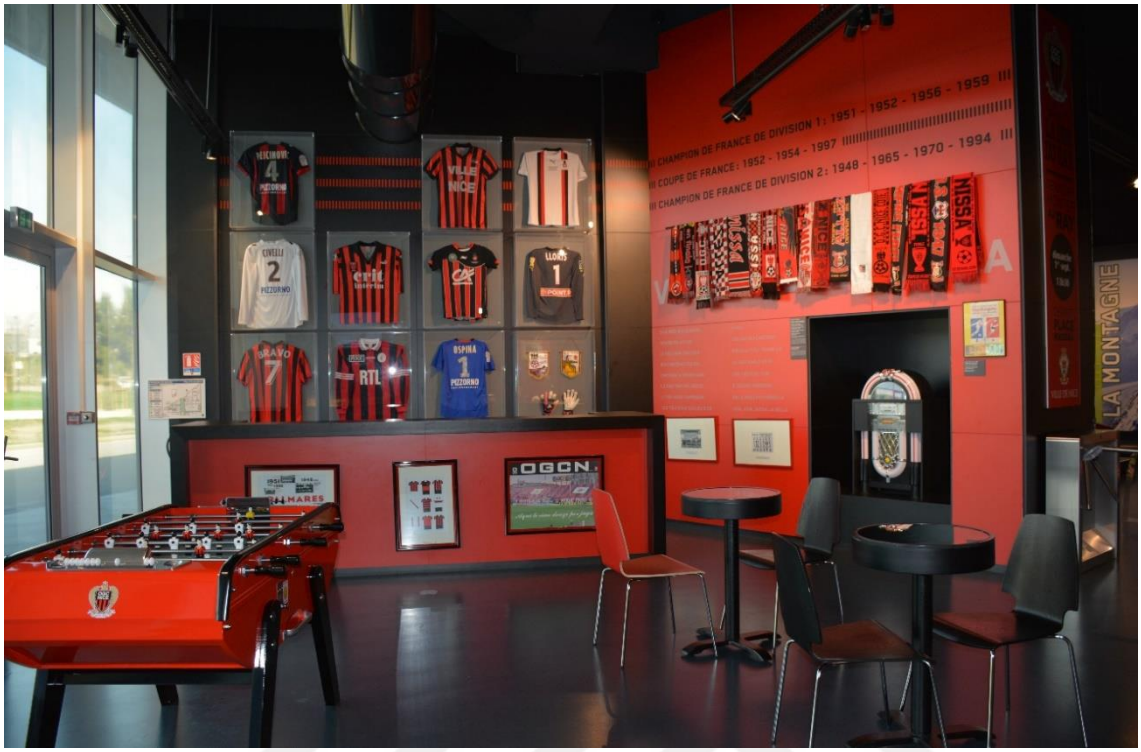

Fotoğraf 53: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin Kartal Yuvası Kafe'si (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 54: Nice Ulusal Spor Müzesi oditoryumu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 55: Nice Ulusal Spor Müzesi'nde çocukların doğum günü aktiviteleri için ayırılan bölüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

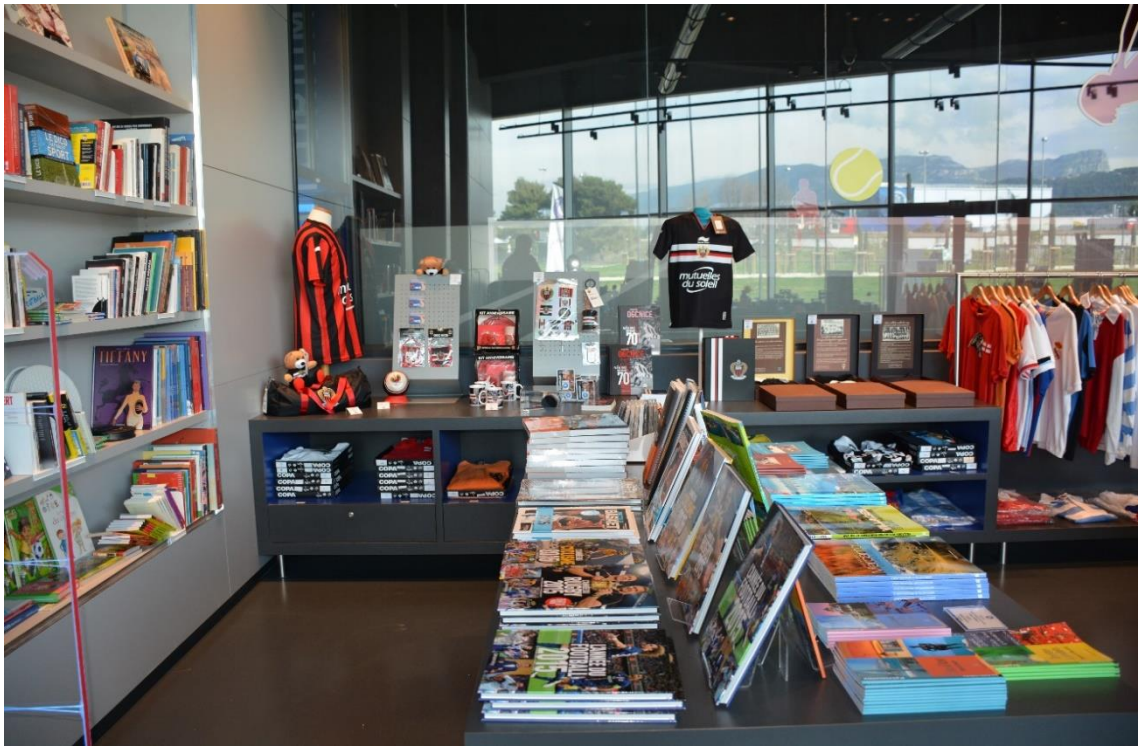

Fotoğraf 56: Nice Ulusal Spor Müzesi'nin satış salonu (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 57: Varşova Spor ve Turizm Müzesi binası (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 58: Varşova Spor ve Turizm Müzesi bahçesinden bir görünüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 59: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin turnikeli girişi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 60: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin takım sporlarına ait kişisel objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 61: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin Polonyalı bisikletçilere ayrılan bölüm (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 62: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'ndeki Baron Pierre de Coubertin köşesi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 63: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'ndeki altın, gümüş ve bronz madalyalar köşesi (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 64: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'ndeki kayak sporuna ait objeler (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

EK-5. (devam) Fotoğraflar

Fotoğraf 65: Varşova Spor ve Turizm Müzesi'nin kış sporlarına ait objeleri (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

Fotoğraf 66: Varşova Spor ve Turizm Müzesi çocuk etkinlikleri (Fotoğraf: Neslihan Arıkan Fidan).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : ARIKAN FİDAN Neslihan
Uyruğu : T.C
Doğum tarihi ve yeri : 29.07.1980-Temuraga
Medeni hali : Evli
e-mail : neslihanarikangazi@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Doktora	Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor	2017-Devam ediyor
Yüksek Lisans	Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sporda Psiko-Sosyal Alanlar	2014
Lisans	Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu- ANKARA	2005
Lisans	Université Paris-Sud 11- Faculté Jean Monnet-İşletme Yönetimi- FRANSA	2011

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2013-Devam ediyor	Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü	Araştırma Görevlisi

Yabancı Dil

Fransızca, İngilizce

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…